

JOŽE TOMAŽIČ

OGLARJEV SIN

MOHORJEVA
DRUŽBA

celh.

KNJIŽNICA JOSIPA VOŠNIJAKA
SLOVENSKA BISTRICA

55.885

MLADINSKA KNJIŽNICA, 25

OTLAKAN

SUN

SIKI NIZMI
JOŽI BERANEK

MIRNA
1978

JOŽE TOMAŽIČ

OGLARJEV SIN

SLIKE NARISAL
JOŽE BERÁNEK

MOHORJEVA
DRUŽBA
CELJE 1994

Jože Tomažič
OGLARJEV SIN
Ilustriral Jože Beránek

Ponatis originalne izdaje,
ki je izšla v samozaložbi 1944

Opremila Mihaela Svetek

MLADINSKA KNJIŽNICA 25

Izdala in založila Mohorjeva družba Celje,
za založbo p. Hieronim Žveglič

Natisnila Tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana
v 2000 izvodih

ISBN 961-218-022-9

Celje 1994

7

KNJIŽNICA JOSIPA VOŠNJAKA
SLOVENSKA BISTRICA

55.885

CIP – Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

886.3(02.053.2)-34

TOMAŽIČ, Jože

Oglarjev sin / Jože Tomažič ; [ilustriral Jože Beránek]. - Celje : Mohorjeva
družba, 1994. - (Zbirka Mladinska knjižnica / Mohorjeva družba ; 25)

ISBN 961-218-022-9

39139328

Po mnenju Ministrstva za kulturo Republike Slovenije št. 415-43/94 mb šteje ta knjiga
med proizvode, za katere se plačuje 5% davek od prometa proizvodov.

Nekoč je sredi pragozda na pohorski planini zapela sekira. Po nekaj trenutkih skrivnostnega molka se ji je pridružila še pojoča žaga.

Odmevi sekirnih udarcev in hreščanje žage so iz pohorskega pragozda pregnali planinski mir in gozdno tišino. Plemenita divjad je zbežala že ob prvih sekirnih usekih. Ko pa je po hreščočem žaganju zamolklo padlo spodžagano drevo, so se splašili tudi jeleni ter odpeljali svoje družine globlje v pragoščave.

Brž ko je planinski gozd zaspal, so se vzdramili rjavi medvedje ter si v okrilju trde noči zvedavo odšli ogledovat kraj, od koder jih je ves dan vznemirjala doslej neznana pesem drvarske žage in sekire. Toda trda noč jim ni pokazala ničesar. Drugega dne pa je drvarska pesem odmevala znova in tako vse nadaljnje dni...

Sredi gozdne jase je zrasla oglarska bajtica. Samotna je mirno ždela v planinskem soncu in nočni mesečini.

V novo bajtico sredi mirne planine so se vselili trije oglarjevi: oče, mati in sinko.

Nedaleč od oglarske kočke je mladi oglar zarisal v gozdna tla krog ter zemljo gladko zravnal za prvo ogljenično kopo. V sredo ogljeničnega kroga je zabil več kolov proceпов in srce velike kope je bilo ustvarjeno. Da bo lahko zagorelo in zadihalo, je nad njim pustil med procepi ogljenično žrelo. Srce med procepi je poševno obložil s poleni, cepanicami in okroglicami; na prvo zloženo plast je naložil še drugo in tretjo, nato pa je vso skladovnico pokrnil s smrečjem in razsul čeznjo plast gozdne zemlje.

Nova ogljenica je bila zložena in obložena s črno krovno plastjo, ki jo je še dodobra potlačil in zbil z obsekanim krajnikom.

Za podkurilo je nabral suhe gozdne trave, smolnatih trščic in smrekovih skorij, vse potisnil v odprto žrelo vrhu srčnih proceпов in nato prižgal.

Nova kopa je bila prižgana, ogljenično srce je zagorelo.

Tedaj je z gozdno prstjo zadelal še srčno žrelo vrh kope, da nikakor ni mogla zagoreti s plamenom, le tlela je v svoji notranjosti.

Takrat je oglar zavriskal. Po črni stezici je prišla oglarka s sinčkom. Oglar jima je podal železni drog, da sta ga dvakrat zasadila v kopo ter odprla dve dimasti odprtini. Sam pa je nato z debelim železnim drogom na več krajih vrh kope predrl krovno plast in skozi drobne dimniške odprtine je začel uha-jati sivobel dim.

Ogljenična kopa je tlela in v sebi kuhala les v oglje.

Pohorski oglar je utrujen sédel ob svojo kopo ter se zazrl v drobne dimniške luknjice, skozi katere je ogljenično srce noč in dan dihalo in utripalo.

Ogljenični dim se je prerinil skozi smolnato vejevje ter se nad zelenim gozdom zasukljal v belosiv steber v znamenje, da je pod njim zagorela nova ogljenična kopa.

Sredi zelene planine je oglar kuhal svojo novo kopo, tam v oglarski bajti pa je na odprtem ognjišču sredi dimnice oglarka zanetila nov ogenj. Z ognjišča se je sukal belosiv stebrič toplega dima ter nosil gibljiv meglenodimast strop, ki se je izpod sajastih svisli bolj in bolj nižal.

Oglarka je snela s sklednika bakren kotlič, nalila vanj vode ter ga obesila na verigo nad odprtim ognjiščem; v mlačno vodo pa je dala olupljenega krompirja. Ko je bil krompir trdo kuhan, je vsula v vodo krompirjevko še koruzne moke in spuščene zabele ter spretno mešala z veliko kuhljo, dokler se ni dodobra strdilo. Skozi vrhnjo plast so tedaj začeli puhati dišeči stebrički sopuha ter oglarki naznanjali, da se drvarski močnik pravilno kuha.

Nato je snela kotlič z verige ter ga položila v oglinje. Še zadnjič je močnik zmešala in skromni opoldnič je bil kuhan.

Zatem je oglarka poveznila kotlič na lesen krožnik, na katerem se je tresel okusno dišeč drvarski močnik.

Postavila ga je s krožnikom vred v pleteno košaro in položila vanjo še tri lesene žlice.

»Zdaj pa le pojdiva!« je poklicala svojega sinčka, ga prišla za ročice in odšla z njim iz nove oglarske bajtice po slabo shojeni oglarski stezici sredi gošče, nad katero se je še vedno navpično dvigal dimast stebrič in širil poseben vonj po dušecem se žarenju.

»Bog ti daj srečo!« ga je veselo pozdravila oglarka.

»Srečo!« ji je radostno odzdravil oglar, vstal in jima prišel naproti. Oglarček mu je stekel v naročje in srečni oče ga je veselo stisnil k sebi. Pri ogljenični kopi so sedli na štore ter slastno opoldničali okusen drvarski močnik. Po obedu pa je oglarka dejala:

»Veš, nekaj sem si izmislila! — Na požgani poseki bi si skopala gozdno njivico za fratni krompir, oves in zelje.«

Oglar je bil s tem silno zadovoljen. Še isto večerko sta se lotila požiganja in kopanja za novo njivico.

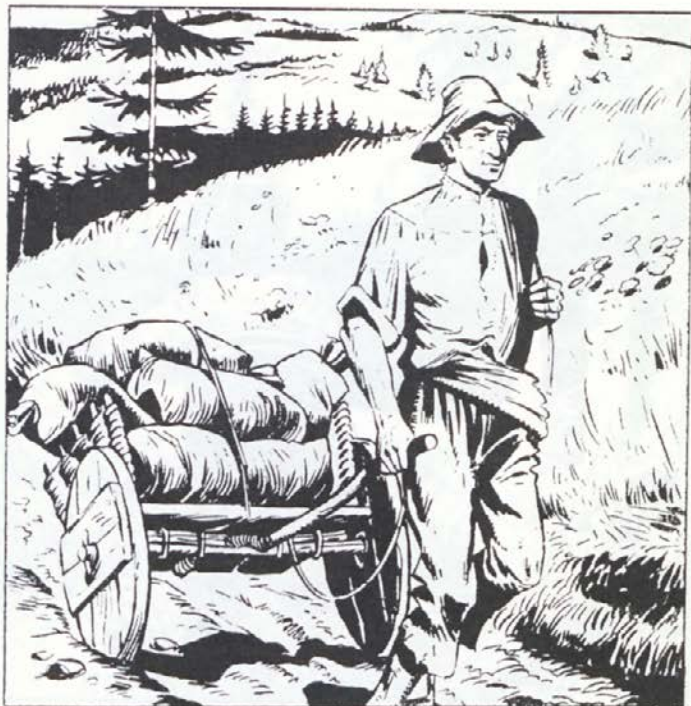
Tako je sredi pohorske gošče nastala mlada krčevina za oglarjevo gozdno njivico. Oglarka jo je razdelila v tri ogone; enega je posadila s krompirjem, drugega je posejala z ovsom, tretjega pa je posebej prekopala za zelnik, ki ga bo posadila šele, ko bo oglar prinesel iz doline zelnatih sadik.

Oglar je tri tedne sedel pred svojo kopo ter jo nadzoroval dan za dnem, noč za nočjo, v lepem in grdem vremenu.

Vrhnje dimniške odprtine je že zamašil z zemljo, zato pa je niže zvrtil nove, kajti oglje se je kuhalo od zgoraj navzdol. Krovna zemeljska plast je tu pa tam vsa posušena razpokala in se odsula, zato jo je moral vedno znova pokrivati in popravljati.

Brezbarvni dim mu je povedal, da je ogljenica skuhana. Zamašil je vse dimnike, da bi mu oglje ne zgorelo, ter počakal, da je kuhana kopa ugasnila.

Šele nato je odstranil krovno plast zemlje ter kopo razdri; sredi črne zemlje je ogljenično srce le slabo utripalo; umiralo je ves dan.

Pod večer so tu in tam sredi razvaljenega srca zacveteli ognjeni plamenčki ter trepetali pod nočno roso do mladega jutra. Tedaj jih je oglar s studenčnimi curki pobil. Nekaj dni se je ugašeno oglinje hladilo, nato pa ga je oglarka lepo prebrala, oglar pa ga je deval v črne vreče. Zdrobljeno oglje pa je obležalo kot črn prah.

Ko je oglar napolnil vse vreče z ogljem, jih je naložil na samotežno vozico ter jih s srebotinasto vrvjo prevezal, da bi katera gredoč ne padla z dvokolnice. Nato si je preoblekel svojo hodno srajco, ki se je ob črnih lanenih vrečah še bolj belila, se poslovil od ženke in sinka ter samotež odpeljal vozico oglja po stezi in po klančnih poteh v dolino.

Tam je svoje oglje zlahka prodal fužinarskim kovačnicam ter pohorski steklarni.

Z izkupičkom je nakupil koruzne moke, masti in soli za njih troje, prazne vreče pa zvil in jih spravil na začrnelo vozico ter se zadovoljno vrnil na visoko planino.

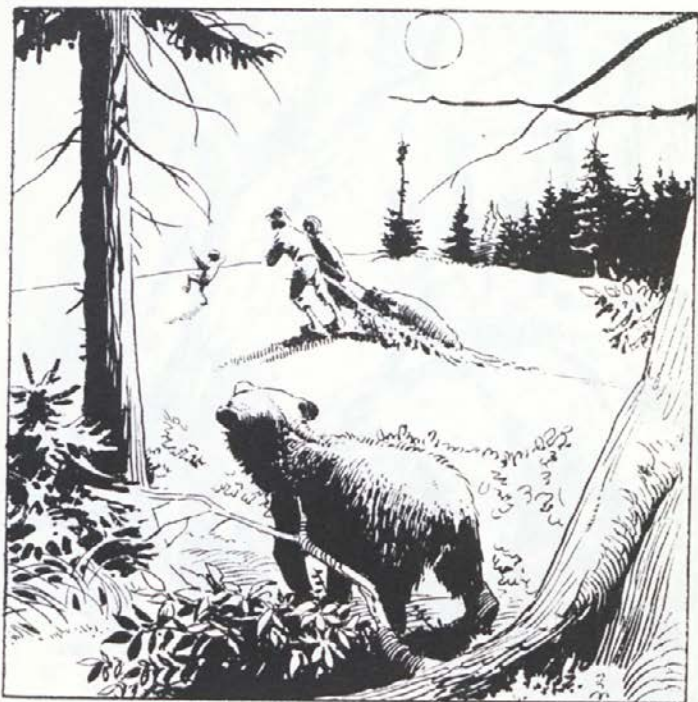
Za drugo in tretjo ogljениčno kopo je zagorela nova. Nekoč je žena prinesla oglarju za opoldnič vsakdanjega drvarskega močnika ter so kot po navadi sedli na šture in z lesenimi žlicami rezali močnik.

»Na gozdni njivici je oves že pognal latovje; tako lep bi bil, a že nekaj noči sem hođi medved nadenj; moral boš pričakati in ustreliti tega škodljivca!« je oglarka potožila možu.

Oglar je prenehel jesti in kar z leseno žlico zagrozil:

»Še nocoj mu pokažem, mrcini! — Ti boš ta čas popazila na ogljenico, jaz pa pojdem s puško nađ medveda!«

In res, po večerji je oglarka obsedela pri kopi ter skrbno opazovala pravo — sivobelo barvo dima, medtem ko je oglar šel k svojemu ovsišču ter skrit prežal na medveda. Z luno vred se je primajala črna zverina ter jo mahnila naravnost nad oves. Oglar je skrbno pomeril, sprožil in zadel; medved je silno zarjul ter se zavalil po tleh, od njega pa se je odtrgalo nekaj majhnega ter odhlačalo v gozd.

Brž ko se je zdanilo, sta bila oglarjeva že na ovsišču. V svoje največje veselje sta našla medvedko, ki jo je bil sinoči oglar ustrelil.

Nasekala sta vej ter jih naložila čez dva droga in z veliko težavo zavlekla medvedko nanju. Nato sta se oba vpregla pred ta lovski vlek ter ga privlekla do oglarskega doma.

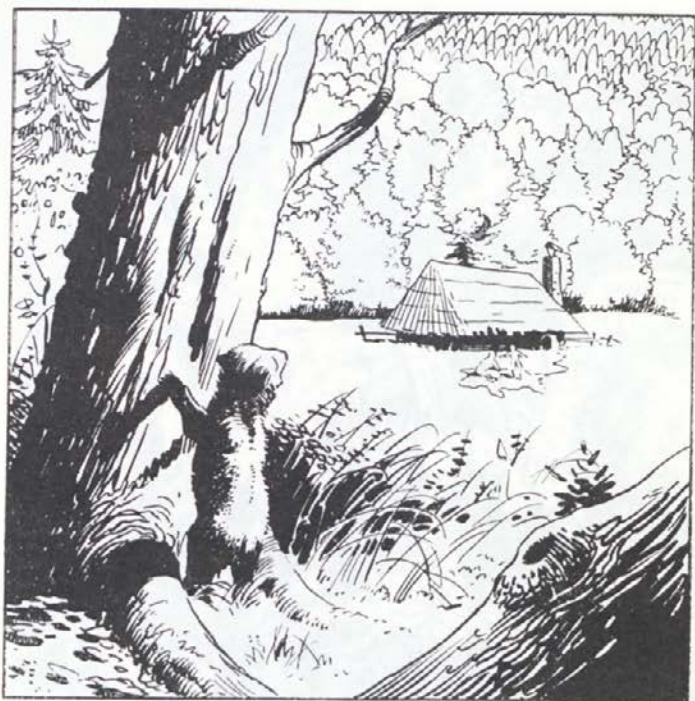
Okrog njiju je od veselja poskakoval njun sinko; mladi medvedek pa jih je jokajoč spremljal po gošči ter prestrašeno premišljal, kaj vse se je sinoči zgodilo z njegovo materjo, da ni slišala njegovih obupnih klicev. Šel je za njimi prav v bližino oglarske bajte in z grozo opazoval čuden prizor: oglar je z velikim nožem preluknjal medvedki zadnji nogi, nato pa sta jo z veliko muko obesila na železna klina v bajti. Potem se je oglar z istim nožem lotil medvedkinega trebuha in jo začel dreti. Medvedek je boleстно jecal, a nihče ga ni slišal. Videl je še, kako je oglar medvedkin kožuh vrgel na drog in ga razpel: «To bo odličan kožuh za najinega sinka!»

Preplašeni medvedek jo je jadrno ubral po medvedjih sledeh v svojo skalnato votlino; toda tam mu je bilo še huje, kajti bil je tako strašno sam. Vse noči je pretrepetal; le v jutranjem mraku se je upal malo na svetlo, da je tu in tam zaužil travno bilko, kakšen zelen vejnik, gobo, jagodo, črnico... Prenekaterikrat so ga preganjali srnjaki, jeleni, volkovi, a na srečo jim je vedno še ob pravem času in neopaženo ušel v svoj pusti brlog. Toda dan za dnem ga je srce nepremagljiveje vleklo proti oglarski bajtici...

Sprva se je plašno, nato pa vedno pogumneje in izkušeneje odpravljal na pot sredi goščave, dokler se ni pritihotapil prav do bližine oglarjeve kočke, ki je čepela sredi temnega gozda. Ko je bolje pogledal, je začel mežikati; tam pred bajto se je na medvedkinem kožuhu igrala mati s sinčkom.

Medvedek je gledal in strmel; srce mu je bilo hitreje in burneje, nekaj od nežnega čustvovanja do medvedkinega kožuha, nekaj pa iz sovraštva do obeh, ki se na njem igrata.

Polagoma je medvedek shodil komaj zaznavno pot v lepo medvedjo stezo. Nekaj neznanega ga je vleklo tja k drvarski bajtici. Prav vsak dan jo je hodil ogledovat in opazovat.

In videl je, da je oglar skoraj ves mesec preždel pri oglarski kopi, da mu je oglarka s sinom nosila opoldnič in večerjo tja k oglenici, kjer so potem veselo in srečno posedevali ter se pogovarjali; opazil je tudi, da oglar čez nekaj tednov črno kopo vedno razdere, da ponoči v razdrtinah žari kot slabo pogášena žerjavica zapuščenih pastirskih ognjev, da potem oglar z ogljem napolni črne vreče ter jih na vozici odpelje, vrne pa se pozno ponoči ali pa šele drugo jutro.

Odslej ga je vedno česče gnalo k samotni koči ali k črnim ogljenicam in, kadar koli je tam kje videl zbrano oglarjevo družino, ga je bolno stisnilo, nato pa ga je zajela maščevalna strast in jeza do človeka, ki mu je ubil tako skrbno mater.

Na novo medvedjo stezo je popadalo rdeče bukovo listje, ki ga je nato skoraj za pol leta pokrtil sneg.

Čez zimo so ogljenične kope popolnoma ugasnile in pokrili jih je visok sneg prav kot črno oglarjevo stezico med kopiščem in oglarsko bajto. Ta čas pa je medvedek smrčal v brlogu.

Ko so se mu otrpli udje nekoliko omeščali, se je iz zimskega spanja prebudil — ne več medvedek, temveč — medved.

Njegova prva pot ga je peljala na stezico, ki jo je bil že pred zimo utrl, ko je hodil obiskovat in iz daljave ogledovat medvedkin kožuh; šele nato si je poiskal zelenja za hrano.

Tiste dni pa je na visoko planino prišla zmladet.

Medvedkovo sočutje do matere je čez zimo nekam odrevenelo, tem bolj pa se je v mladem letu razcvetelo sovraštvo do oglarjevih in želja po maščevanju...

Dolgo je premišljeval, nazadnje se je pa le odločil. Ko je nekoč oglar zopet odpeljal svoje oglje v dolino, se je pritihtapil k medvedkinemu kožuhu, planil na oglarko, ki se je igrala s svojim sinčkom, ter jo nezavestno ugrabil; ob njej pa je prestrašeno tulil oglarček.

Medved je odvedel nezavestno oglarko po svoji stezici naravnost v skalnato votlino; ob njenih nogah pa je jokal njena sinko in klical očeta na pomoč, toda iz samotne pragoščave ni odmeval niti njegov obupni klic.

Ko se je oglarka zavedela, je z grozo opazila, da sta v podzemeljskem brlogu — ujeta, kajti pri vhodu je stražil medved.

Skozi vhodno odprtino je v votlino prihajala le medla svetloba; v njej je oglarka zagledala sredi jame kup surovo nametanega kamenja, tam v kotu pa kup suhe praproti, po vrhu nje pa posušeno obštorno travo lásano, katero sta si z možemu vedno našela in nakosila za svoje sicer trdo ležišče...

Tedaj pa se je sem od vhoda prizibal medved ter nekaj zabrundal, kot bi jima hotel dopovedati, da bosta odslej pri njem v brlogu in da mu bo ona tu na ognjišču kuhala zelje in krompir, ki ga ji bo nanosil z njene gozdne njive. Iz pohorske pragoščave bo nanosil jagod, črníc in malin, kadar bodo zrele; tamle v kotu bosta pa spala.

Medved se je napotil proti izhodu, ki ga je zadelal z veliko skalnato pečino, ter odšel v pragozd.

Iz same zlobne radovednosti se je napotil po medvedji stezi tja proti oglarski bajti; videti je hotel, kako bo kaj oglarju, ko se vrne domov... Skril se je v votlo bukev ter od tam neopazno oprezoval.

Proti večeru se je oglar vrnil iz doline; prazne črne vreče je vrgel pred bajto, polne vreče bele moke pa je veselo zapeljal tik pred vrata in zaklical:

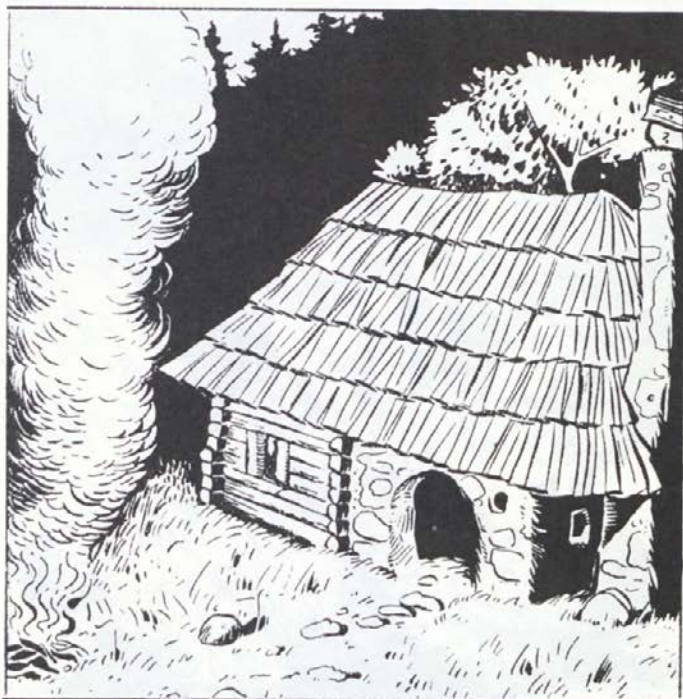
»No, ženka, sinko, oče je že doma!«

Toda iz kočke se mu ni oglasila ne ljuba ženka ne dragi sinko, ki sta mu po navadi pritekla naproti.

Stopil je skozi odprta vrata, a kočka je prazna, ognjišče mrzlo, brez trohice žive žerjavice.

»Kje neki tičita zdaj na noč?« je v njem rastla skrb vedno bolj. Planil je iz kočke ter ju pred bajto poklical.

Klical je in klical, a iz gozda se mu ni oglasil nihče.

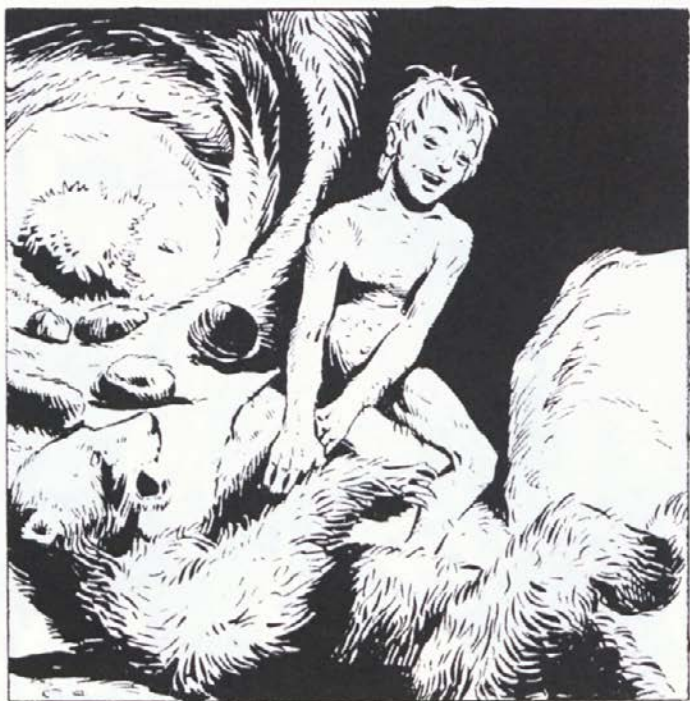
Iz tistih pragoščav je lezel somrak, ki je pokrnil vso gozdno planico in objel samotno oglarsko kočko sredi nje. Z nastopajočo temo se je v oglarjevo srce vsedala čim dalje večja skrb, skrb za ljubo mu ženko in dragega sinčka.

Nekajkrat je obtekel tihi domek in na vse strani je klicalo zaskrbljeno srce njuni imeni; toda črni pragozd je le nemirno šelestel ter jel sanjati nočne gozdne pravljice...

Zaskrbljeni oče se je tolažil, da ju morda najde ob razvaljeni kopi, kjer morda prebirata ugašeno oglje. Toda črno kopišče je samotno prasketalo; večji kosi oglinja so pokali v nočnem hladu. Pognal se je na tratno njivico, a tudi ona je že počivala sredi gozdnih črnin.

Tedaj je v naglici zvlekel na kup grmado suhih vej, poklesti, vrhov in odžaganih drevesnih riten ter zanetil nočni kres.

»Če sta zašla in se zgubila, ju kresni ogenj pripelje domov!« Čakal ju je vso dolgo noč, a zaman. Kres pred kočko je dogorel, noč se je skrila v pragoščave.

Medved pa se je s svoje preže močno zadovoljen vračal. Saj je zadostil svojemu gonu po maščevanju, ko je videl in slišal, kako je z ugrabitvijo oglarke in sinka silno prizadel ubijalca njegove matere, drage mu medvedke.

Izpred svoje podzemeljske votline je odvalil skalnato pečino, se prizibal skozi vhod in ga od znotraj znova zavalil z drugo skalo. Gospodovalno se je zibal po medvedjem brlogu, se sprehajal zdaj sem zdaj tja ter jezno pobrundaval v temni kot, kjer je na zasilnem ležišču jokala obupana oglarka.

Njen sinko pa se je brž sprijaznil s svojo usodo, ko je videl, da jima medved v brlogu doslej ni prizadel nič žalega. Sprva ga je dokaj plašno ogledoval, ko pa mu je medved dovolil, da ga je rahlo potipal, se je opogumil ter sedel predenj.

V medvedu se je tedaj oglasila lanska mladost in želja po igranju z otrokom; vrgel se je na hrbet ter dobrodušno začel dražiti oglarčka. Ta pa se je spustil z njim v bojno igro.

Borbena igra ju je spoprijateljila že kar prvi dan ...

Oglarka in oglarček sta odslej kot medvedova ujetnika čemela v skrbeh in drežala v brezdelju v medvedji votlini, iz katere ni mogel nobeden izmed njiju. Le medved je kdaj pa kdaj izginil skozi vhodno odprtino, kadar je šel na lov za plenom ali se vračal z gozdnimi sadeži.

Ko je nekoč zunaj zlato sonce lilo čez planinski gozd, se je rjavi medved vrnil z lova ves blažen in nasmejan. Kakor hitro se jima je dodobra približal, sta jetnika opazila, da je prinesel veliko kopo zmečkanega satovja, iz katerega se je cedila hojeva strd. In medved jima je pomolil strdeno satovje in zabrundal: »Vzemita, posladkajta se!«

Oglarček je bil v hipu pri njem; s prstom je poskušajoče potegnil po medenem satovju ter ga nato previdno obliznil; ko pa je okusil dišečo sladkobo, je vzel zgneteno kepo ter jel slastno lizati. Oglarka pa je jezno odbila:

»Kateroga čebelarja si okradel?«

»Nobenega!« je zamomljajal medved ter se ves stresel.

Oglarček je skočil k užaljenemu medvedu ter ga toliko časa božal in čohal, da mu je nazadnje vendarle povedal svoje srečanje z divjimi čebelami:

»Zibljem se skozi pragozd, ko mi pribrenčijo okoli glave strupene muhe ter lepo mirno odletijo dalje. Jaz pa za njimi; in res sem našel njihov roj, ki se je bil udomil v votli bukvi. ‚V njenem duplu se je naselil roj divjih čebel!‘ si mislim. Iz panjeve odprtine nenadoma tako vablljivo in zapeljivo zadiši sladka strd, da sem pri priči pozabil na strupena žela, ki mi pa razen na jeziku in v očesnih jamicah ne morejo kdo ve kaj do živega! — Planem po čebelnem panju, razbijem prhli obod in udarim s šapo nekajkrat po živem satovju. Nekaj muh se besno zapodi vame. Za sladkobo pa rad malo potrpi!«

»In pri tem svojem ropanju si pobil večino čebelnih muh, morda celo njihovo kraljico!« ga je zbadla oglarka.

Medved je na to le zagodrnjal in udaril s šapo po zraku, češ, kdor je močnejši, si kroji pravico sam!

Medved je znova ponudil zbadljivi oglarki kepo zmečkane satovja, v katerem so še žive čbelice umirale v sladkem medu, ki so ga bile s silno delavnostjo nabrale z medečih hojk ter ga znosile v svoj panj. Oglarka je prezirljivo odklonila, češ da ukradenega medu ne bo lizala.

Oglarček pa je radovedno stegnil ročico po zgneteni kepi, stopil z njo pred zadelan vhod in pri medli svetlobi jel drobiti in slastno lizati zmečkano satovje.

Zdajci zabrenči na odlomljenem koščku velika čebela:

»Človek, postoj! Ne ubij me! Sem čebelja kraljica!«

Oglarček je njenemu prosečemu brenčanju radovedno prisluhnil, ji pomolil konec prsta, a je — vsa strdena — le stežka zlezla nanj, ter ji zabičal: »Da me ne pičiš!«

»Ne boj se! Nimam žela!« ga je pomirila čebelja kraljica. »Mlada sem še kot ti, a toliko bridkega sem že preživela, odkar sem se s svojim mladim rojem odrojila od starih ter se vselila v drevesno duplo, v naš novi domek!«

Njena žalost je mladega oglarčka ganila in ga obenem pridobila; iskreno jo je tolažil, češ da je tudi on izgubil svoj ljubi domek. Ona pa je brenčala dalje:

»Ves moj mladi roj je garal od prvih svitov do trdih noči. Očistiti smo morale vse trhle stene, preden smo lahko nanje obesile svoj strdeni znoj — naš vosek — ter iz njega zgradile viseče satovje. Že je bila v njem velika zaloga za zimo, ko nas je zadela strašna nesreča: medvedja šapa nas je zgnečila!«

»Povej mi, kako naj ti pomagam!« je sočustvoval oglarček.

»Izpusti me iz tega medvedjega brloga, z menoj pa tudi vse moje delavke, ki jih boš morda še našel žive v satovju! Zgneteno satovje previdno preišči, da te kaka čebelica ne piči. Vsake bi bilo škoda, ker vsaka bi ti v koži pustila svoje strupeno želo, sama bi pa umrla... Jaz bi pa tako izgubila delavke,« ga je čebelja kraljica živo poprosila.

Zdaj se je dobri oglarček previdno ozrl na čepečega medveda, ki si je v kotu oblizoval gobec in šape.

Skozi špranjo pri vходу je urno potisnil svoj kazalec.

»Pojdi v svobodo!« je dahnil za njo. »Na zlatem soncu pa počakaj na svoje družice, če še katero najdem živo!«

Čebelja kraljica je trudno sedla na pisan cvet pred medvedjo jamo ter mu zabrenčala svojo zaobljubo:

»Tega ti nikdar ne pozabim, ne jaz ne moj čebelji rod!«

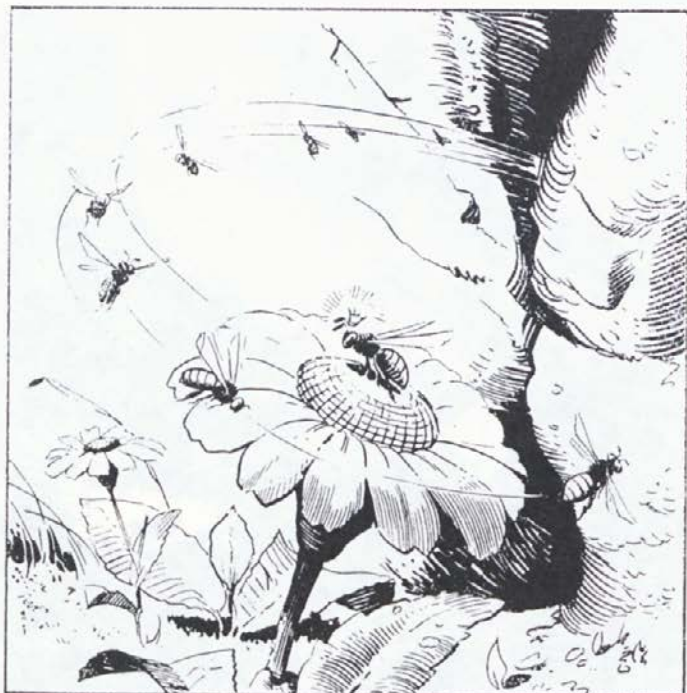
V medvedji jami pa je oglarček stopil k svoji materi ter ji pošepetal na uho, da je bil pravkar sklenil večno prijateljstvo s čebeljo kraljico, ki jo je rešil in izpustil v beli dan.

»Zdaj moram rešiti še njene delavke, če so še žive!«

Urnó se je spravil k svetlobni špranji in začel v zmečkannem satovju iskati še žive čebelice. In že je bila pri njem tudi njegova mati ter mu pomagala:

»Le previdno, da katera ne izgubi svojega žela ter ne umre na pragu svobode!«

Oglarka in sinček sta reševala strupene muhe, dragocene sodelavke kraljice divjih čebel.

Zunaj so se čebelice začele zbirati ob svoji kraljici na pisanem cvetu; svoje zadke so strnile okrog nje v velik obramben obroč, da jo ubranijo, čeprav s svojo smrtjo. S svojimi krilci so radostno kreljutale ter veselo brenčale, a hkrati trepetale za njeno dragoceno življenje. Če jim namreč kraljica umre, izumre njihov čebelji rod, njihov panj pa si bodo uplenile ter osvojile čebele roparice. Zato so jo še zvesteje čuvale ter skrbale zanjo.

Zunaj se je čebelic zbralo za dobro pest, da se je preobteženi cvet povесil kot živ brenčoč grozdič. Ta rjavi grozdič pa je vedno pel oglarki in oglarčku zahvalo, ker sta jih rešila gotove smrti.

Ko so jima odpele pesem zahvalnico, so se vzburile ter se druga za drugo jele dvigati v zrak. Nad pisanim cvetom so nekaj časa krožile ter letele mimo špranje, nato pa krenile v pohorski pragozd, da si poiščejo novo votlo drevo za svoj novi dom.

V temnem kotu medvedje jame sta oglarka in oglarček prečemela često ves dan; oba sta z mislijo in srcem vasovala pri oglarski bajtici in ogljenični kopi sredi pohorskega gozda.

»Očka gotovo tako skrbi, kako je z nama, da ne more niti oglariti ne spatati ne jesti! Midva pa dreživa v temle prekletem brlogu!« je godrnjala oglarka.

»Mati, bo že bolje!« jo je tolažil oglarček.

»In ta neznosna tema!« je sitnarila mati.

Sinko pa se je tudi teme privadil, kot se je privadil brloga. Le silno dolg čas mu je bilo, kadar ni bilo medveda; saj v temi ni vedel kaj početi.

Zdaj pa si je ob vhodu nabral belih kamenčkov ter jih jel metati ob skalnato steno. Kar se je zaiskrilo. »Mati, iskre!«

Zdajci je priskočila mati ter si ogledala belo kamenje.

»Kresilni kamen!« je vzkliknila. Z ležišča je brž prinesla šop suhe trave ter vanjo tako dolgo kresala, da se je vnela.

»Ogenj, ogenj imava!« sta oba hkrati zagnala vesel krik.

Oglarček in oglarka sta svoj izum, kako iz belih kresilnih kamnov ukresati goreč ogenj, medvedu skrbno prikrivala. Saj bi ga jima morda kar s šapo ubil, če bi ga našel sredi ognjišča.

»Tam zunaj v gozdu je toliko drv in toliko ognja v ogljenici, tu pa...« je vsa v solzah stokala oglarka.

Oglarček, ki se je z medvedom že zdavnaj spoprijaznil, pa ga je le preprosil, da mu je v jamo privlekel debelih vej. In tedaj mu je pokazal svojo umetnost, da dobi iz belega kamna rdečo luč. Na ognjišču je zaplapolal plamen in ogenj je razsvetlil medvedjo votlino. Okrog ognjišča je zavalovila prijetna toplota, ki je godila celo sitnemu medvedu; drobne oči so mu kar žarele.

Brž je medved odvalil vhodno skalo ter privlekel kar deblo drevesa, ki se je bilo zrušilo od starosti.

»Ogenj! Svetloba! Toplota!« je oglarček skakal okrog ognjišča, čeprav se je v jami nabralo dima, da se je dimast strop spustil že skoro do tal.

Odkar je na njihovem ognjišču večno plapolal jamski ogenj, so bili dnevi in noči krajše, vlažen zrak toplejši.

Kadar koli je medved odšel na lov za hrano, sta mati in sinčica čepela ob kamnitem ognjišču ter strmela v oglinje... Tam zunaj pa se je v ogljenico prav tako zasanjal zaskrbljeni oglar ter se nepremično zagledal v žareče oglje...

Ta mah pa se odmakne vhodna skala in v jamo plane dnevna luč. Skoznjo privleče medved črno vrečo; bila je polna. Oglarka je takoj spoznala možjevo vrečo in že je bila pri njej; ko pa je segla vanjo, je otipala krompir.

»Krompir! Fratni krompir!« je zakričala prvi hip, takoj nato pa že pobito spoznala: »Torej je zunaj že jesen!«

»Kmalu bo sneg, ta krompir pa bosta imela za vso zimo!«

Kljub žalostnim občutkom je oglarka brž razkopala ogljeni žar, vrgla vanj nekaj krompirjev in jih pokrila s pepelom. Čez čas je po medvedji jami zadišalo po pečenem krompirju in vsi trije so planili po njem.

Jamski medved je znova zginil na lov v pohorski pragozd. Ko je proti večeru odmaknil vhodno skalo, je k ognjišču privlekel ubitega divjega prašiča; oglarka je presodila, da je moral biti zmladlešček.

»Ho, ho, svinjo imamo!« se je zakrohotal oglarček

Oglarka se je takoj spravila nad divjega prašiča; z gorečim polenom ga je osmodila, da ni bilo toliko štrlečih ščetin, z jelenovim rogom, ki ga je že prej našla v jami, mu je razparala trebuh ter iz njega iztrgala vso drobovino.

Po tej je planil medved in jo pri priči vso požrl.

»Jaz bom sit vso zimo!« se je medved pohvalil. »Pa tudi vidva bosta imela mesa za vso zimo in še čez!«

Oglarka je prašiča razkosala, kolikor je to seveda z rogom in kostmi mogla. Medvedu je vrgla še glavo, ki se je pa ni dotaknil. Bedro je lepo opekla, da je pečenka mamljivo dišala. Opekla je še vse druge kose in jih obesila v dim, da jih zrak posuši, dim pa ovoji in prekadi.

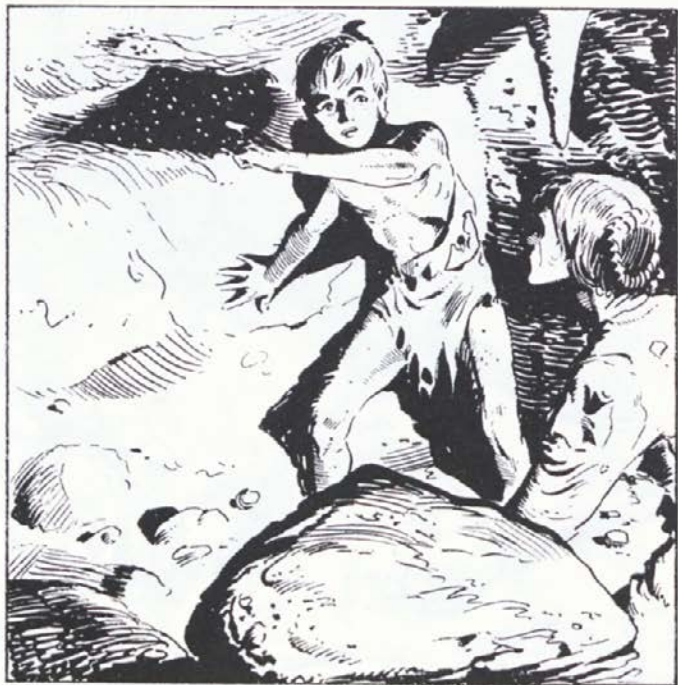
Po teh domačih kolinah divjega prašička je medved še nekaj kratov odšel iz jame in privlekel vej, listja in debel, praproti in trave lasane, nekaj kostanjev, hrušk, lesnik in jabolk.

»Za zimo sem vama navlekel vsega, kar je bilo mogoče dobiti in uloviti,« se je pobahal. »S tem dobro gospodarita, ker jaz že čutim zimo v kosteh; v glavi se mi že moti in megli. Dolgo ne bom hodil več okrog!«

Oglarka ga je še vedno jezno, včasih kar sovražno pogledovala, medtem ko ga je oglarčku bilo žal, če bi res zbolel...

Zato se je sinko tembolj zaganjal v medveda, se hotel z njim igrati in kotati ter ga jahati. Toda medvedu ni bilo več za otroške igre; nekaj dni se je še vlačil kot senca po votlini sem in tja; vedno česče je poležaval. Končno se je spomnil že dovolj usmrajene prašičje glave, ki jo je zdaj zdrobil in z vso naslado požrl; napil se je še v studenčni mlaki vode, nato pa se je zavalil v svoj kot in zasmrčal.

»Medveda je obšlo zimsko spanje!« je dejala mati.

Zdajci je oglarki šinilo v glavo, da bi mu lahko ušla... Planila je k vходу kot že tolikokrat poprej, a njena telesna moč je bila zdaleč prešibka, da bi zavaljeno skalo vsaj malo zmezila, kaj šele odmaknila za njuno širino.

»Preslaba sem!« je žalostno odnehala.

»Bo že bolje, ko jaz dorastem!« jo je tolažil sinko...

Tedaj sta žalostno zapazila, da zunaj pada sneg.

»Sneži, midva pa sva ujeta v tem presnetem brlogu in bova v njem vso zimo, dokler se ta sitni godrnjač ne zbudi iz zimskega spanja! — Če bo mraz hud, lahko še zmrzneva!«

»Ne bova zmrznila, ker ne smeva!« ji je zaklical sinko in poskočil k surovo obloženemu ognjišču ter brž naložil nekaj vej. »Ogenj naju bo grel, boš videla, mati!«

Ko sta se navečerjala, se je v medvedji jami že popolnoma zmračilo. Le ogenj je rahlo preganjal temo in mraz.

Zunaj pa je vso noč snežilo in medlo. Ko sta se zjutraj izkopala iz trav in bilja, je bila špranja že vsa zametena.

In tako sta oglarjeva prezimovala v medvedji votlini. Oglarka je skrbno varovala ogenj, da ji ne bi ugasnilo to dragoceno življenje. Vsak večer je ogljeni žar pogrebala v kupu pepela, da ga je našla drugo jutro še živega. V njem je spekla nekaj krompirja ali kostanja ter prepekla posušeno in zmrzlo meso divjega prašiča.

Noč je bila dnevu enaka, večer — jutru, večerja zajtrku in zajtrk opoldniču. V jami je bil mir, saj je sneg zametel vhod, da ni bilo čuti zimskih viharjev, kadar ti zviharijo bele smreke in hojke ter s snežinkami zaplešejo svoj zimski ples.

»Na srečo imava še drv, mesa in krompirja. Medved naju je oskrbel z vsem. Saj ni tako hudoben, mati!«

»Tiho! Ubil nam je srečo, razdril družino! Kaj je njegova dobrota proti zlu, ki ga je napravil?« se je hudovala mati.

Zimski dnevi so tekli, vlekli so se dolge noči. Po več zimskih mesecih se je sneg v špranji raztalil in v jamo je prišlo nekaj dnevne luči. Prva zima je minila...

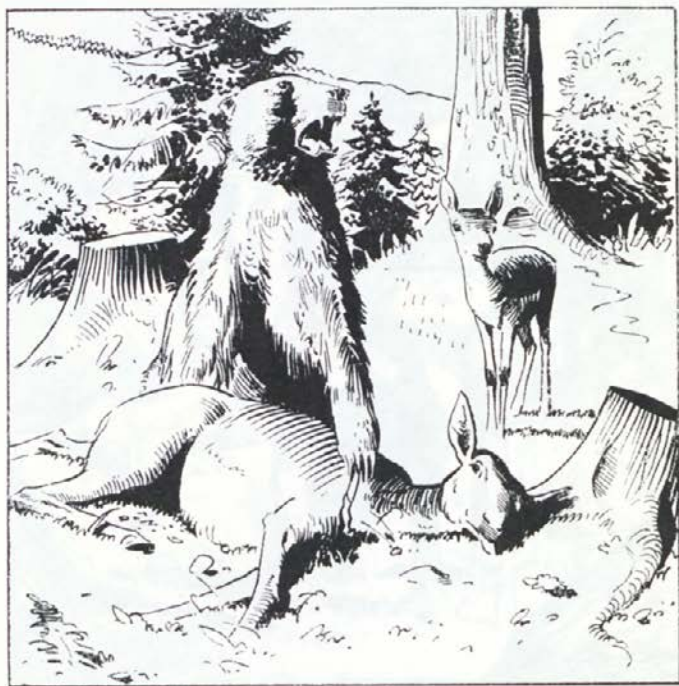

Sneg pred medvedjim brlogom je že skopnel, a z medvedom še nekaj dni ni bilo nič; poležaval je, kot bi ga od predolgega ležanja in spanja bolele vse kosti. Ko pa se je vendarle dvignil, je sitno zarenčal kot star bolnik in se omahujoč nameril proti izhodu. Uprl se je ob pečino, ki se mu je vdala...

In tedaj je skozi vhod planila taka sončna svetloba, da je za nekaj trenutkov vsem vzelo vid in kar ščemelo jih je v očeh. Oglarjeva sta si jih z rokami zakrila ter le polagoma kukala skozi razmaknjene prste. Medved pa si je s šapama večkrat pomel zaspane oči ter si z njih potegnill zaležane kocine.

Skozi vhod je zavel zmladletski vetrič ter iz zimskega brloga jel preganjati zasmrajen zrak, pomešan z dimom. Vsi so lahkotno zadihali, srce je laže bilo in oglarjevima se je zdelo, kot bi bila tudi ona z medvedom vred prespala zimo.

»Mlado leto je že v gozdu!« je zahrepenela oglarka. Na planini je že kraljevalo mlado leto. Vsi trije so strmeli skozi jamsko odprtino...

Nekoč je medved na gozdni jasi zasačil jelenjo košuto z mladičem. Jelenko je pobil, jelenčka pa je pustil živega.

Ko je odvalil peč izpred vhoda, je privlekel mrtvo košuto sredi jame ter zabrundal oglarki:

»Privlekel sem jelenko! Ti, oglarka, jo boš odrla! Stegna in bedra specita, drugo pa naj se lepo osmradi; bo zame!«

Splašeni jelenček je planil k mrtvi košuti, presunljivo blejal ter klical svojo mater.

»Zopet si ubil mater!« ga je oglarka nahrulila. »Se ti ubogi jelenček nič ne smili?«

»Čez nekaj dni tudi on ne bo več tožil in blejal!« je zabrundal medved ter se zavalil v svoj zasmrajeni kot. Še nekaj kratov je oglarko jezno ošinil ter godrnjal v svojo brado o presneti nevhvaležnosti...

Jelenček pa je plašno stopical okrog mrtve košute; kadar je medved jezno zagodrnjal, je vselej skočil k oglarčku ter se stisnil k njemu, kot bi pri njem iskal zaščite.

Oglarček je jelenčka pokroviteljsko stisnil in ga nežno pobožal. Sočutno mu je pogladil lepo glavico; od tam pa mu je roka spolzela po mehkem vratu na koščeni hrbet. Jelenčku je njegovo božanje silno godilo; začel ga je vohati, kmalu pa mu je z jezičkom segel v obraz ter mu vsega oblizal.

»Mati, z jelenčkom sva že sklenila prijateljstvo! Kajne?«

»Prav, sinko, prav!« ga je pohvalila mati.

Oglarka je poiskala oster srnjakov rog ter se z njim lotila košutinega kožuha. Najprej ga ji je razparala po trebuhu ter ji iztrebila vso drobovino, ki jo je vrgla v medvedov kot. Nato je odrla še kožo, na kateri je razrezala jelenkino truplo na več manjših in večjih kosov. Nekaj jih je takoj lepo opekla, druge pa obesila v dim.

Že ves teden so se vsi trije mastili z okusno jelenjevino. Jelenčku je medved privlekel nekaj zelenja, ki pa mu ni dišalo, saj je bilo tako trpko in grenko, materino mleko pa je bilo prej tako sladko.

Odrto jelenkino kožo je bila oglarka v nekaj dneh ob ognju posušila ter jo vrgla tja na sinčkovo ležišče, da bi jo imel kot kožuhovino. Večjega veselja mu mati ni mogla narediti; ves dan se je valjal po njej in se igral, ponoči pa se je zavrnil vanjo, da mu je bilo celo prevroče.

Šele drugi dan je oglarček zapazil, kako ga njegov mali prijatelj jelenček milo ogleduje, kot bi ga prosil za dovoljenje, da bi se smel tudi on zlekniti na košutini kožuh. Brž je razprostrl kožuh po praproti in listju ter nanj posadil jelenčka. Ta je počasi legel, stegnil vratek in položil svojo lepo glavico po materinem kožuhu; zaprl je očke in bridko zablejal.

Medveda je to blejanje silno razjezilo; brž se je dvignil ter se prizibal do njega in že dvignil svojo velikansko šapo... Jelenček se je zvil v grozi, da bo padla medvedja taca po njem... Tedaj se je oglarček z vso silo pognal proti medvedu in ga podrl na tla... Jelenčka pa je zgrabil ter se z njim v naročju skril za mater: »Jelenček je moj in moj bo tudi ostal.«

Presenečeni medved se je s tal le stežka in počasi pobral na svoje stebraste tace ter se prizibal pred oglarko, za katero je njen sinček stiskal k sebi jelenčka in ga skrival. Oglarček je presunljivo zakričal: »Mati, branite me!«

Šele zdaj je oglarka opazila, kako se medvedu drobne oči zlobno žare, in že je stiskala v vsaki roki priostren jelenji rog, druga dva pa je ročno potisnila pred dečka, da bi bil tudi on oborožen. Planila je pokonci ter čakala na napad.

»Borba z medvedom bo huda, hudo neenaka!« ji je šinilo v glavo, a kljub temu je odločno prežala nanj. »Ali ti še ni zadosti, da si jelenčku ubil mater? — Da si raztrgal našo družino in naju ugrabil? Da si sredi planine razbil našo srečo?« mu je oglarka ježno očitala.

Medved pa se je očitvidno premislil. Počasi se je obrnil in se odzibal v svoj kot, kjer je čez čas ježno zabrundal:

»Ali ni bil tvoj mož tisti divji lovec, ki je v ovsišču ubil medvedko, mojo mater?«

V tem trenutku je oglanka od groze onemela; podzavestno je zgrabila sinka ter ga tesno privila k sebi. Na to strašno vprašanje je le odkimala, saj mu glasno zanikati ni mogla, ker ji je groza stisnila grlo in za hip odvzela glas.

»Tudi jaz sem imel svojo skrbno, dobro mater, medvedko! Tako skrbno in ljubeče me je vodila skozi pragozd, da nikoli nisva zašla v jezersko močvirje; nikoli naju niso napadli ne volkovi ne lisice ne divje mačke! — O, moja mati medvedka je znala varovati svojega sinka, medvediča neizkušenega... Nekoč je mati našla na gozdni njivi fratni oves; ves mlečen je še bil. Nasmukala mi ga je in, čeprav je bil tako okusen in sladak, bi bila tisočkrat boljše storila, če bi se ga ne bila nikdar dotaknila! Srečna, če bi ga ne bila nikoli zagledala! Hodila sva nadenj že nekaj noči. Zrnje je že zorelo ter izgubilo okus po zelenem mleku. Neko noč, ko še nisva bila dodobra sredi ovsišča, se izza debla zabliska in zagrmí... Moja mati medvedka se je zgrudila in obležala v svoji krvi...«

Oglarka in sinko sta negibno strmela v temni kot, od koder so žarele žalostne oči in je odmeval medvedov glas:

»Za deblom sem pretrepetal vso dolgo noč. Vso noč sem klical svojo mater, zaman...! Ubijalec je bil tvoj mož, črni oglar, ki še dandanes oglari tam na planini.«

»O vsem tem nisem jaz ničesar niti slutila...« je oglarka vse zbegana zatrjevala.

»Ne laži, saj si bila zraven!« jo je medved ostro zavrnil. »Nasekala sta smrekovih vej, jih povezala v vlek ter na njem odvlekla mojo mater k oglarski bajti. Ko pa je tvoj mož prišel iz bajte z velikim lovskim nožem v roki, sem zbežal... Čez nekaj dni sem se pritihotapil v bližino vajine bajte. Pred njo sem zagledal odrto medvedkino kožo, ki jo je tvoj mož sušil na soncu. Neudržljivo me je vleklo v njeno bližino. Nekoč si iz bajte stopila ti s sinčkom v naročju ter ga posadila na kožuh, ob katerem bi se bil moral muzati in militi le jaz... Tedaj sem bolno zablejal, da bi me bil lahko slišal vsakdo!«

Čez nekaj trenutkov je medved nadaljeval:

»Nekoč se je tvoj sinček srečen valjal na medvedkinem kožuhu na soncu, ko si ga ti zgrabila za ročico; v drugi roki si nesla nekakšno košaro in odšla sta po črni stezici. Jaz sem previdno šel za vama in od daleč videl...« Tu je trpko vzdihnil. »Videl sem črnega moža, kako je vzel sinka v naročje, potem pa sta oba sedla na štor. Ti si iz košare privlekla nekakšno jed, ki ste jo vsi trije slastno jedli.« Zdaj je oglarček obudil v spominu že skoraj pozabljene slike: oglarsko bajtico, vedno zeleni šumeči pragozd, v njem črno stezico do črnega kopišča... V te nejasne slike se je tako zatopil, da se je prestrašil medvedjega mrmranja:

»Do kože me je prignalo srce, zvalila me je medvedkina koža, ki sem jo moral vsak dan videti. Vaju pa sem sledil vsak dan od bajte do črnega kopišča; gnala me je vsak dan jasnejša želja, da se nad črnim oglarjem maščujem za svojo mater, ustreljeno medvedko!«

»Dolgo časa ni medvedek vedel, kako naj bi se maščeval; šele ko jih je vsak dan opazoval, lepo zbrane ob oglarskem opoldniču, mu je šinila v glavo prava maščevalna misel: ugrabiti je treba oglarko z otrokom!« je končal medved.

Ta mah se je oglarka tako živo spomnila strašnega trenutka, ko jo je medved ugrabil, da je zakričala in omedlela. Oglarček je spustil jelenčka iz rok ter skočil k svoji materi in jo ves solzan klical: »Mati! Ne umrite!«

Ob njem je sočutno stal mali prijatelj, jelenček, ter prav tako obupano blejal. Nihče od njiju ni niti opazil, kdaj je medved odvalil skalo ter izginil iz votline; vendar je bil vhod znova zavaljen, le da je tokrat zijala vanj malo širša špranja, skozi katero je prijetno vlek el gozdni vetrič.

Oglarček je v jami zajel prgišče studenčne vode ter z njo oglarki močil čelo in senca. Čez čas se je zavedela; opotekla se je proti izhodu ter hlastno zadihala v čist zrak, ki je ves dišal po gozdu, po opojnih zelenih tišinah...

In vsi trije so se zazrli skozi špranjo v pojoči gozd.

»Za najin beg je špranja preozka!« sta žalostno spoznala.

Tedaj je jelenček sunil z glavo svojega mladega prijatelja in zablejal: »Zame pa je špranja dovolj široka! Pobegnem! Rajši poginem kje zunaj v goščavi, kot pa da bi me medved pobil v tem brlogu!«

Oglarčku se je milo storilo; pobožal ga je in mu pritrdil:

»Preslab sem še, da bi ti ubranil! — Zato bo res najbolje, da naju zapustiš in sredi pragozda uživaš zlato svobodo, le da te zveri ne bi raztrgale.« Tudi ogarlarka je bila teh misli.

»Nikdar ne pozabim, da si me ubranil pred medvedjo šapo! Če se kdaj srečava, pritečem k tebi! Saj te bom spoznal!« se je jelenček jel poslavljati od svojega prijatelja.

S svojim smrčkom se je še malo pomuzal okoli obeh. Nato pa sta ga potisnila skozi špranjo, želeč mu srečno pot skozi pragozd. Oglarka in oglarček sta žalostno zrla za njim, dokler jima ni zginil izpred oči ter se zgubil v zeleno opojnost.

Šele pod noč istega dne se je vrnil medved v svojo votlino. Toda tokrat ni privlekel nobene divjačine, temveč je v gobcu prinesel dvoje zelo čudnih reči: kožuh in zогlenel drog, ki je na enem kraju še žarel...

Sinko je bil v igri in borbi z medvedom prijatelj, zato se ga je upal nagovoriti, čeprav se je ta držal krmežljivo in sitno kot le malokdaj. »Čigav je ta kožuh?« ga je vprašal.

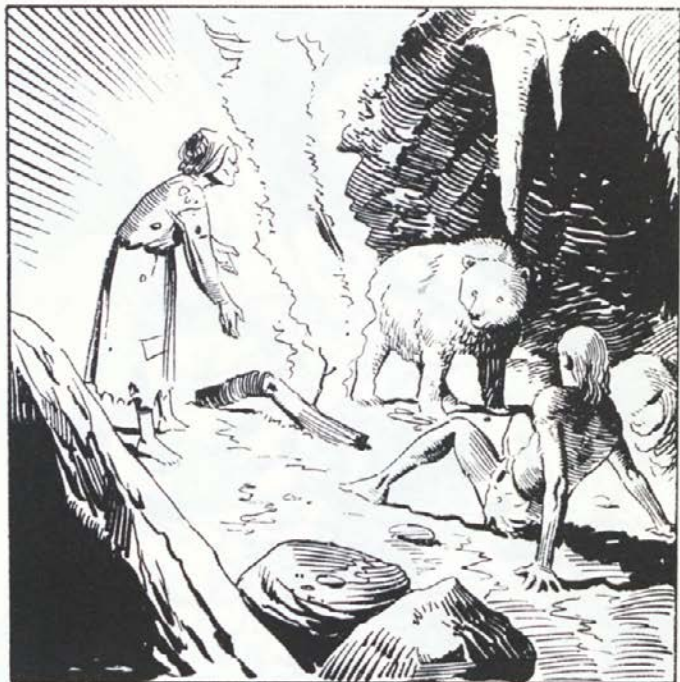
»Nosila ga je medvedka, moja mati! — Bil je ukradena last oglarjevih, nu, zdaj je moj in... tvoj! Moj, da ga ne bom hodil vsak dan gledat tja k oglarski bajti; tvoj, da se boš vanj zavil, kadar te bo zeblo.«

Oglarček je od veselja kar poskočil ter se zaletel vanj, medved pa je le na videz nekaj zagodrnjal v svoje brke.

Oglarka je živo začela ogledovati ožgani drog: »In tole?«

»Je bil eden izmed procepov zadnje oglarske kope. Da boš laže kurila in da boš vedela, da tvoj mož še oglari...«

Odšel je v svoj kot in zadovoljno brundal vso noč.

Odslej je bilo njih skupno življenje vsaj malo znosnejše. Medved in oglarček sta se bila popolnoma spoprijateljila, igrala sta se in kotala po tleh. Često sta se tako resno borila, da je prestrašena mati prenekaterikrat vzkriknila v bojazni za življenje svojega sinčka.

Oglarčku pa to jamsko življenje ni škodovalo; kar vidno se je pretegnil in razvijale so se mu kite in mišice, da ga je mati skrivaj ogledovala z velikim zadovoljstvom.

Premajhna obleka je bila zaradi bojnih iger že vsa razcefrana in njegovo telo se je jelo pokrivati z dlako; sicer pa se je odeval z medvedkino kožo...

Ko je medved znova privlekel črno oglarsko vrečo, polno fratnega krompirja, je oglarka vedela, da je zunaj zopet jesen.

»Ali naju nameravaš imeti še čez to zimo? Kdaj naju boš spustil na prosto?« je planila nad medveda.

»Še to zimo in za njo še več zim. Sploh vaju ne mislim izpustiti! Vsi trije bomo nekoč poginili v tej votlini!«

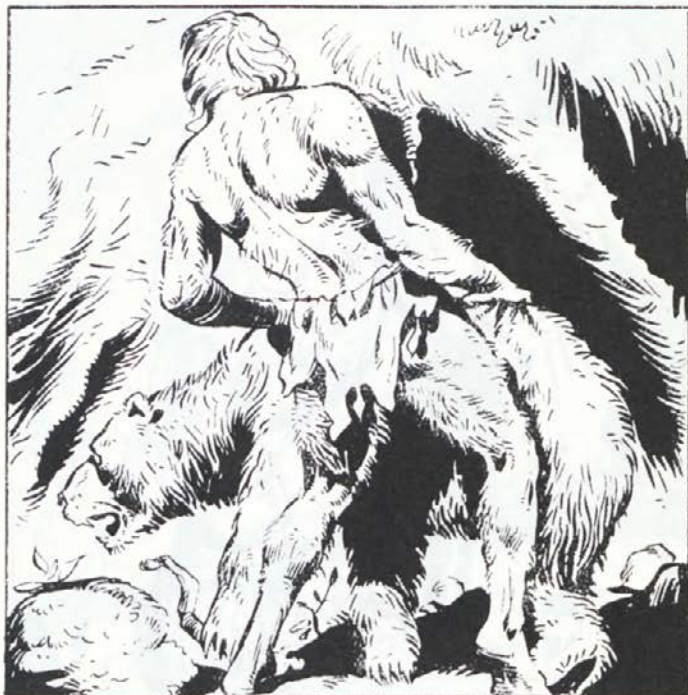
Tedaj je oglarka planila k ognjišču ter zgrabila oglarski procep, in že je z njim nameravala medveda počiti po glavi. Medved pa se je grozilno vzpel na zadnji nogi...

Ta mah se je med njiju zapletel oglarček ter ju ločil in pomiril: »Mati, nehajte! Saj vendar sami vidite, da mu niste kos! Ti, medved, pa razumi, da mati neznosno trpi v tej tvoji medvedji jami!«

»Hrane ima vedno dovolj!« je revsknil medved.

»Hrana... hrana!...« je znova planila oglarka. »Mar se naj tukaj res s teboj vred usmradim in s teboj vred poginem? Hočem ven v beli dan, v zeleni gozd, v zlato svobodo!«

»Nikdar! — Rajši vaju ubijem!« je divje zagrozil medved, se zavlekel v temni kot in od tam prežal nanju kot mačka. »Nikar mi ne skušajta pobegniti!« jima je še zagrozil. Dečko je odpeljal svojo oslABLJENO mater na trdo ležišče; trudna je legla, on pa jo je odel z medvedkino kožo in ji pošepetal v uho: »Mati, le potrpi! Ko jaz dorastem...«

Za drugo jesenjo in zimo je prišla tretja, četrta... in še mnogo, mnogo jih je preteklo; koliko cvetočih zmladletij in vročih poletij sta ugrabljena oglarka in njen sin preživela v temnem medvedjem brlogu. Njuno življenje je teklo dalje.

Medved je vedno huje sitnaril ter godrnjal nad oglarko.

Ona pa se je v temni votlini postarala in toliko osivela, da so se njeni beli lasje v somraku srebrili; gub na postaranih licih pa nihče ni videl, niti sin. Vsi trije so se starali; oglarka in medved sta že slabela, le oglarček se je z leti silno okrepil in zrasel. Deško oblačilce se mu je že pred davnimi leti popolnoma raztrgalo, le okrog ledij mu je še visela platnena krpa. Sicer pa mu je močno in razvito telo pokrivala gosta in dolga dlaka.

Svoje borbe z medvedom ni opustil; nasprotno, bile so tako pogoste, da sta često oba borca utrujena in zdelana ležala dolge večerke.

Borba je bila neenaka, toda sreča se je že menjavala...

Z leti je oglarka skoraj popolnoma otopela; bila je kot kup stare nesreče in žalosti. Njen motni pogled pa se je zbi-stril in obraz se ji je vselej zjasnil, kadar je gledala svojega sina v boju z medvedom. Tedaj ji je v potrtem srcu znova zagorela iskra upanja na prostost v zeleni planini...

Ko se je bilo sinu prvič posrečilo, da je medveda tako spretno zgrabil, da ga je podrł na tla, je presrečna mati od veselja vzkriknila: »Sin moj, zdaj si močan ko medved!«

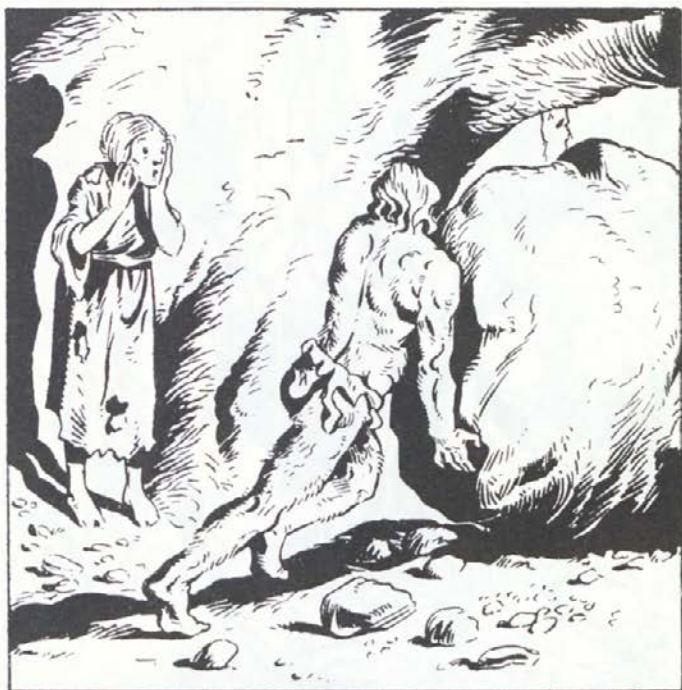
Oglarkin sin pa je utrujeno sedel na kamen ter ji presrečen pritrđil: »Prvič v življenju sem mu bil kos!«

Mati ga je vsa ponosna in kot prerojena v upanju na rešitev iz medvedjega brloga pohvalno potrepljala po rami:

»Močan si ko medved; ti si mlad, on pa je star!... Še mu boš moral dokazati, da si močnejši od njega! In potem!...«

»... pobegneva!« je dokončal neizrečeno misel in skrito željo, ki je tlela v njem vse dni in noči.

»Prej vaju ubijem!« jima je zagrozil medved.

Ko je stari medved znova odšel iz podzemeljske jame ter pred njo skrbneje kot kdaj koli prej zavalil veliko skalo, je oglarka vsa prerojena in pomlajena stopila k svojemu sinu:

»Ne bi poskusil svoje medvedje moči tudi nad tole pečino? Bi jo mogel vsaj malo premakniti?«

»Bom šele videl, če sem ji kos ali ne! In zdaj, mati moja, glej, ali se bo zganila ali ne!« se je hrabril in ponosno trkal po kosmatih prsih, da je odmevalo po vsej votlini. »Če ne pojde zlahka, mi boš pomagala! Podlagala boš kamne, da se mi skala ne zvali nazaj!« ji je velel.

»Bom! Veš, da hom!« ga je spodbujala.

Sin si je velikansko peč najprej od vseh strani dodobra ogledal; poiskal je dobre oprimke, nato se jih je oprijel kot z železnim prijemom, se uprl z nogami ob tla, z ramo ob skalo in napel je vse telesne moči, da so napete kite zapele, kot bi se bile kje v gozdu natrgale plezajoče srebrovine.

In tedaj je oglarka vzkriknila: »Pečina se premika!«

Tisti mah je njen sin še bolj napel mlade moči, še močnejše pritisnil in izpred izhoda odvalil skalo, ki ju je bila dolga leta zapirala v medvedjem brlogu ter ju ločila od zelenih pragoščav.

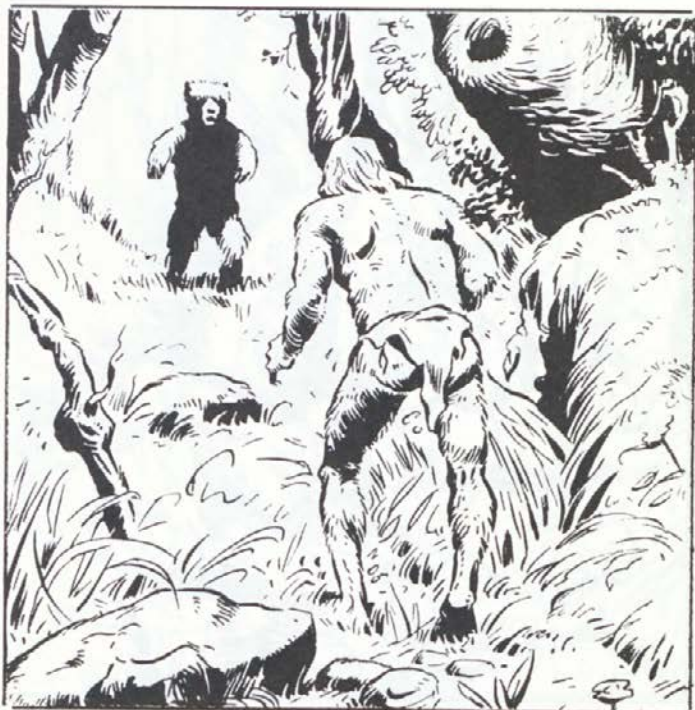
Skoz odprtino je planilo zlato sonce, da sta si oba morala z rokami zakriti oči, otopele za dnevno luč. Polagoma sta si jela pred očmi razmikati prste in med njimi prepuščati sončno svetlobo.

Sin je prijel mater za tresočo se roko ter jo povlekel za seboj: »Mati, pojdiva!...«

»Toliko luči je za moje stare oči preveč...« je solzna spoznala. »Ne bom mogla videti, če morda preži pred izhodom na naju medved! Pri priči bi naju ubil!«

»Prej ubijem jaz njega! — Ne boj se več, mati!« jo je sin hrabril in tolažil.

Počasi, svečano sta stopila iz medvedje jame, svoje večletne ječe, v zeleni gozd, ki ga je pralo zlato sonce.

Zagledala sta se v zeleni strop nad seboj, ki se je v platinškem vetriču za trenutek odprl zdaj tu zdaj tam, da je vrglo sinje nebo skozi odprtino zlat, ki se je padajoč po vejah in listih razblinil v sončni prah.

»Sonce, sonce, sonce!« sta pobožno vzklikala.

In že sta znova opojno uživala: »Zeleni gozd, gozd!«

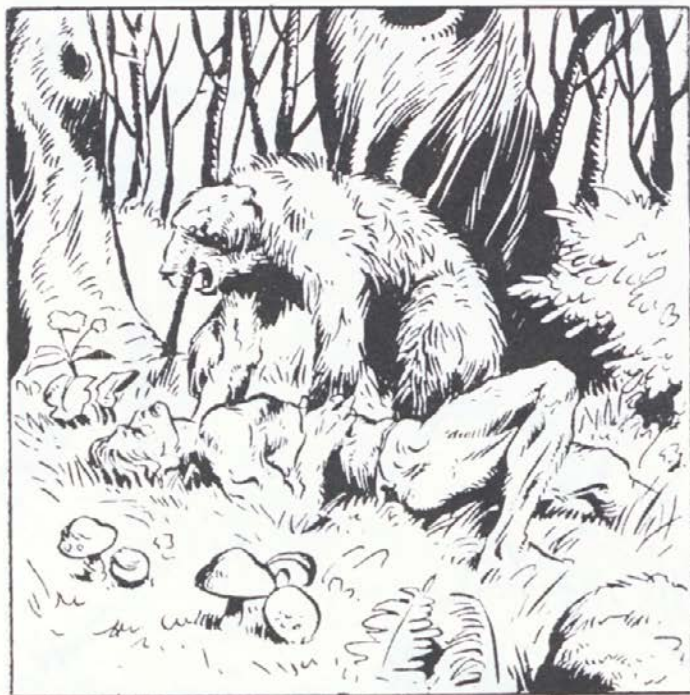
Po svečanem trenutku pa: »In midva sva v njem prosta!«

»Zdaj poiščeva skozi goščave in gozdove zaraslo stezico do najinega domka, do oglarske bajte! Do mojega moža!« je zapela oglarkina duša.

Tedaj se je oglarkin sin napotil po zgaženi medvedji stezi skozi pojoči gozd, za njim pa je počasi stopala njegova mati.

Njuni duši sta že daleč pred njima iskali pravih poti do rodne bajte, do črnih oglarskih stezic in ogljeničnih kopišč; njuni telesi pa sta ju sledili kot omoteni od zelene opojnosti.

Tisti mah pa se na poti prikaže medved; brž ko ju je zagledal, se je dvignil na zadnji nogi, pripravljen na boj.

Še nikdar se jima ni zdel medved tako pošasten kot v tem trenutku, ko se jima je grozeče bližal. Za dober skok pred njima se je ustavil, še vedno stoječ na zadnjih nogah.

»Kam, jetnika moja?« se je krotil, da bi takoj ne zarjul.

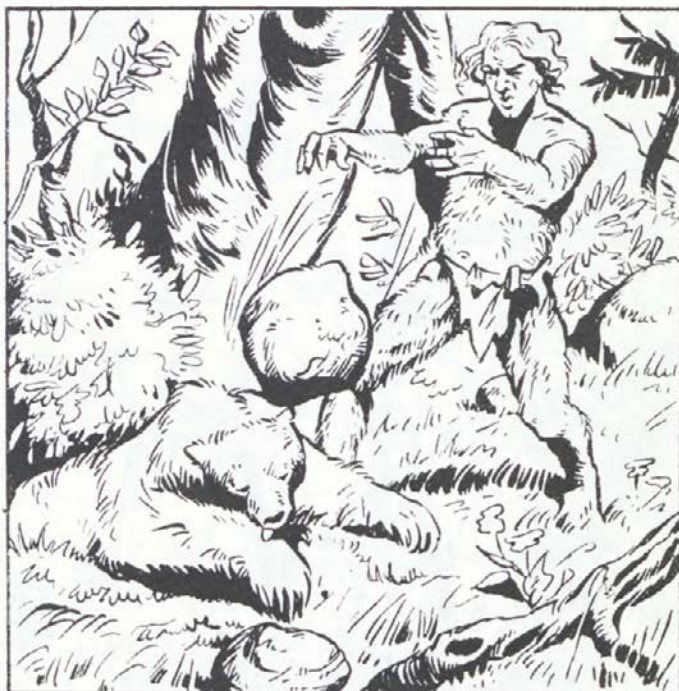
»Nisva več tvoja jetnika! Domov sva namenjena!«

»Vrnita se v jamo! Če ne pojdeta zlepa, vaju prisilim zgrda!« jima je svetoval in že grozil obenem.

»Nikdar več!« je odbil sin, medtem ko je mati stala za njim ter trepetala. Medvedove oči so zlobno zažarele; sovražno je zarjul nad njima. »Potem vaju pri priči ubijem!«

»Kar poskusi!« ga je zavrnil sin. »Bova šele videla, kdo bo močnejši!«

Oglarkin sin se je pripravil in prežal na medvedov napad. Čeprav je bil golih rok, ga je nameraval podreti na zemljo ter mu nato reči... Ta hip pa se je razjarjeni medved s tako silo pognal vanj, da ga je pri priči podrl podse. Ves napor oglarjevega sina, da bi se ga otresel, je bil zaman.

Že mu je medved stopal s prednjima tacama na gole prsi, da je oglarkin sin mukoma hropel.

Tedaj pa je, kot bi trenil, oglarka zgrabila debelo vejo, jo zavihtela in z vso močjo tresknila medveda po glavi.

Medved je presenečeno stresel glavo, ko je za njim padel še drugi udarec in še tretji... To pa mu je bilo že preveč, da bi ga stara ženska bila po glavi do omotičnosti! Popustil je borca pod seboj ter s šapo udaril po oglarki, da se je opotekla in padla.

Ko je sin videl, kako je mati padla, je zbral vse svoje moči ter se medvedu uprl. V gozdu se je čulo le borbeno hropenje. Njune mišice so pokale, kot bi se lomile veje po hosti. Oglarjev sin je bil gibčnejši in zvitejši od medveda in že se mu je izmuznil, saj je le predobro poznal medvedovo borbo z vsemi njenimi slabostmi. Vstajajoč je zagrabil pri nogah ležeči kamen, ga še ob pravem času dvignil in z vso močjo treščil na medvedovo glavo.

Težki kamen je padel s tako silo, da je medveda pri priči podrl; njegovo orjaško telo je zgrmelo na zemljo. Toda še je bil pri življenju in še je oglarki grozil:

»Ubijem te, ti stara baba, kot sem ubil že toliko srn in jelenov!« in začel je vstajati.

Oglarkin sin je z grozo opazil, da se njegova mati še ni utegnila pobrati s tal... Urno je vdrugeč zgrabil veliki kamen ter z enim udarcem razbil medvedu glavo. Medvedovo truplo se je počasi stegnilo.

»Vidiš, stari prijatelj in najin stari sovražnik, zdaj sem jaz tebe ubil, čeprav te sprva nisem nameraval!«

Nato je skočil k svoji materi ter ji pomagal vstati.

»Te je hudo udaril?« ga je zaskrbelo.

»Malo... pa zdaj je že vse dobro, ko si ga ubil in ko sva zares prosta! — Kako si močan, moj sin!«

Sin se je zadovoljno pretegnil in bil kot mlada bukev; njegove mišice pa so zapele tja v gozd: »Ubil sem medveda!«

»Nesel vas bom, mati!« se je odločil sin in že jo je imel v naročju.

Mati pa se je navidezno branila:

»Pretežka sem, preveč se boš utrudil!«

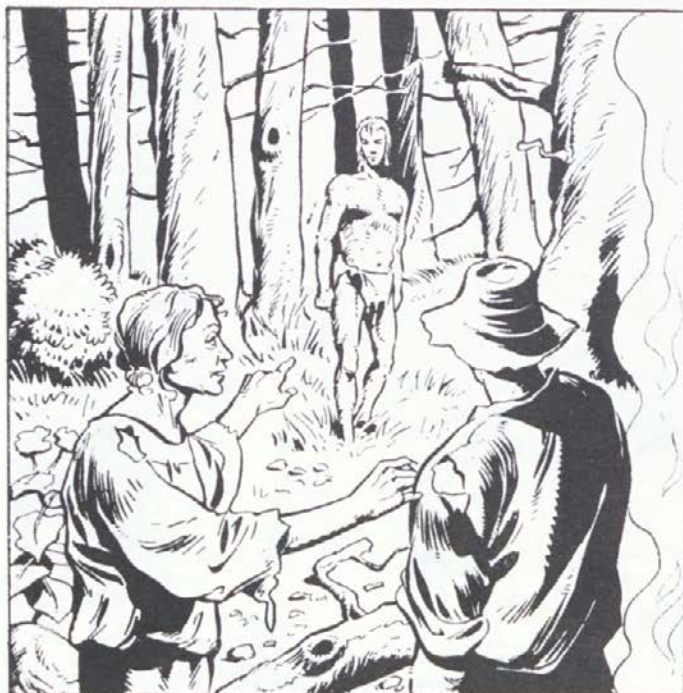
»Mati ni nikdar pretežka!« je menil sin, počasi stopajoč pod pragozdni drevesi in zelenim ostrušjem.

Šele čez nekaj časa je oglarka wendarle izsilila, da jo je sin postavil na noge. Ob stezici je izruval mlado bukev, ji oblomil veje ter odlomil vršiček in korenine, nato pa jo je potisnil materi v roke:

»Nate vsaj popotno palico, če že hočete sami hoditi!«

»Domov bom že še prišla! Moram!« ga je odločno zavrnila. »Kdo ne bi šel domov, čeprav po kolenih!«

Stopala sta po slabo shojeni stezici, ki jo je bil skozi zeleni pragozd utrl in shodil medved; sledi so bile še dobro vidne. Sin je stopal prvi ter je zdaj tu razklenil grmičje, zdaj tam dvignil nizko vejevje, da je mati za njim laže stopala.

Zdajci se je sin ustavil; naproti njima je s pripravljeno puško previdno stopal črn možak. Ko je ugledal sina, se je prav tako ustavil kot ukopan. Zrla sta se ter merila drug drugega od glave do nog. Ta hip je stara oglarka zakričala:

»Moj mož! Moj mož!« in že je planila k njemu, ga zgrabila za roko ter mu jo stiskala. »Srečko! Me še poznaš?«

»Srečko! — Seveda te še poznam, čeprav si se močno postarala! In lasje so ti že osiveli!« Vprašujoče se je ozrl na skoraj golega mladca, ki ju je še vedno resno motril.

»Se mu čudiš, kaj? Saj se mu tudi lahko, kajti najin sin je to!« Obrnila se je k njemu ter pokazala na oglarja: »Pridi no bliže! To je tvoj oče!«

Sin je brž pristopil ter pristrčno stisnil očetu žaljavo roko.

»Močan je res kot medved!« se je pobahala mati. »Kako pa bi tudi ne bil, saj se je od mladih nog igral in boril z medvedom, ki ga je pravkar ubil!«

Stari oglar je gledal sina ter zmajeval z glavo.

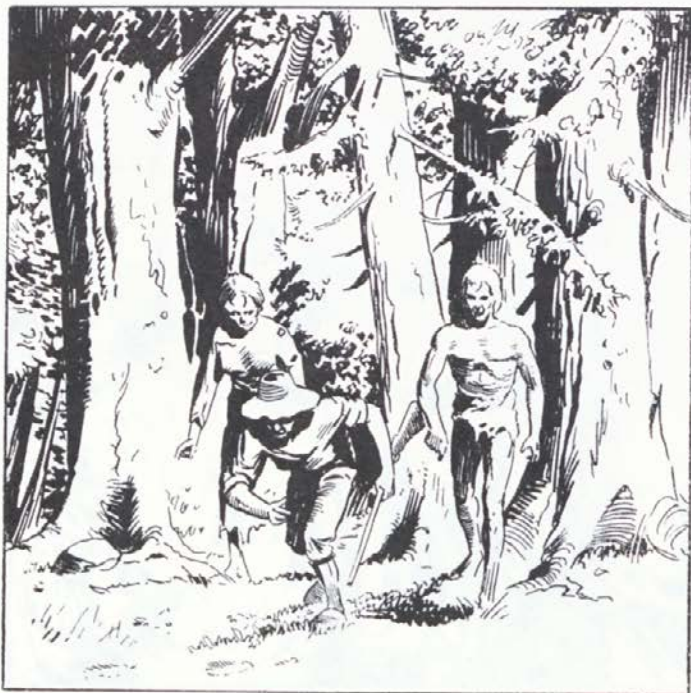
»In od kod prihajata, da sta taka?« ju je nato vprašal.

»Iz medvedje jame!« sta mu oba hkrati odvrnila.

Stari oglar je od začudenja samo zinil in niti besedice ni mogel več črhiniti, le s kretnjami ju je spraševal kako in kaj.

Zdaj mu je oglarka na kratko povedala:

»Bila sva jetnika starega medveda vsa ta dolga leta. — Gotovo se še spominjaš noči, ko si na našem ovsišču ustrelil medvedko, kajne? — Nu, ona je imela s seboj tudi mladiča, ki pa je pobegnil in midva zanj nisva niti malo vedela. Sklenil je maščevati svojo mater in čez leto dni, ko si ti peljal oglje v dolino, naju je iznenada napadel ter ugrabil. Izgubila sem zavest in šele v medvedjem brlogu sem se znova zavedela; prvi hip sem bila presrečna, ko sem videla pri sebi najinega sinka zdravega. — Medved naju je nato zaprl v svojo jamo, ki jo je vedno sproti zavalil s skalno pečjo... Zadnje čase pa nama je grozil, da naju bo ubil. Na srečo se je sinko tako razvil, da ga je danes, močan kot je, s kamnom pobil!«

Stari oglar ji kar ni mogel verjeti:

»Jaz pa sem vaju zaman iskal in iskal! Sprva sem še upal, da se vrneti. Toda ko vaju ni bilo ne ob tednu ne ob letu, sem bil prepričan, da sta v pragozdu zablodila, zašla v jezerska močvirja, ali pa so vaju medvedje in volkovi raztrgali... Zdaj pa vaju srečam živa in zdrava!« je bil oglar srečen.

Sin je medtem ogledoval oglarjevo puško, jo otipaval, nazadnje pa vprašal: »In tole, oče?«

»To je puška, sinko! — Že večkrat sem našel blizu naše bajte medvedje sledi, posebno s fratne njive. Ko sem pa danes zapazil medveda, sem skočil po puško ter planil za njim v goščo, a izgubil sem sled... Od te smeri sem tedaj zaslišal medvedovo rjojenje in sem previdno krenil semkaj. Tu pa sem srečal in našel vaju!... Kje je medved?«

Vsi trije so krenili proti ubitemu medvedu.

»Prav tega samotarja sem velikokrat sledil! In tega si ubil, moj sin?« je bil oglar ponosen.

Stari oglar je hotel videti še medvedjo jamo. Oglarka ga je peljala tja. Pred vhomom v podzemeljsko votlino se je ustavila in pokazala odmaknjeno skalo. »S tole pečino je medved zmerom zadela izhod. Danes pa sva mu ušla iz brloga!«

Nato sta stopila v hladno temo, v zatohel zrak, ki je smrdel po človeških in živalskih otrebkih in po dimu.

Oglarka je možu razkazala medvedov kot, njuno ležišče ter jamsko ognjišče: »Na tem sem pekla tvoj krompir in meso ubite divjadi; vse, kar je medved ukradel in nalovil!«

Ta hip pa je mladec privlekel v brlog ubitega medveda:

»Tu ga je medvedka povrgla, tu je živel, tu naj tudi razpade njegovo truplo. — Kljub vsemu mi je bil vendarle dober prijatelj v borbeni igri!« Poiskal je ostre rogove, dal enega očetu in lotila sta se ga ter ga počasi odrla. Nato je z istim rogom vrezal v kamnito steno žensko postavo z otrokom, dal medvedkino kožo očetu, surovo kožo pa si je vrgel čez hrbet in zapustili so medvedjo jamo.

Oglarjev sin je nato z isto skalo zavalil njen vhod, rekoč:
 »Ni treba, da bi ga požrli medvedi, volkovi in lisice! In
 tudi kak drug medvedji samotar naj se ne vseli v ta brlog!«

Zatem je peljal stari oglar ženo in sina proti domu. Molče
 je stopal skozi pragoščavo po medvedji stezi, ki jo je skrivalo
 viseče vejevje, razno grmovje in visoka praprot, še bolj pa
 gozdni lapuh s svojimi srčastimi listi, ki so jim segali nad
 glave. Planinski gozd je molčal; le zdravo je dihal, da je vse
 migljalo in se gibalo ter trepetalo. Ko so prišli na svetlejšo
 jaso, so prvič zagledali belosiv steber dima, ki se je vrtinčil
 in sukljal pod modro nebo; to je bil steber, ki jim je kazal
 smer in pot do kopišča in do doma sredi gozdovja.

Ko so veje in debla razkrile njihovo kočko, ki je same-
 vala sredi zelene planjave, so vsi trije pobožno obstali. Spo-
 mini so jim zasolzili oči, da so videli, kot bi bilo deževalo.
 Nato so stekli proti kočki. Oče je čez prag razprostrl medve-
 dovo kožo, mati in sin pa sta se vrgla čez ognjišče...

Po toliko letih je znova zagorel sveti domači ogenj...

Z domačega ognjišča je oglarka odnesla na njihovo gozdno njivo skledico žara; tam so nanj vrgli vsak po en hojkin križek, ki je ognjeno vzcvetel in se umirajoč sesul v pepel.

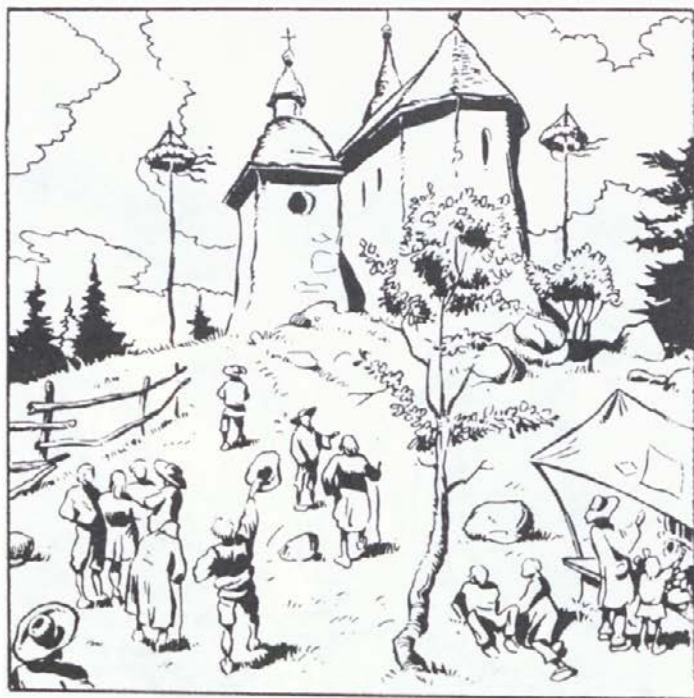
»Njivica, kjer so pokopani naši žulji in popit naš znoj!« jo je slovesno pozdravila oglarka.

S sinom sta prinesla h gozdnemu studencu obe medvedji koži ter ju s peskom oprala.

»Da ne bosta več smrdeli po medvedjem brlogu!« je hotela oglarka. Lepo oprani sta ju odnesla in obesila pred bajto, da ju planinsko sonce, gozdni vetrič in čisti zrak posuše.

Tedaj ju je oglar poklical:

»Oglje je kuhano! Pridita, da mi pomoreta razdreti kopo!« Stekla sta po črni stezici. Z lopatami so odrezali krovno plast zemlje, nato pa razkopali še vroče oglje. Ogljениčno srce je še vedno žarelo; šele z mrzlo studenčnico so ga nato ukrotili; ležalo je mrtvo na okroglem kopišču, le nočni ognjiči so cveteli.

Oglje je bilo mrtvo in v nočnih rosah se je ohladilo. Šele zdaj je oglar prvič v svojem življenju spoznal, koliko zaleže sinova roka in moč, zaradi česar ga je bil zelo vesel.

»V nedeljo bo Rokovo, drvarsko in oglarsko žegnanje! Vsi trije pojdemo na naš cerkveni shod!« je odločil stari oglar.

»Ali ne bi šel sam? Saj poznaš ljudske jezike!« je imela oglarka posebno zastran sina pomisleke.

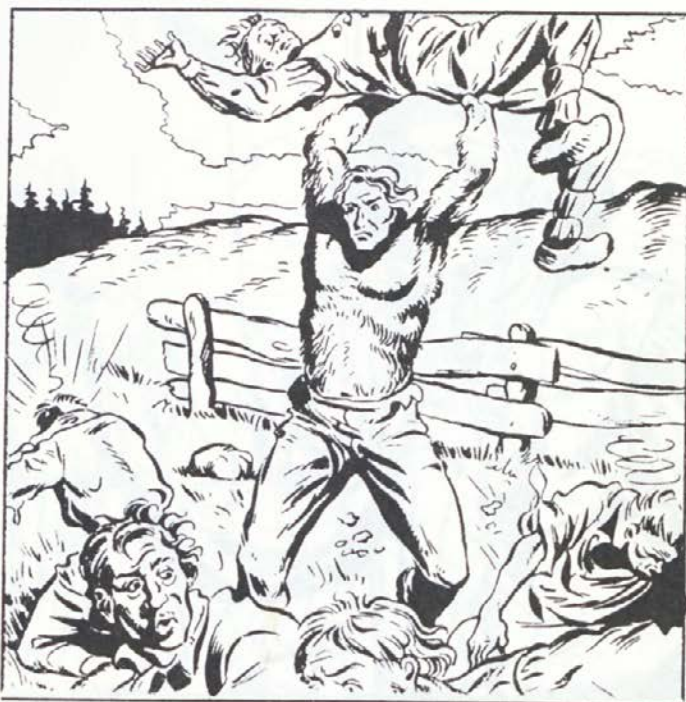
»Rad bi, da vsi planinčani zvedo za vaju, da vaju vidijo!«

»Saj nimava novih oblek!« je ugovarjala oglarka.

»Bodo že stare dobre záte; za sina pa moja!«

In šli so na Rokovo k drvarski cerkvi na žegnanje.

Okrog planinske cerkvice so se polagoma zbirali kmetje planinčani, se pozdravljali in si želeli srečko. V svoji skupini so se zbirali hlapci, volarji in dekleta kravarice; okrog njih so se boječe smotljale pastiričke in ovčarji, pod drugo smreko so se sešli drvarji, podirači in žagarji; zopet drugod oglarji, vozniki in splavarji.

Oglarjevi so se postavili sami pod smreko ter mirno opazovali male in čakate planinčane, ki so se počasi prestopali v svoji sivi raševini in najboljših coklah. Spogledovali so se izpod smrek in hojk, vendar k oglarjevim ni nihče pristopil, da bi jih pozdravil in jim stisnil desnico za srečko.

»Ni prav, da smo prišli!« je grenko spoznala oglarka.

»Nikomur nismo nič dolžni!« je trdo odsekal stari oglar.

»Kdo nam pa kaj more?« so se sinu bojevito zažgale oči, svoje medvedasto velike roke pa je stisnil v trdo pest, pripravljen na pretep. Tedaj so pritekale do njih posmehljivke:

»Oglarjevi so sami!«

»Kako ne bi bili? Ko pa imajo pri sebi medvedjega sina!«

»Saj res! Kosmat je kot medved!«

»Pa močan tudi kot medved!« je zagodrnjal oglarjev sin. Kar gredoč je odvrgel očetov suknjič ter planil med zasmejujoče. Pograbil je prvega, ki mu je prišel v medvedjemočne roke, ter ga zavihtel v zrak, kot bi bil dvignil dojenčka.

V tem hipu je po najbližjih zasmehovalcih že začelo padati; z glav jim je otepel klobuके, po trdih bučah pa so jim brneli silni udarci, kot bi jih božal s polenom ali teležnikom. Vse je prestrašeno vpilo in kričalo, najbolj pa se je drl tisti, s katerim je opletal; drl se je, kot bi ga deval iz kože.

Ko je stari oglar videl svojega sina tako divjega v užaljenem ponosu in upravičeni jezi, je skočil k njemu ter zagrmel nad njim, tembolj, ker je otepač v njegovih rokah onemel in le še z rokami slabotno kreljatal ter bingljal z nogami:

»Jenjaj! Saj ga boš ubil! Z njim pa še koga!«

Oglarjev sin se je v hipu streznil ter se zavedel svoje prevelike jeze in moči, kajti bilo bi res lahko nekaj mrtvih; zato je otepač mirno položil na zemljo ter se ozrl naokrog. Izpod vseh smrek so nanj prežali divji pogledi; tu in tam se je dvignila poklest, kamen: »Ti že še pokažemo, medvednik kosmati!«

Oglarka mu je jokajoč potisnila v roke suknjič ter ga prijela za eno roko, za drugo pa ga je povlekel oče.

In oglarjevi so počasi odšli s cerkvene planje, ki je šele zdaj oživila; ženske so skočile k onim na tleh, nekaj moških pa je v klobukih prineslo vode, da so jim jo pljusknili v blede obraze. Nekaj pretepenih se je streslo in zavedelo, medtem ko je oni, s katerim je druge premlatil, ostal nem, negiben.

»Križ božji! Ubil ga je!« so zavrvisnile ženske.

Tedaj so najpogumnejši skočili za odhajajočimi oglarjevimi ter kričali: »Ubil si ga! Pri kralju te zatožimo!«

Oglarjevi pa so poparjeno odšli s povešenimi glavami, kot bi jih bil kdo pokropal. Oglarka je vsa nesrečna jokala in ihtela, oče je tiho preklinjal, sin pa je molčal in premišljeval.

»Zdoma pojdem!« se je nenadoma odločil sin. »Sam grem pred kralja, da se mu obtožim, kako sem ubil izzivača.«

»To bo res še najbolje!« ga je pohvalil stari oglar.

»Ko dobim svojo pravico, bom zadovoljen, kot bi našel svojo srečo! Do takrat pa, ko se vrnem, mi ostanita zdrava!«

»Srečno hodi in vrni se!« sta mu zaklicala oče in mati.

»Ko najdem pravico in srečo, me pričakujta!« jima je zaklical, pomahal z roko, nato pa se napotil z visoke planine.

Mladi oglar je hodil, hodil in prišel do velikega kamnoloma; iz njegovega dna so frčale kar cele skale in peči ter padale na kamnito grmado ob vozni poti.

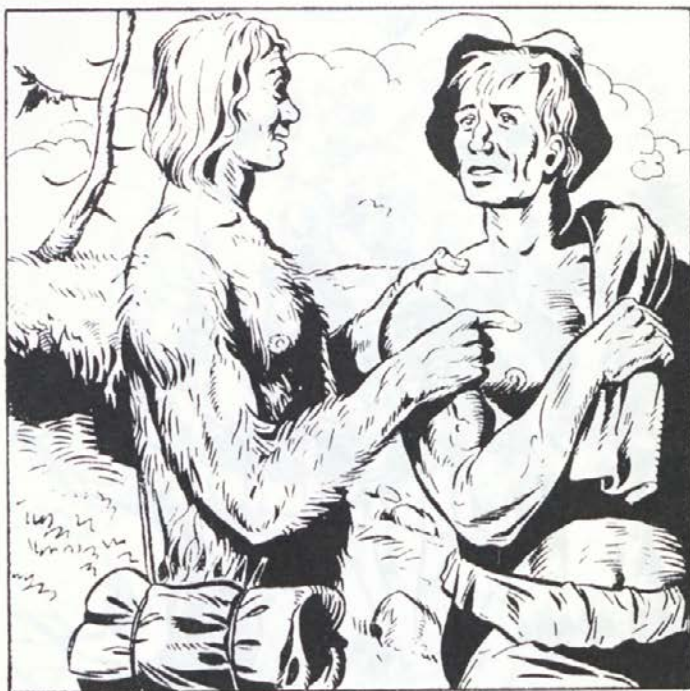
»Kdo neki meče to kamenje?« je oglarja prevzela silna radovednost. Stopil je prav na rob kamnoloma in zagledal silnega hrusta, ki je z golimi rokami trgal od kamnite stene skale in peči, jih lomil kot kos kruha ter jih zadegal skozi zrak, kot bi vrgel smrekov storž za bežečo veverico.

Oglarju je bil ta silak silno všeč.

»Taka moč! Kaj bi bilo, če bi se malo poskusila?« ga je zamikalo. »Poskusim, kateri izmed naju je močnejši!«

Brž je zgrabil najbližjo pečino ter jo zalučal nazaj v kamnolom, nato pa mirno čakal, kaj bo.

Kamnar se je v hipu ustavil pri svojem delu in se ozrl navzgor, kjer je zagledal kosmatega mladca.

»Si ti vrgel peč?« se nazadnje oglasi kamnar.

»Kdo pa drug!« se mu zasmeje oglar.

»Pa se menda nisi hotel z menoj ponorčevati? Če bi bilo tako, potem ti bo huda predla!« »Tebi, tebi!« ga podraži oglar.

V tem pa je kamnar popustil svoje delo, kot mačka preplezal kamnito steno in že je zrasel pred njim:

»Tak kosmat medved, da bi se z menoj norčeval!« in že je priletela taka zaušnica, da je oglarja kar zbil na zemljo.

Ko se je pobral, je poskočil kot mače in se zakadil vanj. Kamnar je začutil tako silen prijem, da so mu kosti kar pokale, in že je bil na tleh kot prevržena vreča krompirja.

»Nehaj vendar!« je zahteval kamnar.

»Mi boš še kdaj rekel ‚medved kosmat!‘«

Kamnar je brž odkimal in, ko so oglarjeve roke popustile, se je počasi pobral. »Močan si kot medved!«

»Ti pa trd kot kamen! Veš kaj, bodiva si prijatelja!«

In že sta si stisnila desnici, da je kar zahrustalo.

Še sta se zadovoljno smehljala drug drugemu v obraz.

»Niti medved mi ni take prisolil za uho!« je dejal oglar.

»Jaz sem pa že mislil, da me bo konec; tlačil si me, kot bi mi cela gora legla čez prsi! Kam pa prav za prav greš?«

»V svet in po svetu tako okrog, da pridem nekoč tod naokrog! Na žegnanju sem z enim pretepačem premlatil druge; ko sem ga pa izpustil iz rok, ni več dihal... Zdaj grem pred kralja, da se mu potožim, kako in kaj je bilo; da so se norčevali z menoj ter me zbadali z medvedjim sinom... Jaz nisem kriv, če sem od mladih nog živel v medvedjem brlogu!«

»Za vraga! — Dejal bi, da mi je žal prejšnjih besedi!«

»Že prav! — Veš kaj! Pojdi z mano po svetu!«

Kamnar je zgrabil svojo culo in se mu kar pridružil.

In že sta jo veselo mahnila po vozni poti skozi gozd. Hodila sta in hodila, pa prideta v hrastovje, kjer je pokalo drevje. Kar zagledata velikana, ki je z golimi rokami ruval in pipal hraste, kot bi kopal jesensko korenje.

Oba sta z velikim veseljem občudovala hostnika pri njegovem delu. Dolg, kakor je bil, se je usločil ob hrast, ga s svojimi rokami zgrabil in že so korenine zahreščale... Nato je hrastu še oblomil veje, jih metal na kup, oblomljeno deblo pa je vrgel na že lepo zložen kup hlobov.

»Hoj, ti hostnik!« sta kamnar in oglar hkrati zaklicala.

Velikan se je počasi ozrl in, ko ju je zagledal, je počasi zamahnil z roko: »Sta mene klicala?«

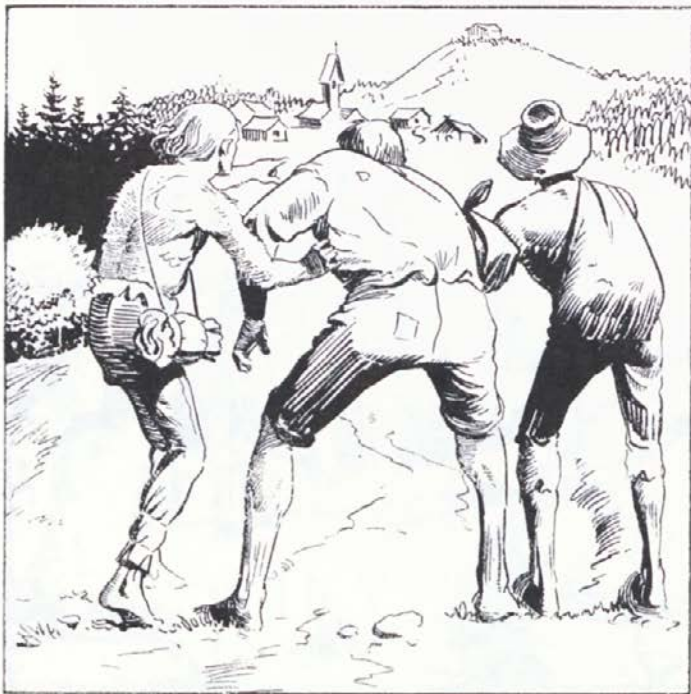
»Koga pa drugega? Pridi no bliže, da se spoznamo!«

Hostnik se je zamajal, zamahnil z roko in zažvižgal, kot bi dejal, že dobro! »Nu, kaj bi rada?« je zabučal.

»Ti si močan kot hrast! Tale kamnar z golimi rokami lomi in drobi kamenje, jaz pa sem močan kot medved. Midva greva v svet iskat sreče in pravice. Greš z nama?« ga je povabil.

Hostniku sta bila že kar na prvi pogled hudo všeč, zato je z roko pritrtil in veselo zažvižgal.

In trije silaki so se skupaj napotili v svet.

Hodijo in hodijo, pa pridejo v neko sila čudno vas; v njeni sredini se je dvigal srednje visok hrib, na njem pa se je v soncu svetila nova lesena stavba. Vsa vas je bila prazna, kot bi bila izumrla, kajti vsi vaščani so se zbrali pri svoji novi stavbi vrh hriba.

Silaki so celo iz vasi videli, kako vaščani drug drugemu razburjeno nekaj govore in kriče ter si dopovedljivo mahajo.

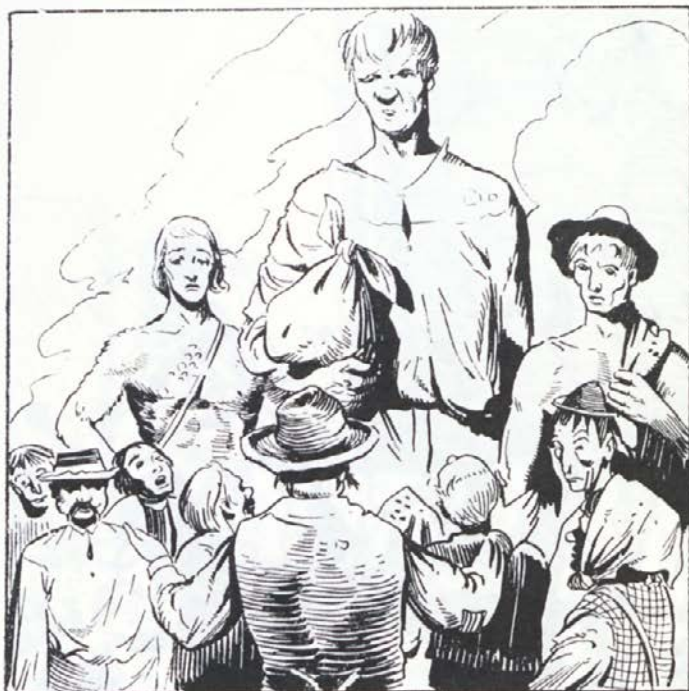
»Ali si gremo te vaščane malo ogledat?« ju vpraša oglar.

»Ne bi bilo slabo!« je menil kamnar. Hrastnik pa je zamahnil z roko in zažvižgal.

In trije planinski silaki so prišli na kopasto planjo, od koder se jim je pokazala lepa, a silno ozka dolina s srebrno reko, za njo pa se je strmo dvigalo sosedno gorovje kot velškanski zelen zid.

»Pojdimo si malo ogledat to dolino!« predlaga oglar.

Mahnejo jo torej po najbližji klančni poti z visokega Pohorja v ozko Podravje in čez srebrno reko Dravo.

Planinski orjaki so se zagnali po hribu navzgor in že so bili sredi teh čudnih vaščanov; vse je utihnilo in se zazijalo v nenavadne prišlece.

»Kaj pa se je tu zgodilo?« vpraša oglar, »da ste tako razburjeni in tako zgovorni?«

Vaščani so se obrnili na nekega možaka in v zboru zapili nadenj: »Ti si naš župan, ti jim povej našo nesrečo!«

Vtem stopi župan pred tri silake ter jim pove žalostno zgodbo, kažoč pri tem na novo stavbo:

»V naši prelepi vasi smo imeli vsega dovolj, le mlina in žage ne; pa smo bili sklenili postaviti žago z mlinom, da bi postali tako od drugih žagarjev in mlinarjev neodvisni!...

Sklenili smo torej postaviti žago z mlinom na vrhu vaškega hriba, da bi imeli do njiju enako dolgo pot vsi moji vaščani. — Nekateri so pripeljali tesan les, drugi deske, tretji kamenje. Drugi so vozili, delali ter stregli zidarjem in tesarjem!

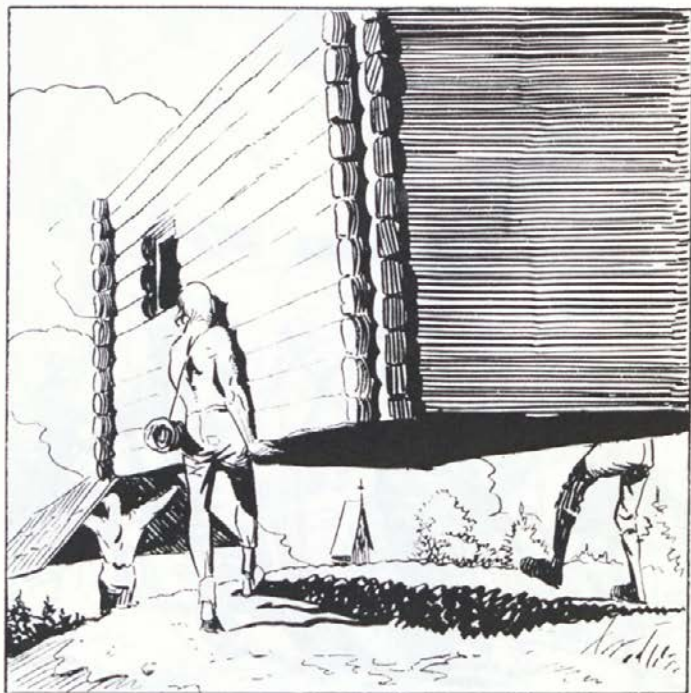
Žago z mlinom smo srečno postavili, to se pravi, postavili so ju zidarji in tesarji. — Vse bi bilo, kakor je treba, le vode manjka, ker smo nanjo popolnoma pozabili. Nu, zdaj pa imamo žago z mlinom vrh hriba brez vode, pod hribom pa potok brez žage, brez mlina!« je končal župan ves obupan.

»Pa postavite žago z mlinom vred dol k potoku!« se je za hip zablislilo v hrastnikovi glavi, da je sam sebi veselo zažvižgal in pritrdilno zamahnil z obema rokama.

»Lahko je reči, postavite žago in mlin, a teže je to izvršiti!« je bil župan še vedno žalosten. »Saj bi ju morali do tal podreti, nato pa popolnoma znova postaviti. Tega pa sami ne zmoremo!«

Zdaj je oglar svoja druga izprašujoče motril, nato pa se pobahal: »Če je pa taka, vam mi trije prestavimo žago in mlin, in to kar v celem!«

»Joj, če nam pa to napravite, vam bomo hvaležni za vse večne čase!« so župan in vaščani kar zavriskali.

Oglar in kamnar sta žago z mlinom zgrabila vsak na eni strani, medtem ko je hrastovnik zlezal vanjo; ko pa se je vzravnal, je dvignil streho, ki mu je bila kot velikansko pokrivalo.

Tedaj sta še oglar in kamnar dvignila leseno stavbo z njenih temeljev in trije silaki so z vrha prenesli žago v dolino.

Ob potoku je kamnar odtrgal štiri pečine ter jih položil za ogelnike; nanjo so posadili leseno stavbo z ostrušjem.

Nato so se vrnili na vrh po mlinsko kolo in oba mlinska kamna. Hrastovnik je z lahkoto dvignil mlinsko kolo ter si ga vrtel nad glavo kot velikanski dežnik; kamnar pa je iz mlinskega stola kar sam dvignil oba mlinska kamna ter ju na trati postavil lepo pokonci, da bi ju nato potočil po bregu.

Ta mah pa je predenj planil vaški župan:

»Ne pusti ju sama! Bi se kam potočila in še kaj razbila! Nekdo ju mora lepo voditi!«

»Ne bi bilo slabo!« je menil kamnar, oglar pa se je muzal.

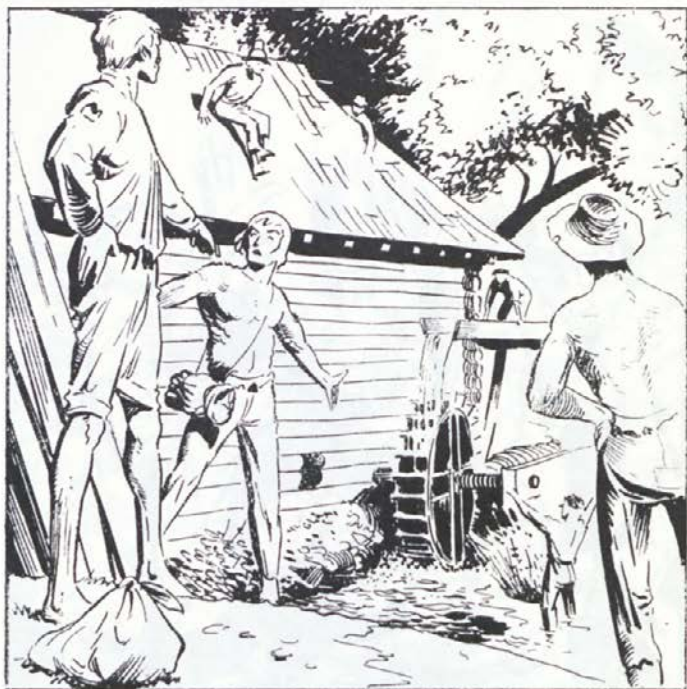

Čudni vaščani so se zdaj proseče zazrli v svojega župana. češ ti si priznано najpametnejši med nami noraki! — in župan je njihovo nemo prošnjo pravilno razumel in jim jo uslišal. Ponosno je stopil prednje: »Jaz sem najpametnejši!«

Kamnar in hrastovnik sta potisnila župana skozi osrednjo luknjo mlinskega kamna ter ga lepo trdno zakalala, da je na eni strani molil roke in glavo, na drugi strani pa noge.

»Z glavo glej, z nogami poganjaj, z rokami pa ravnaj kamen tako, da ga pripelješ naravnost k žagi ob potoku!« mu veli kamnar. Sam pa si zadene na hrbet spodnji mlinski kamen ter ga nese tako lahko, kot bi si bil oprtal prazen drvarski nahrbtnik. In tako sta bila oba mlinska kamna pripravljena za selitev. Tedaj se je župan zganil in njegov mlinski kamen se je začel lepo počasi kotaliti. Za njim je brezbrizno stopal hrastovnik ter si nad glavo vrtel vodno kolo kot kak sončnik.

Nori vaščani so se usuli na obeh straneh ter ju spremljali kot dve živi meji: »Župan, le daj! Kamen se lepo vrti!«

Županov mlinski kamen se je sprva lepo počasi kotalil navzdol, toda v strmini sta ga zgrabila hitrost in teža, da je podivjal in zgrmel po bregu, se zaletel naravnost ob ogelnik in ob njem lepo prislonjen obležal.

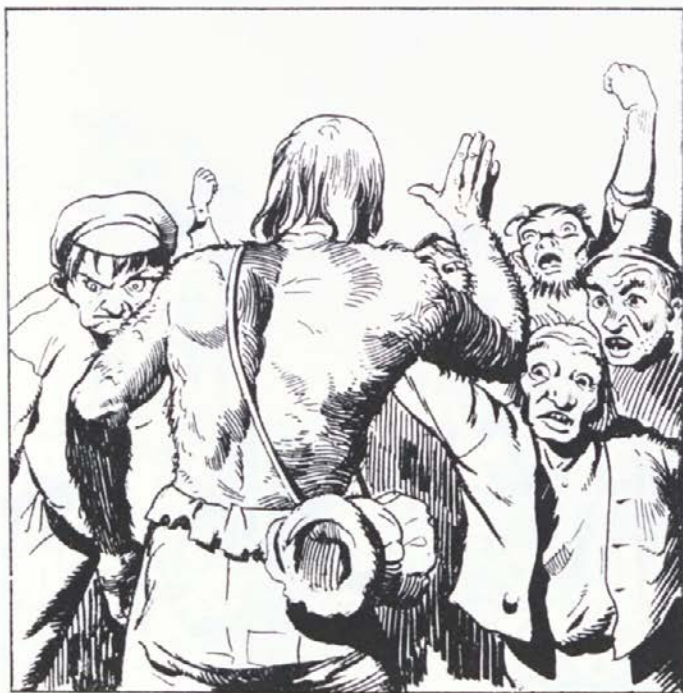
Šele čez čas so dospeli vaščani in trije velikani. Kamnar je svoj mlinski kamen takoj vložil v mlinski stol, hrastovnik pa je vsadil še vodno kolo. Vaščani pa so se lotili svojega župana; brž so ga odkalali ter potegnili iz mlinskega kamna — brez glave. Začudeno so se spogledovali in v skrbih spraševali:

»Ali jo je prej imel, glavo, ali je ni imel?«

»Takšna nesreča! — Naš najpametnejši, pa brez glave!« so neverjetno zmajevali s svojimi glavami.

Trije silaki so se posmehljivo muzali; tedaj je oglar odprl potočno zapornico ter po mlinskih žlebih spustil zajezeno vodo.

Kolo pri žagi se je zavrtelo in mlinska kamna tudi; prazna sta še glasneje klopotala. Nova pesem vodnega kolesa in mlinskih kamnov je nore vaščane silno prevzela.

Vaščanov se je lotila čudna mešanica žalosti in veselja.

»Dobili smo svojo žago in mlin! Izgubili pa župana!«

»Ali je naš rajni župan imel glavo ali ne?«

»Kar nič se ne trudite in nikar za županom ne žalujte!« jih je tolažil oglar. Če bi bil vaš župan zares imel pravo glavo na svojem vratu, bi se ne bil pustil zakalati v mlinski kamen!«

Toda nekateri vaščani so vendarle začeli godrnjati:

»Kaj se bodo norčevali! Glavo je imel, pa še kakšno!«

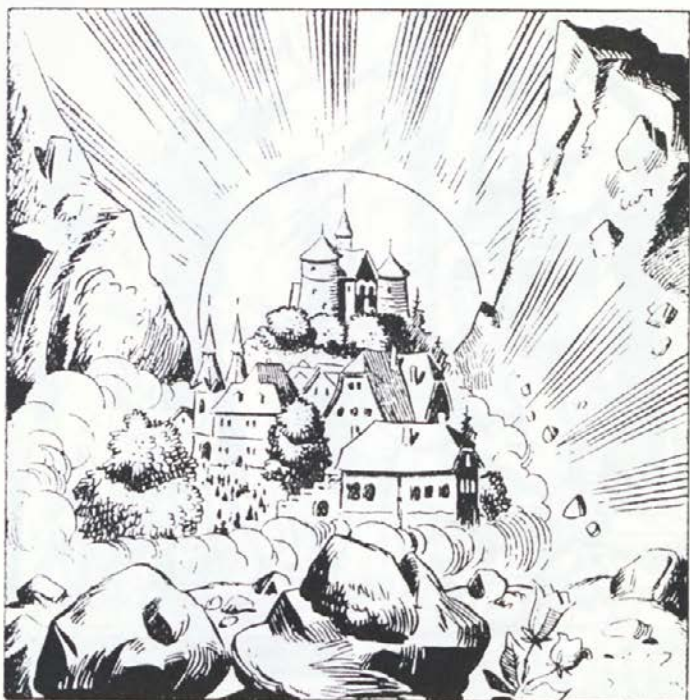
»Prav za prav so nam ga ubili!« je zavpil nek tenek glas.

Oglar je spoznal, da jim postaja vroče, zato je svojima drugoma zašepetal: »Zdaj pa jo prècej pobrišimo!«

»Ne bi bilo slabo!« je zamrmral kamnar, medtem ko je hrastovnik zamahnil z roko in sporazumno zažvižgal.

»Pomagali smo vam iz stiske; prestavili smo vam žago z mlinom — Da pa je pri tem vaš župan izgubil glavo, je njegova krivda!« se je opravičil oglar. »Le lepo ga pokoplajte!«

»Njega bomo že pokopali, vas pa zatožimo pri kralju!«

Hrastovnik je malomarno skomizgnil z velikanskimi rameni ter pogledal kamnarja: »Ali jih ne bi še nekaj napravili mrzlih in jih poslali za njihovim županom?«

Ne bi bilo slabo!« se je razvnel kamnar.

In že sta se vsak po svoje oborožila; hrastovnik je izruval bližnje drevo ter si ga oblomil v udarni kij, kamnar pa je v vsaki roki drobil skali...

»Pamet, pamet, prijatelja! Pamet rabita, ne pa moči!« ju je miril oglar. »Že tako smo zakrivili županovo smrt, jaz pa smrt nekega pretepača... To popolnoma zadostuje, da gremo vsi trije v svet in poiščemo kralja!«

»Pa dobro, če misliš, da bo za nas tako bolje!« se je vdal kamnar ter pustil skali iz rok. Hrastovnik je žvižgajoč zadelgal svoj kij v gozd in se jima pridružil.

In šli so z marenberškega polja naprej; hodili so in hodili ter pod večer dospeli pred veliko mesto; ležalo je med skalami, iznad katerih se je bleščal kraljevi grad.

V kraljevem mestu so trije planinski silaki prenočili, drugo jutro pa so se napotili v kraljevi grad.

Kraljevi stražniki so jih odločno ustavili: »Kam hočete?«

»Pred kralja hočemo priti!« se oglasi oglar.

»In kaj želite?« so spraševali kraljevi stražniki.

»To bomo povedali kralju samemu!« je odbil kamnar, hostnik pa je pritrdilno zažvižgal.

»Prej boste povedali nam, če hočete priti pred kralja!«

»To bomo šele videli!« je zagrozil kamnar ter se že oziral, kje bi našel kakšno skalo. Hostnik pa je pri priči izruval lepo drevo ter mu oblomil veje...

Stražniki so odreveneli. Tedaj stopi prédnje oglar:

»Smo trije najmočnejši, zato nas nikar ne zadržujte! — Ti, hostnik, vrzi vstran svoj kij, ker zdajle nas bodo stražniki popeljali pred kralja! Ubili smo že dva moška, pa bi se mi radi potožili!«

In stražarji so jih popeljali pred kralja.

Ko je kralj zagledal tri čudne obiskovalce, jih je rado-vedno nagovoril: »Kaj ste in od kod? Česa želite?«

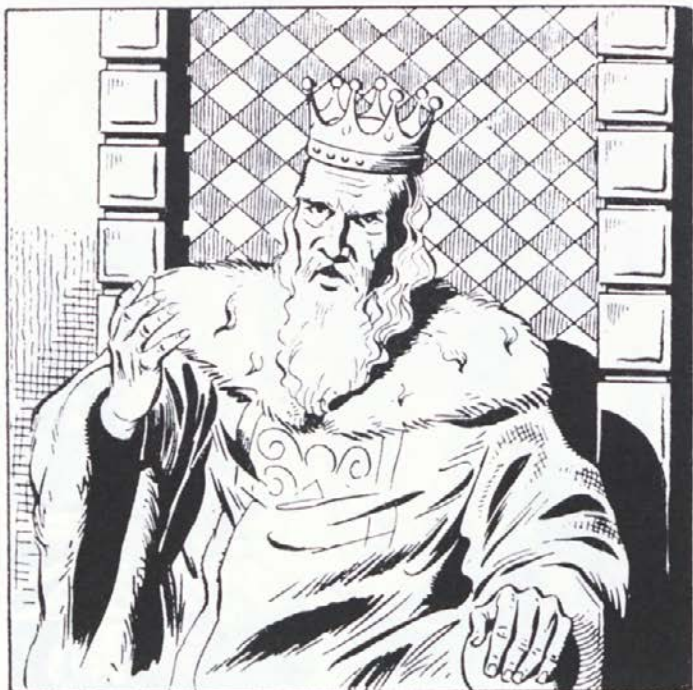
Tedaj je oglar pokleknil pred kralja in spregovoril:

»To sta moja prijatelja kamnar in hostnik; jaz pa sem oglarjev sin; vsi trije prihajamo s pohorske planine prède, da najdemo pravico.«

»Za katero storjeno krivico iščete pravico?« je hladno vprašal kralj in motril oglarja, ki je vstal in jel pripovedovati:

»Pred davnimi leti me je z materjo vred ugrabil medved ter naju zavlekel v svoj brlog, kjer naju je imel leta in leta ujeta. Nosil nama je hrane... Šele čez nekaj let sva zvedela, zakaj sva bila ugrabljena in njegova jetnika. Moj oče, ki je na zeleni planini oglaril, je nekoč ustrelil na svojem ovsišču medvedko; njen mladič pa je zrasel v močnega medveda, ki je svojo mater maščeval s tem, da je ugrabil naju...«

Oglar je za hip prenehal in se zazrl kralju v oči. Kralj, ki ga je ves čas poslušal, ga je pozval: »Nadaljuj!«

Tako sva z materjo živela kot njegova jetnika v podzemeljski jami; leta so tekla... V dnevni borbenih igrah z medvedom sem rasel in postal močan kot medved sam. Ko pa je nekoč medved znova odšel na lov za plenom in hrano, sem premaknil skalo, s katero je medved vedno zadela izhod, in takrat sva ušla. V gozdu naju je medved napadel in v borbi na življenje in smrt sem ga ubil; z materjo sva tedaj bila rešena, svobodna. Vsa srečna sva se z očetom vrnila v našo oglarsko kočko sredi goščave.«

»V tem nisem našel nobene krivice!« je dejal kralj.

»Res, do zdaj je še ni bilo!« povzame oglarjev sin znova besedo. »V nedeljo smo se odpravili vsi trije k drvarski cerkvi na žegnanje; tam so se pa nekateri norčevali, češ: medvedji sin, kosmatinec... Mene je zgrabila taka jeza, da sem prijel prvega zasmehovalca ter z njim pretepel vse druge. Ko sem ga potem spustil iz rok, so ljudje dejali, da je mrtev, da sem ga ubil, da me bodo pred kraljem obtožili...«

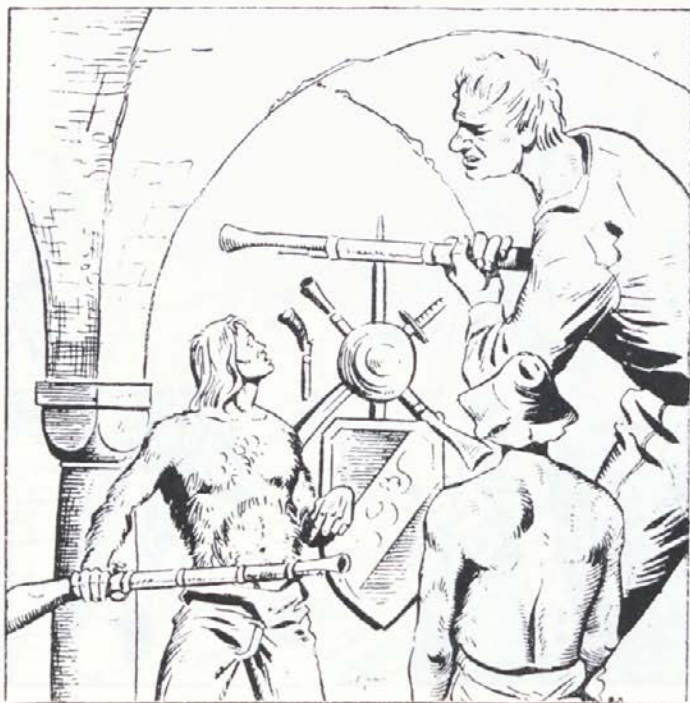
Kralj je malo pomolčal, nato pa ga vprašal:

»In kaj sta zagrešila tvoja druga, da stojita s povešenimi glavami kot dva skesana grešnika?«

»Napotil sem se v svet... Srečal sem ta dva hrusta; kamnar je z golimi rokami lomil in drobil skale, hostnik pa je pipal hrastovje. Njuna moč mi je bila sila vseč in povabil sem ju s seboj v svet. Pa pridemo v čudno vas; vaščani so z županom vred bili v veliki stiski; na hribu so si postavili novo žago z mlinom, a na vodo so bili pozabili. Niso si vedeli pomagati iz nesreče. No, tedaj smo mi trije pograbili novo stavbo ter jim jo prestavili dol k potoku.«

»Dobro! V tem ni krivice!« ga je prekinil kralj.

»Krivica pa je sledila, ker sta v mlinski kamen zakalala župana in ga spustila po bregu navzdol. Pri tem se je županu odrobila glava in zgubil je življenje... Vaščani pa so jima zagrozili, da ju bodo zatožili pri kralju... In tako sta rajši prišla sama kar z menoj vred! To je vse!« je končal ogtar.

Kralj se je globoko zamislil, nato pa spregovoril:

»Dvoje smrti!... To je vse! Prvi je izgubil svoje življenje, ker je smrtno žalil. Drugi pa je izgubil svojo noro glavo: in praviš, da je bil celo župan! Takih norih županov ne potrebujem v svojem kraljestvu!«

Trije obtoženci so se kraljevih besed silno razveselili, ali kralj jih je takoj znova zresnil:

»Vendar smrt zahteva svojo kazen. Pravite, da ste v mojem kraljestvu najmočnejši? Nu, če ste, se boste izkazali vredni moje milosti. Moja hčerka edinka se je bila napotila na zeleno Pohorje v naš lovski gradič, od koder je šla na lov. Z lova pa se ni več vrnila! — Njo mi poiščite ter mi jo pripeljite, seveda, če je še živa!... Potem vas pomilostim!«

»Našli jo bomo, če le še kje živi!« so se radostno zarotili trije silaki. »Za boj nam pa daj še orožja!«

Kralj je brž velel svojemu orožarju popeljati tri velikane v svojo orožarnico, da si tam izberejo najprimernejše orožje.

Orožar jih je nato spet pripeljal pred kralja in ta jih je vprašal: »Ste našli orožje?«

»Našli smo puške, s katerimi bomo dohiteli vse živo, česar ne bi mogli uloviti s svojo telesno močjo!« so se pohvalili.

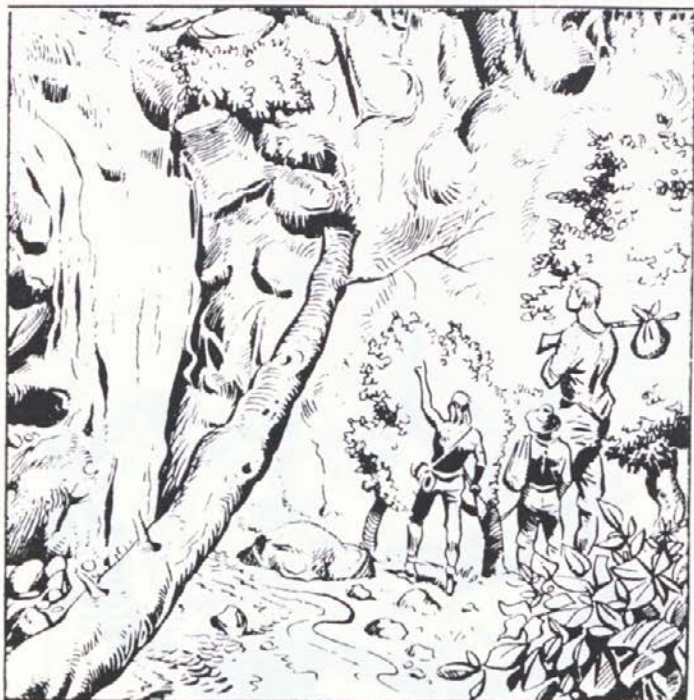
»Prav! — Torej, da se razumemo! Poiščite mi mojo edinko, kraljevo hčer, ki je brez sledu izginila na lovu sredi pohorskih goščav in pragozdov! Če mi jo pripeljete živo, vas pomilostim, povrh vas pa še tako obdarim, da boste vse življenje srečni!«

»Pravico smo že našli, zdaj bomo poiskali še srečo!« se je oglar obrnil k svojima drugoma.

Tedaj je kralj velel svojim dvorjanom, da jim pripravijo obilno gostijo za južino, da ne bodo omagali na dolgi poti.

Kraljevi kuharji so zdaj brž postavili v kraljevski obednici tri mize, za vsakega eno, ter jih preobložili z izbranimi jedili in pijačami. Nato so tri velikane povabili k pogrnjenim mizam: »Izvolite sest, jesti in piti!«

In trije silaki so sedli; kar samo se jim je smejala.

Po res kraljevski južini so se trije silaki zadovoljno dvignili vsak izza svoje prazne mize, vzeli vsak svojo puško ter odšli iz kraljevega gradu. Kmalu nato so zapustili tudi kraljevo mesto. »Na naše Pohorje!« je zdaj velel oglar.

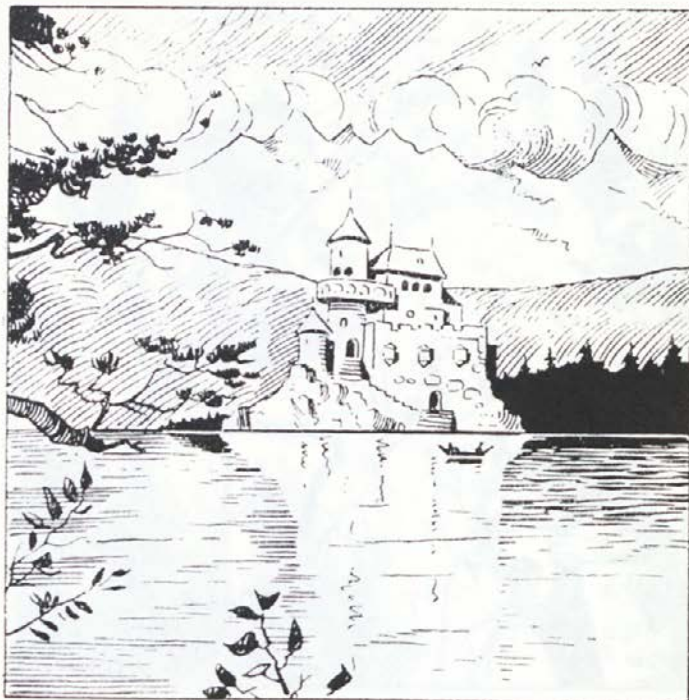
»Prav praviš!« mu je pritrdil kamnar. »Ti si zvit kot lisica, močan pa kot medved; nu, hrastovnik je bolj nore vrste, a od vruga močan; jaz lomim in drobim kamenje! — Če se nam trem ne posreči najti kraljične, se nikdar nikomur več ne bo!«

Hostnik ga je divje ošinil, nato pa malomarno zažvižgal:

»Če mi še kdaj rečeš, da sem nor, ti izpipljem obe roki iz ramen!«

Oglar ju je lepo pomiril, da so lahko složno nadaljevali svojo pot proti domačemu pogorju.

Hodili so in hodili ter prišli do hudournika, ki je drvel s pohorskega vrha. Ob njem je bila drvarska steza in po tej so se odpravili ob planinskem potoku navzgor. Pred njimi je bučal prelep slap ter divjal čez črne skale.

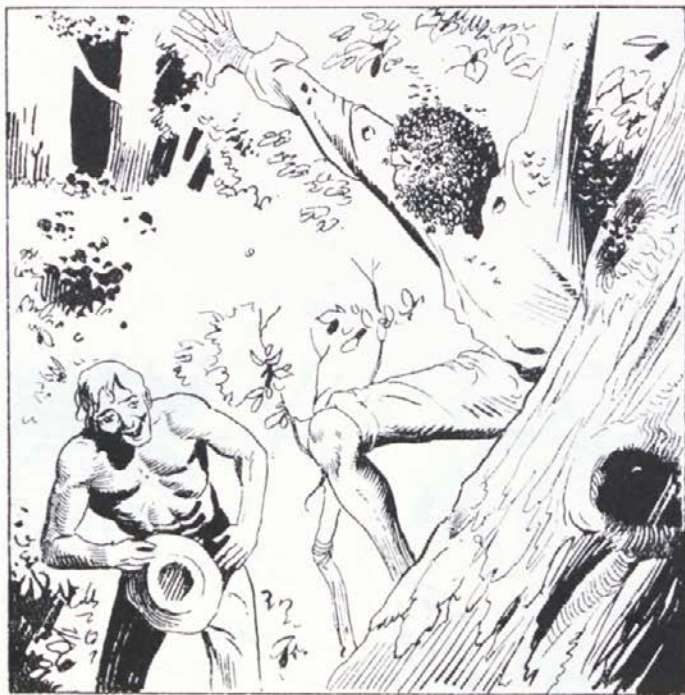
Velike skale ob obeh straneh potočnega šuma so jim zaprle nadaljnjo pot; vse počez pa so ležala pragozdna drevesa, med katerimi je rasel visok planinski lapuh z velikimi srčastimi listi, da so pod njimi stali kot pod razpetim dežnikom.

»Težko bomo tod nadaljevali!« je zaskrbelo oglarja.

»Ah, kaj!« je odbil kamnar. »Tele skale odvalim, pa bo. Ti, hostnik, pa prevali podrta drevesa! Zgani se! Zakaj pa sva te vzela s seboj!« ga je po strani zbdel.

In res; oba orjaka se lotita vsak svojega dela in že je bila pred njimi utrta steza. Po njej so se dvignili nad beli šum, ki se je strmoglavljil v zeleni tolmun, da se je iz njega dvigala rosna meglica kot bisernata tenčica.

Kar se jim temen pragozd odpre in pred njimi se je zarcnilo prekrasno črno jezero, v katerega so se potapljale črne smreke in hojke ter se v vodnem zrcalu postavljale na svoje vrhove. Na zavetnem polotoku pa se je ponosno dvigal bajno lep lovski gradič. »Kraljev gradič!« je vzkliknil oglar.

Hrastovnik je nekaj zaostal, zakaj njegov nos je zavohal dišečo jelovo strd in hojkin med. Njegov prirojeni čut ga ni varal, kajti v bližnjem bukovem duplu so bile divje čebele.

Hostnik je bil v trenutku pri čebelnem panju in že je na njegovo vhodno odprtino vrgel pest mokrotne zemlje, da bi ga zadela in čebelam zamašil izhod.

A zadela je slabo; razdražene čebele so se iz drevesnega panja vsule, kot bi se bil v zemlji odprl rjav studenček, ter se vsule nadenj. Z rokami se jih je otepal in klatil po zraku: toda njegova glava je bila v hipu vsa živa divjih čebel, kot bi mu bil na glavo sedel čebelji roj.

»Na pomoč! Divje čebele me bodo do smrti opikale!« je zatulil v gozd ter s svojimi dolgimi rokami kreljatal kot ujet planinski orel. Oglar in kamnar sta že bila pri njem.

»Bodi miren kot štor!« mu je zaklical oglar.

»Štor je že, le miren ni!« je zbadel kamnar ter se škodoželjno režal hostniku: »Glava ti je podobna rjavemu grozdu!«

Hostnik se je le s težavo umiril; njegovi roki sta šele čez nekaj časa slabotno padli ob telo, kot bi se obesili dve nazagani veji; nato je odrevenel kot štor in le zdaj pa zdaj je vztrepetal, kadar je znova začutil v svoji koži strupeno želo.

Kar se od rjavega grozda odtrga čebela, sede oglarju na roko, na uho pa mu zazuji: »Oho, moj prijatelj medvešček!«

Oglar si jo je začuden prinesel pred oči.

»Si že pozabil, da si rešil nas in našo kraljico?«

Ne da bi počakala na njegov odgovor, je odletela k roju na hostnikovi glavi, nato pa urno izginila v bukov panj. V hipu so se divje čebele veselo razburile; iz panja se je vsul nov rjav potoček čebel, medtem ko se je oblegajoči roj razknil in razkročil s prvimi vred.

Nad njihovimi glavami je brenčal velik roj divjih čebel ter krožil okrog njihovega drevesnega panja. Vse so s krili vztrepetavale in brenčale; kar je ves čebelji roj zapel:

»Naša kraljica je izletela!«

In čebelja kraljica je skozi roj trikrat obkrožila oglarjevo glavo in, ko ji je ponudil roko, je sedla na dlan in razglasila:

»To je moj prijatelj in tudi vaš; nekoč nas je tam v daljnem medvedjem brlogu rešil smrti! — Bodi pozdravljen med nami! S čim ti lahko pomagam?«

»Najprej ukaži, da tvoje bojevnice nehajo napadati mojega druga hostnika. Sicer bi mu zrasla še nova glava, večja kot njivska buča!« jo je zaprosil oglar.

Čebelja kraljica je svojstveno zapela in že so gozdovnikovo glavo zapustile zadnje čebelje muhe. Kraljica je nato oglarja znova nagovorila: »Kaj te je privedlo v naš pragozd?«

In oglarjev sin je čebelji kraljici vse odkritosrčno povedal in razložil, da iščejo kraljično, ki je na lovu neznanokam izginila ter se še ni vrnila vse do tega dne; da jih bo kraj za nagrado pomilostil, ker so ubili dva moška...

»Ti si meni in premnogim mojim sodelavkam rešil življenje! Iz hvaležnosti ti bo moj roj pomagal iskati kraljično!«

Čebela kraljica je tedaj zapela z visokim glasom:

»Moji in vaši prijatelji iščejo kraljično, ki se s planinskega lova ni vrnila. Če jo najdejo, jih za plačilo čaka kraljevo pomiloščenje. Če ne, jih morda čaka smrt!... Me smo mu trajne dolžnice, zato mu bomo pomagale! — Čebelji roj! Razkropite se po vsem našem gozdu ter iščite izgubljeno kraljično. Kadar jo bo pa katera izmed vas našla, naj mi takoj sporoči; če pa katera zasledi kaj nenavadnega, mora takoj obvestiti oglarja ter ga popeljati na tisti kraj!«

Čebelji roj se je pri priči razletel na vse strani, le najzvestejše čebele branilke so ostale pri svoji kraljici ter jo popeljale v drevesni panj.

Vhod so od znotraj popolnoma zadelale, da jih ne bi napadel kak divji roj čebel roparic, ki bi jim hotel odvzeti že urejeno satovje ter v njem nabrani med. V deblu so odprle le ozko špranjo za potreben zrak, da se ne bi zadušile.

Oglar je pa v slovo trikrat potrkal po čebelnem panju.

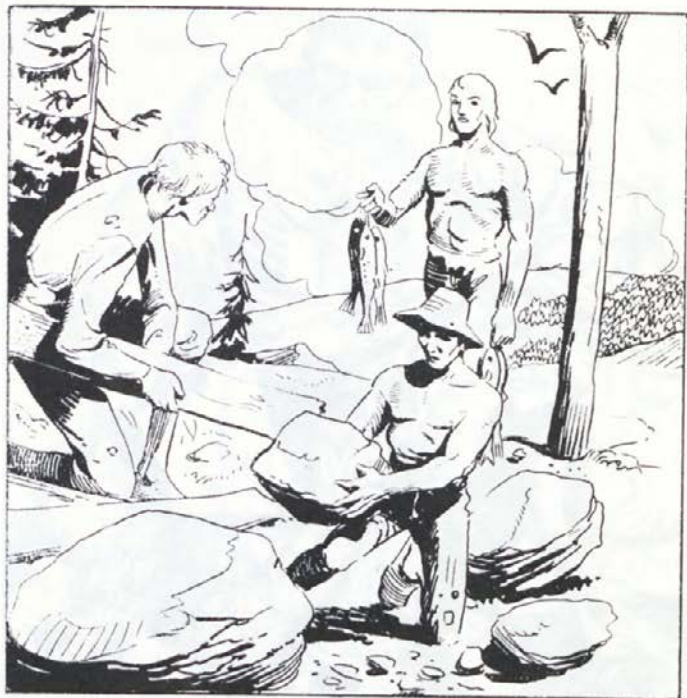

Trije silaki so znova prodirali skozi pragoščave; kamnar ni imel nobenega opravka, medtem ko je hostnik skoraj neprenehoma moral nadelovati pot, da so mogli naprej; kar gredoč je lomil veje in pipal drevesa in zopet nekje se je — kakor je bil dolg in širok — zdeval v prhlo deblo, da sta ga oglar in kamnar komaj potegnila iz trhlovine.

Kar se pragozd razredči, zeleni strop se razsvetli in med debli zagledajo lepo gozdno planjo. Ta mah pribrenči k njima divja čebela, sede na oglarjevo ramo in zazuji:

»Na tej planji se ustavite! Nisem še mogla vsega poizvedeti, toda vse kaže, da bomo na njej našli pravo sled!«

»Najprej si postavimo drvarsko uto, saj ne vemo, kako dolgo se bomo tu mudili! — Šele potem bomo lovili! — Ti, kamnar, pripravi kamenje za temelje in ognjišče, in ti, hostnik, les za ostrežje in skorjo za streho. Pa požurita se, kajti drevi bomo prenočevali že v naši utici! Jaz pa pojdem po večerjo!« je velel oglar in šli so ročno na svoje delo.

Prvi se je vrnil kamnar; na hrbtu je privlekel velikansko skalo ter jo zadegal po tleh; nato jo je prelomil kot zrelo jabolko in drobil kamenje; zatem je obdelano kamenje položil v štiri ogle, v sredini pa ga zložil v štirioglato ognjišče.

Kmalu za njim je privlekel hostnik za cel voz krajnikov, surovo obžaganih desk ter nekaj slabo obtesanih brun; ves vlek je spustil na zemljo blizu kamnitih temeljev.

Kje si vse to potegnil?« ga je zbadel kamnar.

Tamle na golarni ob vozni poti je bilo zloženo!«

Kamnar je brž videl, da bo res bolje zanj, če mu pomore. In lotila sta se dela: čez temeljno kamenje sta položila štiri obtesane brune, v sredino zabila dve pokončni in eno počez za sleme pri uti; nato sta to ogrodje obložila s krajniki in zasilna uta je bila zgrajena. Kamnar je s kresilnikoma nakresal v suho travo isker, in prvi ogenj je zagorel na novem ognjišču.

Zadnji se je vrnil oglar; prinesel je za večerjo jezerskih rib. Opekli so jih in okusno večerjali.

»Kaj bomo pa danes zajtrkovali in opoldničali? Meni želodec že strašno tenko prepeva!« je hostnik voščil dobro jutro.

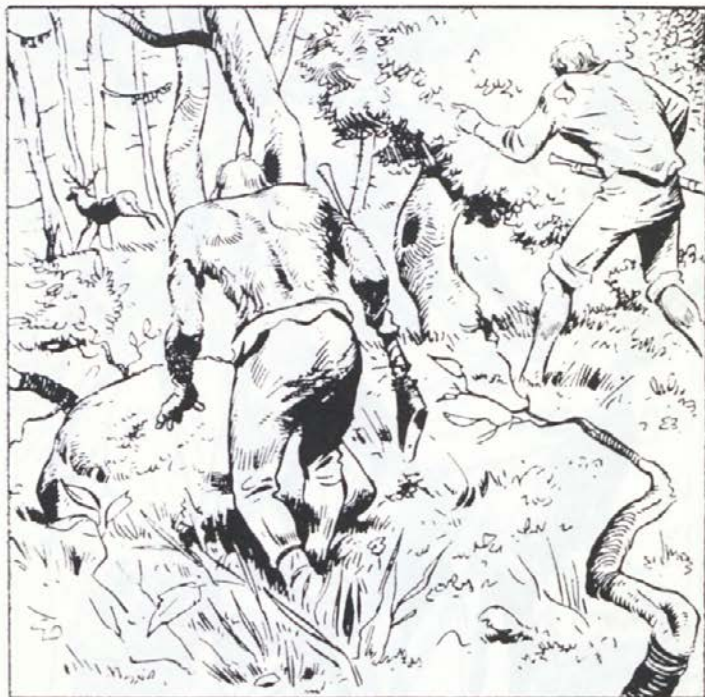
»Klada, sinoči pa si največ pečenih rib pospravil!« mu je oponesel kamnar.

Hrastnik je silno zrasel, kamnar se je nahrščil kot maček in že bi se bila spoprijela, če ne bi bil med njiju skočil oglar:

»Za zajtrk pa pretep! To bi bilo za vaju še najboljše! Če hočemo loviti divjad, da bomo imeli kaj za pod zob, ter iskati kraljično, da bomo pomiloščeni, potem si moramo delo lepo razdeliti!«

»No, pa si ga razdelimo!« sta zinila oba hkrati.

»Prav; trije smo! Eden bo vedno ostal doma za kuharja, druga dva pa bosta šla v gozd loviti in iskat. Ti, kamnar, ostaneš danes doma! Pripravi nama kaj za opoldnič, ali pa vsaj sredi večerke za večerjo. Ko boš imel kuhano, potisni skozi streho golo ostrv z belo plahtico. Midva pojdeva pa loviti!« Vzela sta vsak svoj pihalnik ter odšla na lov.

Že precej časa sta stopala skozi pragozd, a nič jima ni prišlo pod strel.

»Dejal bi, da ne bi bil napačen vsaj kak zajec!« je zaklel hrastovnik.

»Nu, če kaj vem, boljši bi bil divji petelin ali pa divja kura!« ga je preglasoval oglarjev sin. »Pa srna! Aa?«

»Srnjak je boljši!« sta se kosala.

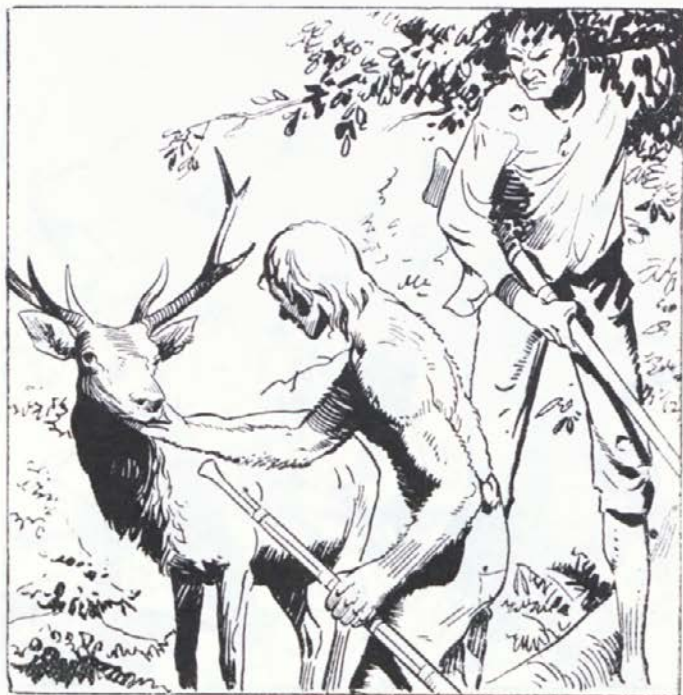
»Za silo bi zadostovala tudi veverica!« se je skromno zadovoljil hostnik ter s svojim pogledom oplazil slednje deblo in vrh; toda bilo je kot zakleto z njuno lovsko srečo. Nič!

»Divji lovci pravijo, da je mladi jelenček kot ovčja jagnjetina!« je zacmokal hrastnik.

»Tudi jelenjetina ni slaba!« je hvalil oglar.

»Tebi je vsa divjad in zverjad dobra!« se je hrastnik razjezil. »Škoda le, da nama nič ne pride pod strel!«

Prav v tem trenutku pa so zapokale veje; po njih je bezgal prelep jelen. Oba lovca sta se zapodila za njim.

Kar se jelen ustavi, usmeri rogato glavo proti njuna ter voha in voha. Pa jima plane naproti naravnost pod strel.

Radostna loveca sta namerila svoja pihavnika in že nameravala počiti po jelenu, ko oglar zakriči: »Ne streljaj!«

Hostnik je v prvem hipu povetil cev, a že se je razjezil: »Vraga, komaj zagledava kaj živega in divjega pred seboj, pa: ne streljaj!« Jezno je dvignil puško, pomeril ter sprožil...

Toda oglar je bil urnejši; udaril je z roko po cevi in strel se je zapičil v zemljo tik pod jelenovimi nogami.

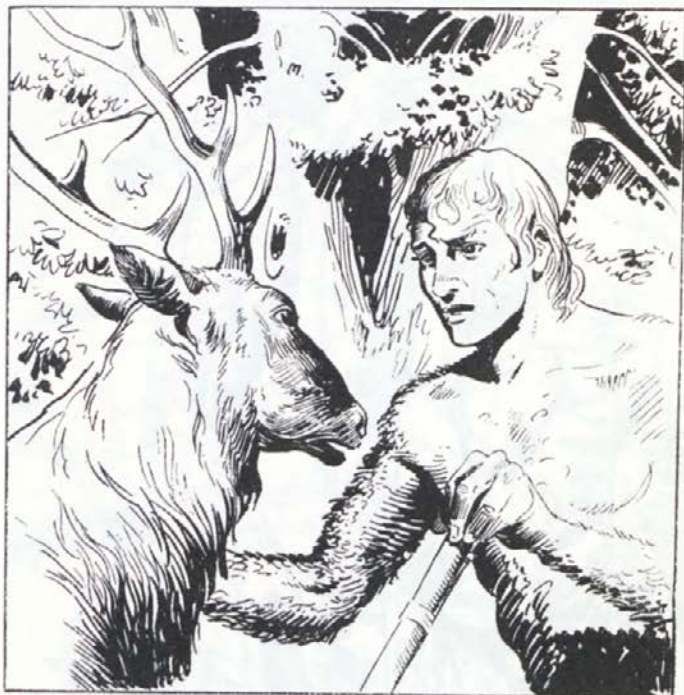
»Ti nisem prepovedal?« je vzrohnal oglar nad njuni.

Jelen je medtem veselo zarukal in pridirjal pred oglarja, ponosno noseč svoje rogovje skozi zrak: »Si ti, medvešček?«

Oglar je od veselja poskočil: »Jelenček iz medvedje jame?«

»Sem, sem, moj medvešček!« Stopil je k njemu in mu položil v dlan svojo lepo rogato glavo. »Že drugič si mi rešil življenje!«

»Da si ti, moj jelenček,« ga je oglar ljubeče pogledal.

Oglar in jelen sta radostno zrla drug drugemu v oči: jelen je oglarju lizal dlan, oglar pa mu je z drugo roko segel med rogovje. »Zrasel si, jelenček moj!«

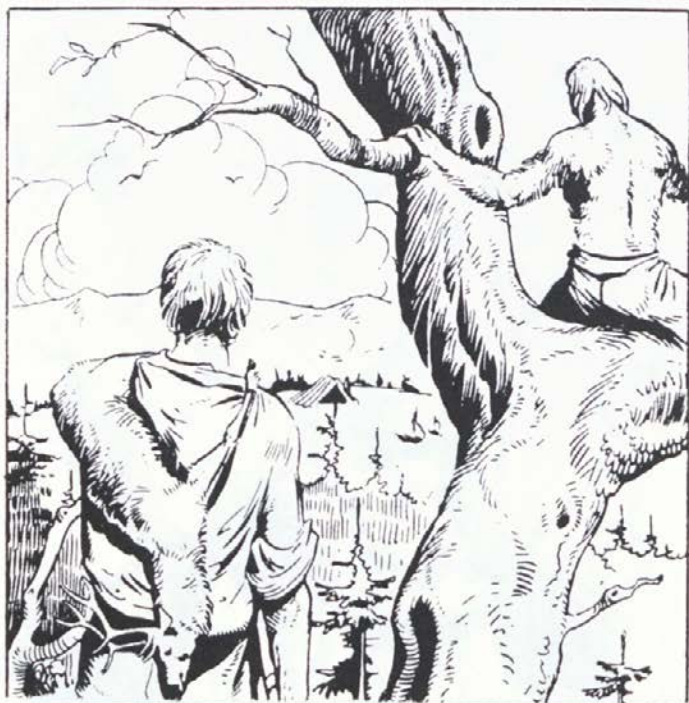
»Tudi ti, moj prijatelj!« je jelen veselo zarukal.

»Divjaš vedno sam skozi puščave?«

»Vodim že svojo družinico! In ti? Sta ušla iz brloga?«

»Zrasel sem tudi jaz, kakor vidiš. Nekoč sem odmaknil skalo, pa sva z materjo zbežala iz medvedje jame. Na poti domov pa naju je zaustavil medved ter naju hotel prisiliti, da se vrneva v njegov brlog, v ječo... Nu, tedaj sva se spopadla in, ko je s svojo medvedjo taco udaril mojo mater tako, da je padla, sem ga ubil! Zdaj pa iščem izgubljeno kraljičino!«

»O, za njeno usodo pa vem jaz! — Neko jutro sem pripeljal svojo družinico k napajanju, pa zagledam prelepo dekle, kako je skočilo v črno jezero. V istem trenutku pa prihrumi jezerski zmaj in ji brizgne v obraz vode jezernice. Nato jo je zmaj potegnil v svoj rob ob jezeru!« je končal jelen.

Zdajci je oglar od veselja kar poskočil in objel jelena:
 »Prijatelj — jelen, ti ne veš, kako si mi ustregel s to novico! — Zdaj vem, kje moramo iskati izgubljeno kraljično!

»Zdaj pa stečem k svoji družinici, da ne bo v skrbeh zame,« je zarukal jelen in lahkih nog odskakljal v zeleno goščavo.

»Srečno jih vodi!« mu je zaklical oglar.

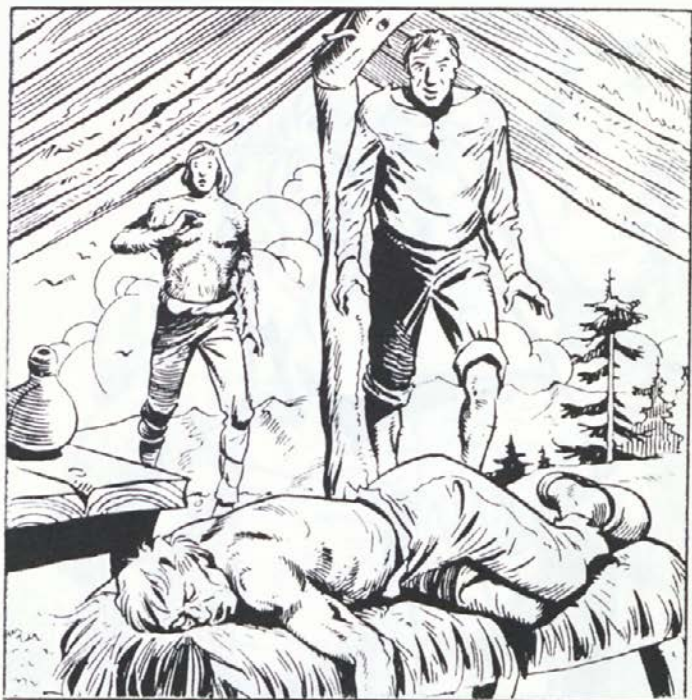
Hostnik ju je ves čas po strani ogledoval in godrnjal:

»Vsi trije bi bili lahko oskrbljeni z jelenjevino: na, pa se z njim lepo meni, namesto da bi ga ustrelil!«

»Ta jelen je moj prijatelj!« ga je ostro zavrnil oglar.

»Prijatelj sem, prijatelj tja! Še več takih prijateljev, pa bomo v pragozdu lahko od gladu poginili!«

»Pst, pst, tak molči že!« Ta hip je lep srnjak z rogato glavo preletel skozi gozd; oglar je pomeril in ustrelil ter ga izročil hostniku. Sam pa je splezal na bukev ter se z njene razsohe razgledal po planini, kjer je čepela njihova uta.

Hostnik si je ustreljenega srnjaka vrgel na rame ter se postavil k debelemu bukovemu deblu, s katerega se je oglar razgledoval. »Vidiš li našo uto?« je bil hrastovnik radoveden.

»Vidim jo sredi zelene planje!« mu je jezljivo odgovoril oglar. »Na strehi ni ne smreke sušice ne bele plahte na njej!«

»Sem si kar mislil, da z njim ne bo nič!« je brundal.

»Bova še lovila!« Oglar je kot divja mačka spretno skočil z bukove razsohe na gozdna tla, pobral svoj pihalnik ter začel znova zasledovati divjad; hostnik pa je preklinjal za njim. Gredoč sta staknila medvedjo jamo; previdno sta se splazila vanjo, toda bila je prazna. Pregnala sta divjo kuro s piščanci ter nato še samotarja, divjega petelina.

Bilo je že sredi večerke, ko se je hostnik potegnil na redko vejnato smreko ter pogledal na streho nizke ute.

»Še vedno nič!« je zaklel.

Tedaj je oglar odločil, da se takoj napotita domov. In res, naprtila sta si ustreljeno divjad in odšla.

Ko sta oglar in hostnik prišla do njihove ute, sta se naravnost razdražena zapodila vanjo; na drvarskem ležišču je namreč kamnar ležal kot ubit in smrčal kot medved.

Hostnik je srnjaka zagnal v kot ter planil nad kamnarja; zgrabil ga je za roke ter ga tako stresel, kot bi bil stresal divjo lesnjačo v gošči. Ko se je ozrl na mrtvo ognjišče, je kamnarja dvignil kot snop ter si ga podržal kar v zraku.

»Se boš že zbudil ali ne, lenoba lena!« ga je nahrulil.

»Kaj si pa delal ves dan, da nisi skuhal ne opoldniča ne večerje?« ga je stresel še oglar ter se zadril nad njim.

»Tak potrpi, da vama povem!« je kamnar zastokal.

»Vidva sta odšla na lov, jaz pa kurit. Iz zgetene ilovice sem bil pravkar naredil surov lonec ter ga postavil k ognju sušit, da bi ga potem zakopal v žar in ga žgal. Takrat pa stopi neka grda babnica in zastoka: ‚Huš, huš! Kako me zebe! Ali bi se lahko malo pogrela?‘ Jaz jo gledam, pa ji dovolim: ‚Le pogrej si svoje stare kosti, bable!‘«

Oglar in hostnik sta ga jezno prekinila: »Kje je skuha?«

»Tak počakajta, da vama do konca povem! — Nu, babi sem dovolil, da se pogreje... Svoje koščene roke je podržala nad plameni ter si jih nekajkrat zadovoljno pomela. Ko sem se pa obrnil malo vstran, je s tako silo padlo po moji glavi, da sem se stegnil po trdem ležišču, kot bi me bil kdo s teležnikom kresnil po buči. Potem pa... Ne vem ničesar več! Joj, kako mi še sedaj brni po buči! Prekleta babnica stara!«

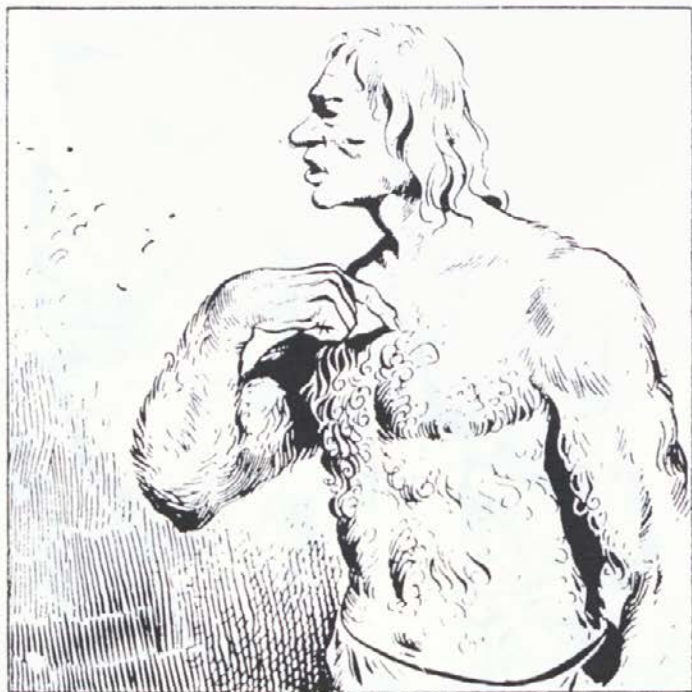
Hostnik pa se mu je še kar naprej rogal:

»Tak hrust, pa te staro bable tako zdela!«

Oglar pa ga je presekal: »Gladovni smo že vsi trije, kamnar, brž zakuri! Ti, hostnik, pa mi pomagaj srnjaka odreti in osnažiti, da bo vsaj pod večer srnjakova pečenka!«

In res; vsak se je lotil svojega dela: na ognjišču je brž zaprasketal ogenj in kmalu je zacvrčala srnina; z dimom vred je uhaljal dražeč vonj po pečenki. Po večerji ukaže oglar:

»Hostnik! Jutri pa ti ostaneš doma za kuharja!«

Pred svojo zasilno uto so posedeli še pozno v mrak ter tuhtali in premišljevali. Kar je oglarju šinila neka misel:

»Pa nisi starke nič povprašal, kje živi in kaj dela?«

»Saj nisem utegnil; komaj se je pogrela, me je že lopnila!«

»To je sumljivo! Treba bi bilo poizvedeti, kje se zadržuje!«

»Stare babe marsikaj vedo! Morda bi vedela celo kaj o izgubljeni kraljični?« se je zamislil hostnik.

»Zdaj si pa ti modro zinil!« ga je zbadel kamnar.

»Morda pa ni tako nora misel, kakor se tebi dozdeva!« ga je zavrnil oglar ter dalje predel nit o sledi za kraljično:

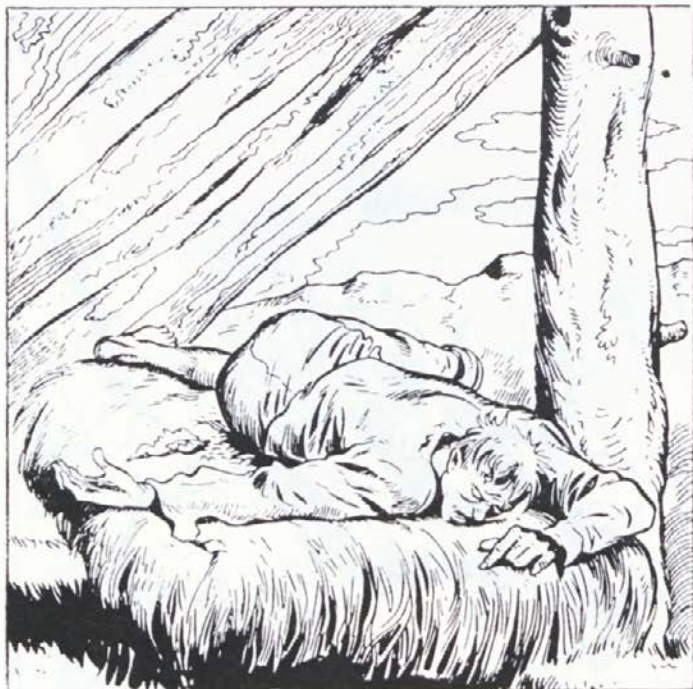
»Čebela nas je pripeljala na to gozdno planjo, češ da je na njej nekaj sumljivega... Jelen, ki sva ga danes srečala, je povedal, da je videl lepo dekle, ki jo je jezerski zmaj v svoji šapi odvedel v rov... No, in k tebi se je prišla gret čudna ženska, močna kot čarovnica... Bomo videli, če v vseh teh sledih ni nekaj zveze! Fanta, meni se vse tako dozdeva, da smo na pravi sledi!« se je radostno potrkal po prsih.

Drugo jutro so se trije silaki že zarana prebudili; vstali so dobro spočiti. Po obilnem zajtrku pečene srnine so se ločili, kot so se bili sinoči dogovorili: hostnik je ostal doma za kuharja, kamnar in oglar pa sta odšla v pragoščo na lov.

Komaj sta stopila na rjavo stezo, jima zastavi pot veliki medved; bil se je že postavil na zadnji nogi... Kamnarju, ki bi bil edini še lahko počil po njem, so se roke tako tresle, da bi bil morda namesto medveda zadel oglarja... Medved samotar je v tem že zamahnil s svojo težko šapo po oglarju. Ta pa se je po mačje izmuznil, odvrigel puško ter se tako zakadil v medveda, da ga je v prvem zaletu podrl na tla. Tedaj se je med njima začela borba na življenje in smrt.

Kamnar se je resno zbal za svojega druga; tudi on je zavrgel puško ter rajši odlomil veliko peč. Počasi se jima je približal ter z dvignjeno skalo prežal na ugodni trenutek. Zdajci je oglarju uspelo, da se je izmuznil iz medvedjega objema, in že je kamnar s skalo zdrobil medvedu glavo.

Ko sta oglar in kamnar odrla velikega medveda in si je kamnar njegovo kožo vrgel čez pleča, sta nadaljevala svojo pot skozi pragozd, ki je bil pravkar izgubil enega svojih gospodarjev. Hodila še nista niti toliko, kolikor sta se bila z medvedjo borbo ter z odiranjem kože zamudila, ko je pragozdno tišino raztrgalo divje tuljenje.

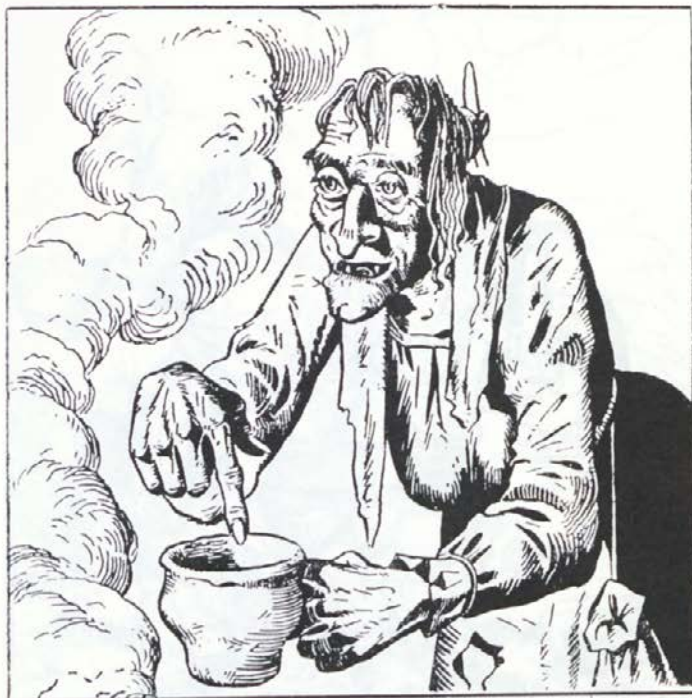
»Volkovi! Brž na drevo!« je zaklical oglar.

In že sta lezla vsak po svojem deblu kot dve bežeči verici ter izginila v zelenem stropu. Tedaj se je volčje krdelo tuleč pripodilo ter zdivjalo mimo njunih dreves; čez nekaj trenutkov se je njihovo tuljenje spremenilo v požiranje.

»Tudi jaz sem že gladoven! Ali se ne bi vrnila domov?«

Razgledovala sta se z vrhov, a tokrat ni bilo moči videti niti njihove planje z uto. Splezala sta na tla in, ko je volčji trop utihnil, sta krenila proti tisti strani, od koder sta bila prišla.

Ko sta dospela do ute, nista svojim očem mogla verjeti: na ležišču je ležal hostnik kot ubit.

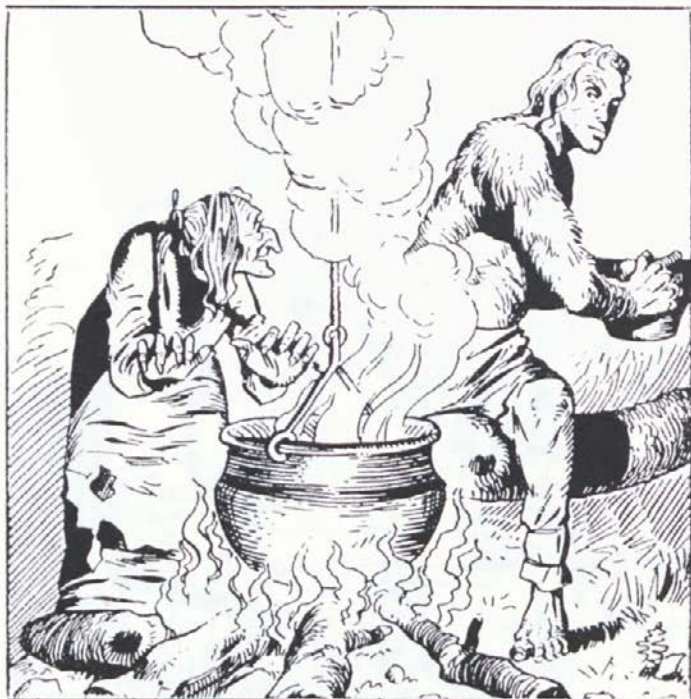
»To je pa že od sile!« je oglar zaklel; pograbil je spečega hostnika ter ga tako dolgo tresel, dokler se ni sčajmal.

»Koga pa je danes stara baba pretepla?« mu je kamnar vrnil včerajšnje zbadanje in norčevanje. »Ti si pa res pravi junak; ležiš in spiš, medtem ko sem jaz ubil prvega medveda! Tule je medvedja koža!« se je pobahal.

»Rajši zakuri!« mu je velel oglar, »ter speci srnine!«

Sam pa je sedel k hostniku, ki je pripovedoval svojo zgodbo s staro babo: »Tako je po vajinem odhodu sem zakuril. Nato sem vrgel v lonec kos srnine ter pristavil. Kmalu je po uti prijetno zadišalo... Tedaj pa pride stara baba s piskrčkom v roki in pravi: 'Kuhaš srnino? Jojmeneca, kako diši srnja juhica! Ali mi ne bi z njo napolnil tegale piskrčka? Srnja juhica poživi staro kri...' Jaz, osel, sem ji dal juhe in željno jo je spila. Tedaj pa, lop, po moji nori buči! Ojoj!«

Kamnar pa ga ni niti poslušal; v piskru je namreč našel kuhano srnino. »Jest pojdit! Sem že skuhal,« se je pobahal.

Silaki so jedli kot trije gladovni volkovi, potem pa so se malo odpočili; kamnar je namreč po zeleni trati pred uto razprostrl medvedjo kožo ter ju povabil, da naj ležeta.

In vsi trije so polegli v planinskem soncu in v gozdnem zraku na razprostrto medvedjo kožo.

Čez čas je oglar jel razglabljati:

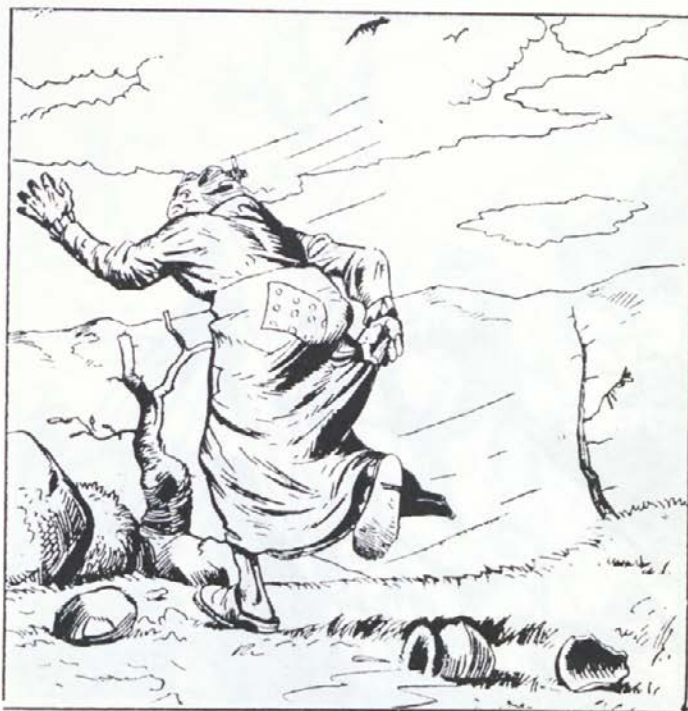
»Ne gre mi iz glave, čemu je ta stara ženska za storjeno ji prijaznost in gostoljubnost tako nehvaležna!«

»Ne samo nehvaležna, temveč nesramna!« ga je popravil kamnar; hostnik pa si je tokrat od tihe jeze grizel ustnice, namesto da bi bil pritrdilno zažvižgal kot po navadi.

»Morda želi s pretepom kaj doseči, povedati...« je hostnik zinil čez čas.

»Najbrž utegne biti kaj takega!« se je oglar zamislil, nato pa dejal: »Jutri pojdeteta vidva v gozd, jaz pa ostanem doma!«

Drugo jutro sta kamnar in hostnik odšla na lov, oglar pa je doma zakuril velik ogenj, da bi pristavil lonec z mesom.

Ogenj se ni še dodobra razgorel, ko je vstopila stara babnica in ga pozdravila: »Dobro jutro, medvešček!«

»Bog ga daj!« ji je odzdravil ter jo skrbno motril.

»Včeraj sem dobila tako močno in dobro srnjo juhico, da si nisem mogla kaj, da ne bi prišla semkaj še danes. Da boš pa laže in več skuhal, sem ti prinesla tale kotlič!« In ročno ga je obesila nad ognjišče.

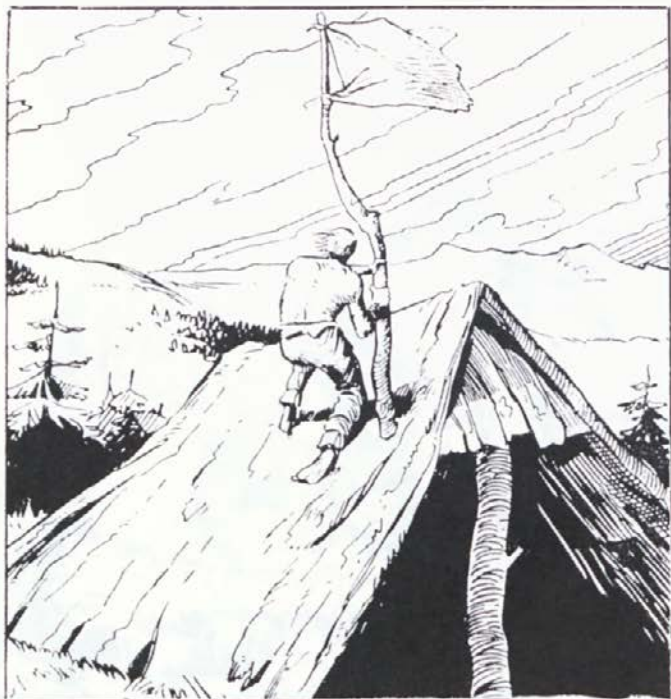
»Od kod ga pa imaš?« jo je zvito skušal.

»Iz kraljevega gradiča...« in že se je prekinila...

»Pravijo, da se kraljična še ni vrnila z lova...«

»Morda bo to res, morda ne... Le jezerski zmaj bi vedel kaj natančnejšega!« je počasi izmotavala. »Kuhaš? Jojme-neca, kako ta juha diši! Pravijo, da srnja juha dá starim ljudem v slabo kri nove moči... Ali mi je daš malo za južino?«

Oglar ji je piskrček že napolnil s srnjo juho; ko pa je segla po njem, jo je udaril po roki, da ji je piskrček padel na tla. Stara ženica pa je planila na prosto kot mlada srna.

Vse to se je zgodilo tako hitro in nepričakovano, da je oglarja prvi hip osupnilo in zmedlo. Toda kar nato je že skočil za bežečo starko, pa mu je nenadoma izginila med skalami.

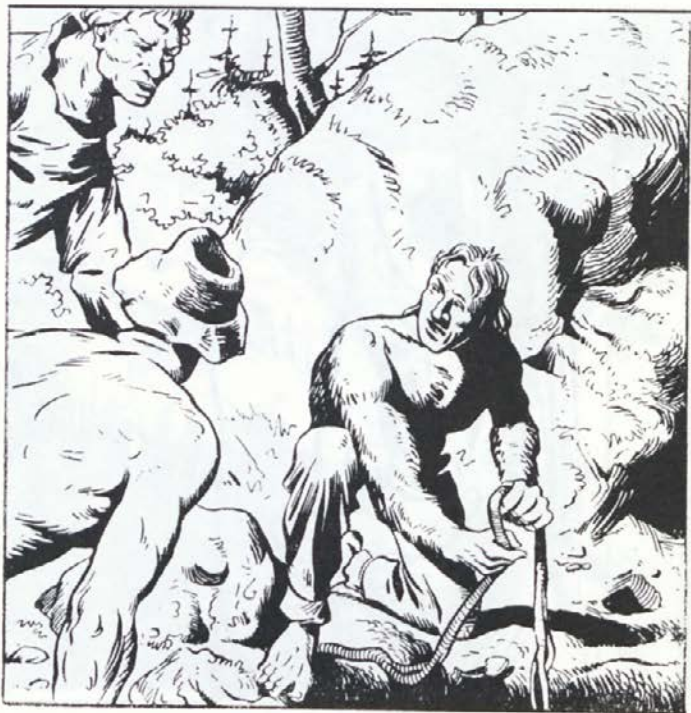
Premišljeva se je odpravil v uto; nenadoma pa se je znova udaril po čelu:

»Ta kotlič je iz kraljevega gradiča,« je dejala starka tajinstveno... Od kod ga je neki dobila?... In kaj neki je menila z onim jezerskim zmajem?... Sicer pa, kaj sploh hoče s svojim nadlegovanjem? Kje biva in kam je pravkar izginila?

Take misli so mu blodile po glavi, da je šele kasneje opazil, kako je opoldnič v visečem kotliču klopotal, da se je juhe že precěj povrelo.

»Takoj po obedu bomo začeli raziskovati!« je trdno sklenil.

Stopil je iz ute ter pogledal na sonce. Bil je že čas opoldniča, zato je na okleščeno vejo privezal kos plahtice ter oboje ponesel na streho zasilne ute v znamenje, da je opoldnič že skuhan.

Še je bil oglar na strehi zasilne ute, ko je zaslišal pozdravni vrisk hostnikov. Kmalu zatem sta se iz gošče prikazala oba silaka, vsak s svojim srnjakom na hrbtu.

Oglar je postavil pred njiju opoldnič; sedli so ter se najedli juhe in kuhane srnine.

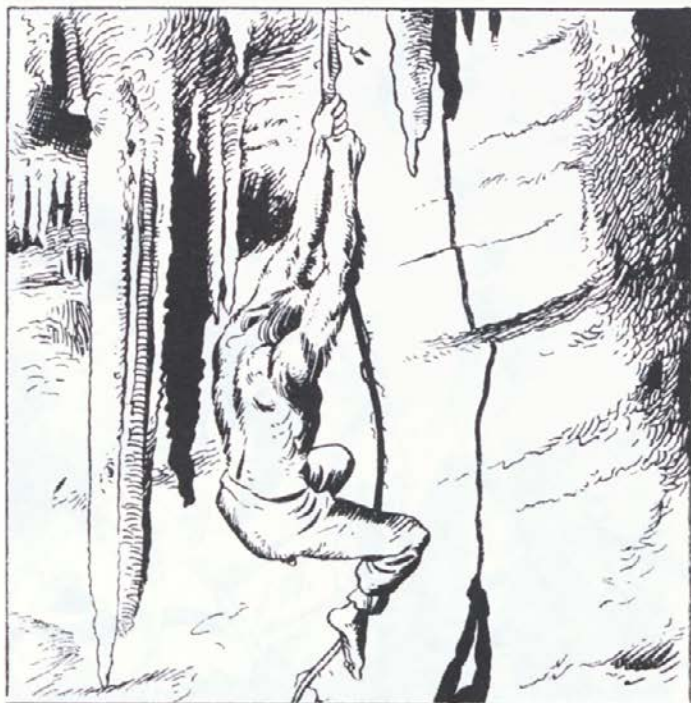
»Ali stare babe danes ni bilo?« je vprašal kamnar.

»Je bila, je! Pa mi ni storila nič hudega!«

»Tak govori že in povej vse, kako je bilo!« sta silila vanj.

»Prišla je précej po vajinem odhodu. Prinesla je tale kotlič, sedla in se nekajkrat zagovorila. Ko se je ogrela, si je zaželela srnje juhice, češ da ji bo dala silno moč... Stoj, sem si mislil, tu nekaj ni prav! Že je segla po piskročku, pa sem ji ga izbil iz roke na tla. Tedaj jo je pobrisala, da se je kar kadiło; jaz pa za njo. Tamle med skalami je izginila...«

Vsi trije silaki se brž napotijo k skalam; kamnar jih nekaj odmakne, ko se jim pokaže temno brezno. Oglar pa iz žrela potegne pretrgano vrv.

Vsi trije so se zedinili, da bo treba pogledati v podzemeljsko jamo ter raziskati njeno dno. Tedaj so spoznali:

»Pregloboko je brez vrvi! Ta je pa prekratka!«

Hostnik pa je že odbežljal v pragozd ter poiskal drevesno plezalko, srobotino; izdrl je njeno korenino, nato pa jo je vso na en mah potegnil z drevesa, kot bi jo bila predica potegnila iz lanene kodelje predivne niti lasnice. In že se je vrnil.

Srobotino lepo zavozljajo ter jo spletejo v dolgo vrv; prvi konec privežejo na drevo, drugega pa spuste skozi žrelo.

»Kdo pojde v jamo?« vpraša oglar.

»Jaz ne grem!« odbije hrastovnik.

»Jaz tudi ne!« se mu pridruži kamnar.

»Pojdem pa jaz! Toda vidva mi dobro pazita na vrv! Če bom za srobotino trikrat zapored potegnil, tedaj vrv hitro potegnita iz jame!«

Ko sta mu silaka obljubila, se je oglar z obema rokama oprijel srobotinaste vrvi ter se pogumno spustil v jamo.

Po srobotinasti vrvi, ki se je pod njegovimi nogami zibala sem in tja, nad njim pa se je iz krotovičenosti ravnala, se je oglar previdno preprijemal ter počasi plezal navzdol.

Dnevna svetloba je vidno pojemala; prav tako se je sprva veliko žrelo naglo ožilo, dokler se ni zmanjšalo v okroglo in svetlo okence. S previsnih skal so viseli dolgi in blesteči kapniki, ki so raznoglasno zapeli, brž ko je v katerega zadel.

»Če se kateri odkruši ali prelomi!« je zazeblo oglarja. »Ali pa, če se mi vrv na sredi pretrga?« ga je vroče obšlo.

Spuščal se je vedno globlje; prijetno se je oddahnil šele, ko se je z nogami dotaknil sicer še neznanih tal. Po jamskih tleh je čemel somrak in oglar je sprva mežal, dokler se njegove oči niso privadile neznane jame. Nenadoma pa je začutil, da mu je nekdo položil roko na ramo. Ledeni mravljinici so mu zagomezeli po znojnem hrbtu.

Toda oglar se je pogumno obrnil in od začudenja zinił, zakaj pred njim je stala starka, ki mu je bila pobegnila.

Nekaj hipov sta si molče zrla iz oči v oči. Oglarju se je zazdelo, da ga njene oči ne zbadajo sovražno, temveč da ga božajo nežno, ljubeče in proseče.

»Čemu me zasleduješ?« je starka pretrgala molk.

»Tega ti ne vem natanko pojasniti; je pa nekaj skrivnostnega v vsem!« se ji je izognil s pravim odgovorom.

»Kaj iščete na tej planji?« ga je zadela kar naravnost.

»Lovimo srne in srnjake, medvedke, divje kokoši in peteline ... Iščemo pa tudi kraljično, ki je izginila na lovu!«

»In mislite, da jo boste našli prav na tej skriti planji?«

»Morda! Vse sledi vodijo semkaj; čebela nas je semkaj pripeljala; tudi jelen mi je pravil, da je neko jutro videl mlado in lepo mladenko, kako se je v črnem jezeru kopala, nato pa jo je jezerski zmaj ujel v svojo sapo in odvedel v rov ... In ti? In ti? Čemu se skrivaš v tej jami?«

»Ne skrivam se! Tukaj sem le mimogrede. Če pojde vse po sreči, ne bom več dolgo hodila tod okrog!«

Njeno zavijanje in namigovanje je oglarja razburilo:

»Ti nekaj veš, a skrivaš!« jo je zgrabil za roko in ji zagrozil: »Zdaj te ne izpustim prej, dokler mi vsega ne poveš! Čemu si moja prijateljca tako udarila, da si ju skoraj ubila?«

»Hotela sem le preskusiti njuno moč! Zvedeti moram, kdo izmed vas treh je toliko močan, da bo kos posebni nalogi!«

»Kakšni nalogi? Govori že, če ti je življenje drago!«

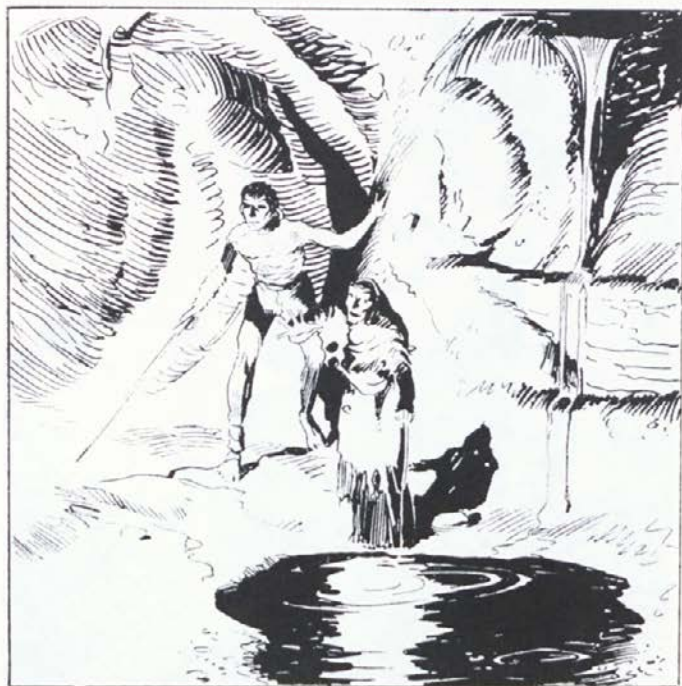
»Za moje življenje mi ni dosti mar, pač pa je v smrtni nevarnosti življenje nekoga drugega...«

»Ubil sem medveda s temile rokami! Sama čutiš mojo moč in veš, da je v meni neznanska sila. — Govori!«

»Pa vendarle ne vem, če si dovolj močan, da bi ubil jezerskega zmaja, ki sem mu ušla!«

»Čemu si ušla?«

»Da rešim drago mi bitje, ki ga je zmaj ulovil in zaprl v svojo podzemeljsko dvorano; da pripeljem rešitelja! Si upaš v boj proti zmaju?« Oglar ji je navdušeno pritrdil.

Skrivnostna starka mu je tedaj dala kaljen meč.

Oglar ga je zgrabil in preskusil; njegov izproženi lok je zazvenel kot pojoča žaga. Kaj je nameravala, jo je skušal.

»S srnjo juho sem si hotela nabrati silnih moči, nato pa sem kanila iti nad jezerskega zmaja, da bi rešila kraljično!«

»Kje je kraljična? Govori!«

»V zmajevi dvorani pod kraljevim gradom, med katerima pa ni nobenega prehoda. Zunaj ima izhod na črno jezero, ki ga vedno straži. Jaz sem tako dolgo iskala, da sem našla podzemeljski rov do tod, kjer zmaju ni mogoče nikogar videti. Le od tod ga je možno napasti! Si torej pripravljen žrtvovati tudi svoje življenje, če nama ne uspe?«

»Moje življenje je že tako v kraljevih rokah; rešiti moram kraljično in potam bom pomiloščen. Tako mi je dejal sam kralj! Pojdiva!« ji je odločno velel.

»Daj mi roko, da te vodim skozi te podzemeljske rove! Pazi, da ti meč ne udari ob steno; zmaj bi postal pozoren!«

Njuna težavna pot po podzemeljskem rovu se je začela: povsod tema kot v rogu; tu in tam je s stropa curljal leden studenček, na tleh pa so ležale vlažne in raztrgane skale.

Starka je počasi stopala in previdno otipavala zdaj steno zdaj tla pod seboj; z drugo roko pa je vodila oglarja, ki je v svoji desnici stiskal meč, da se je njegov ročaj že kar ogrel.

Kar se oglar spotakne in pade; z mečem udari ob skalo in skozi rov je zadonelo pojoče jeklo.

»Ali ti nisem rekla, da pazi?« se je starka razjezila. Gorje nama, če je tvoj pojoči meč slišal jezerski zmaj! Pri priči naju ubije in kraljična ostane jetnica do smrti!«

Oglar se je previdno pobral ter skrbneje stisnil svoj meč.

»Nadaljujva!« ji je velel.

Dospela sta v manjšo votlino, polno somraka, ki je dobival zastrito svetlobo skozi nevidno odprtino. Nasproti jima pa je zazijal črn rov, po katerem je grmelo valeče se kamenje.

V tem hipu pa se je v črnem rovu že prikazala pošast ...

Oglar ni mogel videti zmajevega trupla, le številne glave so se dvigale in se nosile križem kražem, kot bi jih bila nevidna roka metala ter vodila zdaj sem zdaj tja. Zelene oči so švigale po njem in po starki, kot bi ju bil otipaval z žarometi; skozi ogabno gnusne nozdrvi je pihal žareč dim in, ko je odprl še zoprne gobce, so se v gorečih plamenih zasvetili beli, kot nož ostri zobje. Peteroglavi zmaj je sikal, pihal in rjul ter se previdno bližal starki in oglarju.

Oglarja je sprva spreletel tako silen strah pred strašno pošastjo, da sta mu roki vztrepetali in je kaljeni meč boječe zazvenel; za njim pa je neustrašeno stala skrivnostna starka.

»Nikar se ga ne ustraši! Počakaj, da se ti približa! Tedaj pa zamahni in udari po vseh petih vratovih!« ga je hrabrila.

Mahoma je oglar začutil v svojem srcu silen pogum. Misel na ubitega medveda ga je osrčila, da je z rokami še silneje stisnil svoj meč, se široko razkoračil in napel vse telo, da so mišice zapele kot trgajoče se vrvi, ter zamahnil.

Oglar je prve hipe strmel v krvaveče glave, ki so se bile skotalile k njegovim nogam; svojim očem kar verjeti ni mogel, da ga je z enim zamahom svojega meča zares ubil. Ko pa je videl, kako so se zmajeve glave v zadnjih sunkih odpirale in zapirale in kako se je velikansko telo v črnem rovu stegovalo, se je zavedel svoje zmage; bil je poncsen:

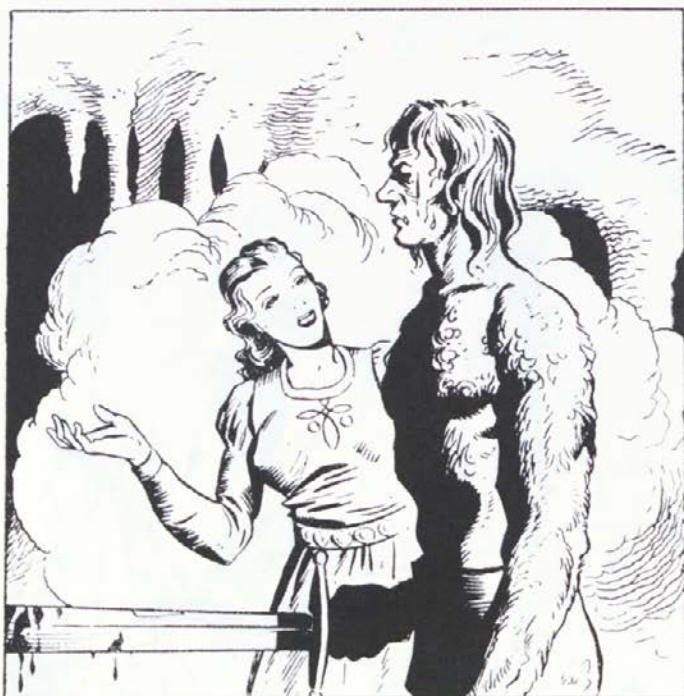
»Ubil sem medveda, zdaj pa še peteroglavega zmaja!«

»In zdaj boš rešil še ugrabljeno kraljično!« mu de starka.

Ko je zmajevo truplo mirno obležalo in so petere glave široko zijajoč odrevenele, je starka stopila pred oglarja:

»Pojdi za menoj! Do zmajeve dvorane ne bo več daleč!« in odšla je v črni rov, oglar pa za njo. Ko sta bila že mimo stegnjenega trupla, je bilo njuno napredovanje silno olajšano; prosti rov se je kar vidno širil.

Nenadoma jima je zadonelo na ušesa žensko klicanje. Oba sta se spogledala; ko pa je starka čez čas odprla skrivna vrata, sta uzrla prelepo mladenko...

V prvem trenutku so vsi trije obstali kot ukopani; prelepo dekle sredi zmajeve dvorane, oglar in starka pa na kamnitem pragu.

»O, moja varučka!« se je prva oglasila mladenka in pozdravila skrivnostno starko.

Ta je prestopila prag in z roko pokazala na oglarja:

»Kraljična, to je tvoj rešitelj, čeprav je podoben medvedu!«

Oglar je starkine besede preslišal, ker je še vedno strmel v prelepo mladenko. Šele čez nekaj hipov je zajecjal:

»Ugrabljena in rešena kraljična!...«

Tedaj pa je pristopila rešena kraljična, ga prisrčno objela in poljubila, nato pa ga povabila:

»Moj rešitelj! Stopi v zmajevo dvorano na kupico vina!«

Šele zdaj se je oglar vzdramil iz prelepih prvih trenutkov svojega življenja, ko se mu je za hip zazdelo, da je videl svojo srečo. Vabilo je rad sprejel, saj ga je boj z zmajem tako silno utrudil, da mu je znoj kar curljal z obraza.

Skrivnostna starka je oglarja popeljala na sredo zmajeve dvorane, mu ponudila stolico ter nato sedla še sama.

»Tudi jaz sem utrujena; za moje stare kosti je bil to vendarle prevelik napor!« je tiho priznala.

Oglar ji je mirno zrl v obraz, ki se mu je prej zdel tako silno grd in kar čarovniško starikast, zdaj pa so ga zadovoljne poteze ublažile in olepšale. Nato se je ozrl po zmajevi sobani. Stebrasti kapniki so nosili zasigan strop, pred lepo in zašiljeno odprtino med dvema rastočima kapnikoma pa se je na tronožnem ognjišču dimilo dišeče kadilo.

Kmalu se skozi belkast oblak vonjivega kadila prikaže kraljična z vrčem vina. Oglarja je njen prihod kar pognal na noge; razširil je roke kot v objem, zakaj srce mu je burno zapelo: »To je sreča!« Gledal je vanjo kot v nebeško prikazen, obdano s pramenastim zlatom okrog meglenih tenčie.

»Pij, moj rešitelj!« mu je ponudila vrč z vinom.

»Na tvoje zdravje, kraljična!« ji je napil in izpil do dna.

K oglarju in stari varučki je prisedla še kraljična, ki ju je nekolikokrat vprašala: »In zmaj da je res ubit?«

»Z enim udarcem ga je pokončal!« ga je pohvalila starka.

»S tvojim mečem!« jo je oglar popravil. »Tu je meč, ki ga vračam!« Kraljična ga je sprejela, obrisala z njega črne madeže zmajevske krvi in ga spoštljivo podarila oglarju:

»Sprejmi kraljevski meč v hvaležni dar od mene, najdene in rešene kraljeve hčere! V ognju je bil kaljen, v zmajevski krvi krščen, v junakovih rokah pa sijajno uporabljen! Jaz in moj oče ti ostaneva dolžnika za vse življenje!«

»Tvoj meč mi bo najljubši dar!« Ganjen je sprejel iz njenih nežnih rok kraljevski meč ter ga poljubil. Nato pa je smehljuje se pripomnil: »S kraljem imava še nek račun.«

»Povej mi natančneje, da ti bom pri svojem očetu uspešna zagovornica!« in pogledala ga je sila spodbudno.

»Zaradi osebne žaljivke, da sem medvedji sin, sem v pretepu nehote ubil nekega drvarja...« ji je skesano priznal.

Tedaj je spregovorila kraljična: »Danes si pa ubil še jezerskega zmaja! S tem si kralju rešil hčer edinko... Obljubljam ti vso svojo pomoč, da ti kralj, moj oče, nehoten uboj ubogega drvarja odpusti.« Nato se je obrnila k starki:

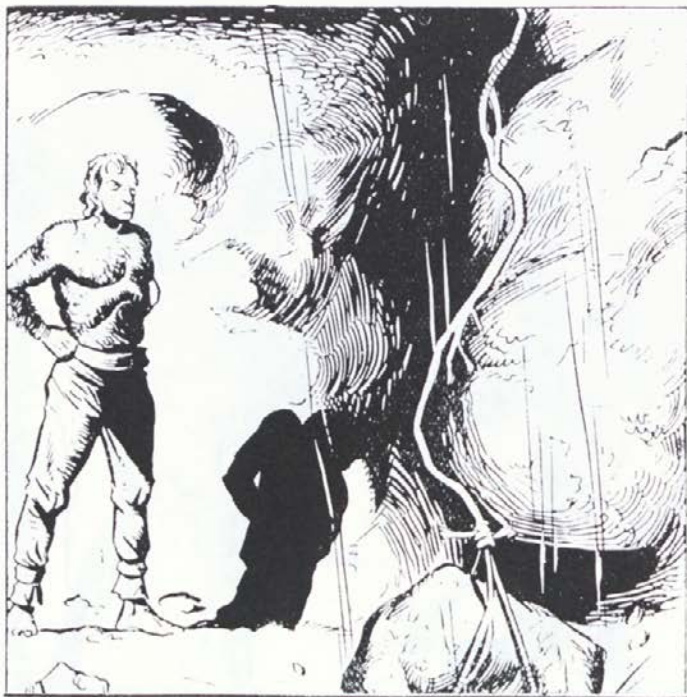
»In ti, moja draga varučka, si zame pogumno tvegala svoje življenje! Zate ne vem niti hvale niti nimam primerne darila.« Stopila je k njej ter jo vsa solzna srčno objela in poljubila: »Kot rodna mati si mi!«

Starka se je ganjena razjokala: »Moja kraljična!«

Tedaj pa je oglar presekal ginjenost obeh žensk:

»Dovolj je solz in hvale! Nismo še na prostem! Treba bo zapustiti zmajevo sobano po njegovem rovu! — Upam, da me moja prijatelja še čakata!«

Kraljična je bila takoj nared in odšli so. Stopali in plezali so po zmajevskem rovu, prešli njegovo stegnjeno truplo ter petero zijajočih glav. Ko so dospeli v somračno jamo, je oglar kraljično posadil v zanko ter trikrat potegnil za vrv.

Viseča vrv se je napela ter se jela počasi dvigati. V srečo ga je neprijetno stiskalo, če bi se vrv obdrgnila in se pretrgala; po hrbtu so mu zagomezeli ledeni mravljinici.

Njun strah pa je bil popolnoma odveč, zakaj srobotinasta vrv je lepo vzdržala ter se dvigala s kraljično proti razsvetljenemu žrelu. Še nekaj potegljajev in kraljična jim je izginila; bila je rešena.

Vrv se je jela znova spuščati. Vedno niže in niže se je pozibavala ter se vrtela, dokler je ni oglar ulovil in v njeno zanko posadil kraljičino varučko.

»Kar ti se še obesi ali pa prisedi, da bomo vsi rešeni iz te jame!« ga je prijazno povabila.

»Bi se vrv odtrgala!« je oglar odklonil. Nato je prijateljskoma dal dogovorjeno znamenje in zvesta varučka je zaplavala v somraku in nazadnje izginila... Tretjič pa se je vrv nižala, obtežena s težkim kamnom. Kar se vrv pretrga in vse je prigrmelo na dno.

Nad iznenadenim oglarjem je v nedosežni višini plesala pretrgana srobotina ter se v vsej svoji dolžini krotovičila.

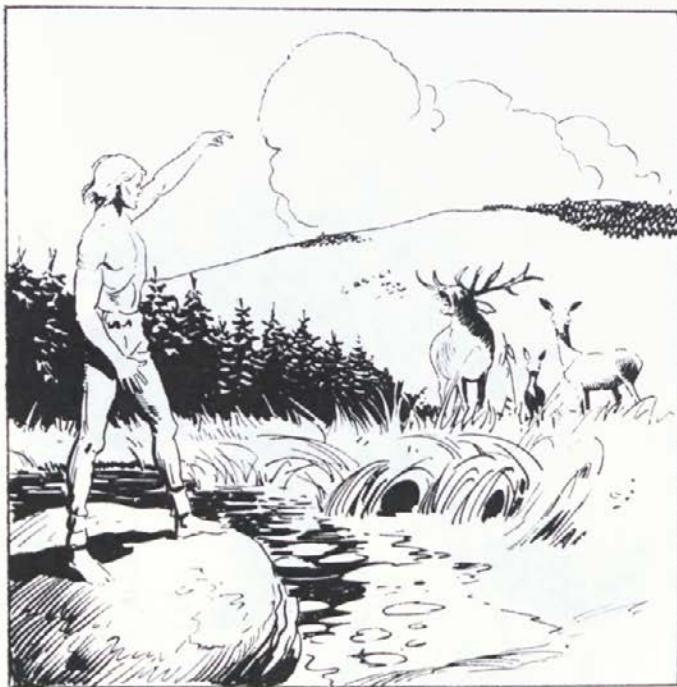
»Čemu sta jo prijatelja obtežila?« ga je mučilo nerešljivo vprašanje. »Je morda skrbna varučka opazila, da se je vrv že precej obdrgnila in v njeno izdržljivost resno podvomila?«

Nad žrelom pa sta kamnar in hostnik nestrpno pričakovala njegovih treh dogovorjenih znamenj — zaman.

Oglarju je v trenutku postalo vroče; pokdical ju je, a njegov glas se je izgubil v votlem odmevu. In že se je odločil; zgrabil je svoj meč ter jel iskati izhoda.

»Starka je trikrat pobegnila v jamo; torej mora biti tu nekje možen izhod!« si je dopovedoval. Pri priči ga je jel iskati, a ves njegov trud je bil zaman. Kar mu je šinila v glavo nova misel. »Starka je omenila, da je imel zmaj zvezni rov med svojo sobano ter črnim jezerom!«

»Moram najti izhod!« se je zarotil ter se takoj odpravil na pot skozi črni rov. Napredoval je v tej trdi temi le počasi.

Kljub mraku je oglar le pogodil pravo smer; že je prešel zmajevo truplo in se po kratkem času vrnil v zmajevo sobano, kjer se je na trinožnem ognjišču še dimilo smolnato kadilo.

»Od tod se je zmaj plazil k črnemu jezeru ter se od njega vračal! Zato mora rov biti kar velik in ga bom tudi našel. Moram ga najti!« Po mrzličnem iskanju je prišel v rov, po katerem je zavel čist zrak po vlažnem gozdovju... Bil je trdno prepričan, da je našel pravi rov, in že se je pognal.

»Sreča mi je mila!« je vzkliknil, ko je zaslišal plesoče valčke črnega jezera. Še nekaj skokov in že je stal ob jezerskem obrežju. Ko se je ozrl, je zagledal napajajočo se jelenjo družino. Zamežal je, nato pa zakričal radostni pozdrav:

»Jelen, moj jelen iz medvedje jame!«

Jelen ga je takoj spoznal; s svojo rogato glavo je ponosno pokazal na košato jelenko in brhkega mladiča ter ponosno zarukal: »Moja družinica!«

Oglar je oba pobožal, posebno pa plašnega jelenčka.

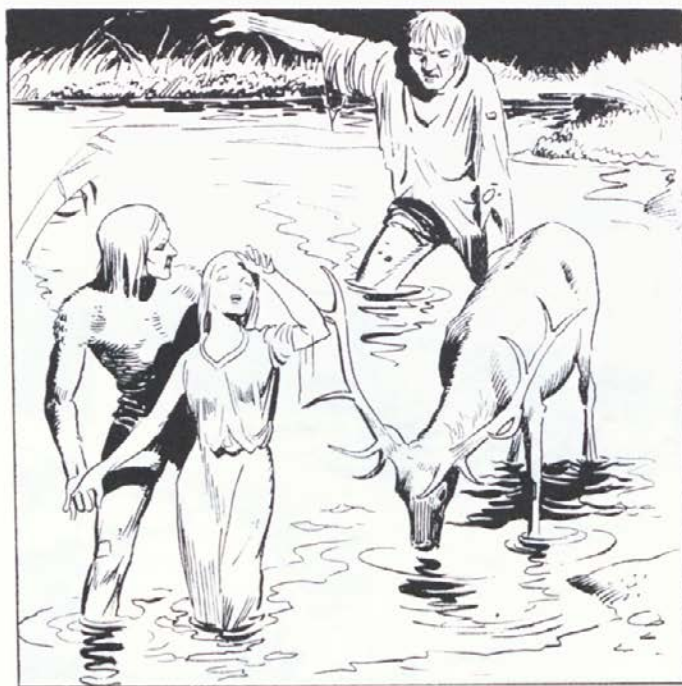
V tem trenutku je mirno zračje pretrgal presunljiv krik: »Na pomoč! Na pomoč!«

Oglar in jelenja družina se je zgrozila, zakaj na nasprotnem obrežju je neka družba zabredla v jezerska močvirja, pokrita s svetlozelenimi lišaji in mahovi. Ko pa je oglar uzrl še belo postavo, je bolešno kriknil: »Kraljična bo utonila!«

Jelen pa je že planil v jezero; oglar se je pognal nanj in zaplavala sta. Ob jezerski obali ju je zvesto spremljala jelenka z mladičem.

»Jelen, moj jelenček dragi! Plavaj še hitreje, da ne bova prekasna!« ga je nestrpno spodbujal. Skoraj ležal je po jelenjem vratu in hrbtu, z nogami pa je odrival vodo, da sta hitreje plavala. Pogled se mu je kar zmeglil, da ni več jasno videl.

Jelen je še urneje rezal črnojezersko gladino, saj ga je nestrpni oglar vedno silneje priganjal in skoraj jokaje prosil, naj plavanje še pospeši, hitrost pa poveča...

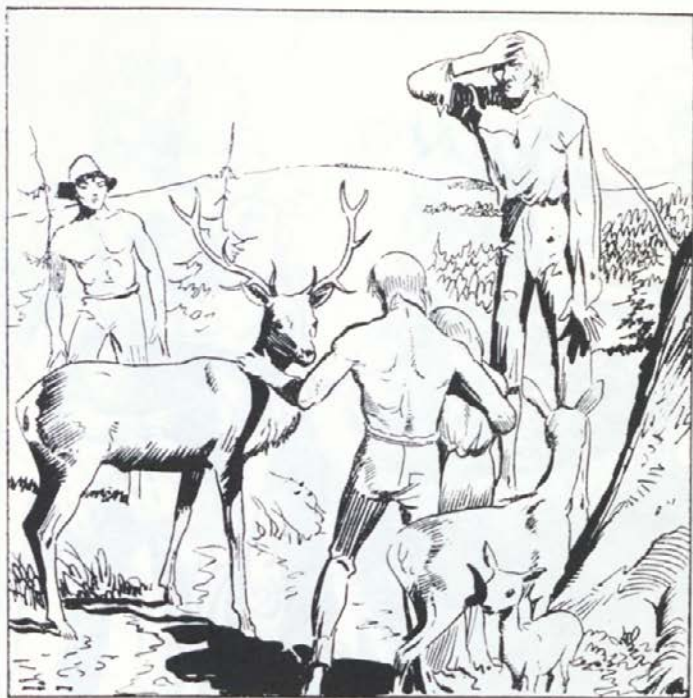
In res; razdalja med njimi se je vidno manjšala; že sta priplavalala do njih. Tedaj je oglar videl dolgega hostnika, kako je stal sredi jezerskega močvirja kot dolgonoga štorclja sredi mlake in v naročju stiskal prestrašeno kraljično, vso premočeno.

Jelen je zaplaval naravnost k njima in, ko je oglar zgrabil ljubljeno mladenko ter si jo pritisnil na srce, je srečno priplovil ljubo mu breme do obrežja. Za njima jo je primahal še dolgi hostnik in pripomnil skoraj brezbrizno:

»Malo se je napila črne jezernice! Pa bo že šlo!«

Oglar ga je tako žareče pogledal, da je pri priči pozabil zažvižgati. Ko pa se je kraljična otresla strahu, je milo zajokala: »Moje varučke ni nikjer! Utonila je!...«

Tudi oglarju se je za dobro starko zasolzilo oko, medtem ko je hostnik kamnarju pomenljivo namignil, češ, ni je preveč škoda! Nista pač še mogla pozabiti njenih udarcev tam v zasilni uti sredi gozdne planje.

Razen kraljičine varučke, ki je našla smrt v črnem jezeru, so se ob jezerski obali zbrali vsi: kraljična, oglar, hostnik in kamnar ter plemeniti jelen s svojo družinico.

Tedaj sta stopila k njemu kraljična in oglar, ki mu je položil roko med lepo rogovje:

»Jelenček, bolje mi nisi mogel povrniti! Rešil si mi srečo, da mi ni utonila na dnu črnega jezera!« Ljubeče je pogledal kraljično ter jo nežno objel, ona ga je pa vdano poljubila.

Jelen je tedaj hudomušno zarukal: »Bo tvoja ženka?«

Oglar in kraljična sta se spogledala ter se mu nasmejala, ko jima je jelen še zaželel: »Pa da bi imela...« Ljubeče ponosno se je ozrl na svojega mladiča.

»Že prav, moj jelenček!« ga je oglar potrepil po mokrem vratu. »Upam, da se bomo še kdaj srečali. Do tedaj pa srečno živite sredi pragozda!«

Jelen je odpeljal svojo družinico. Vsi so zrl za njimi, dokler jim niso izginili v gozdnem zelenju, nato pa so odšli.

Bili so blizu lovskega gradu, ko jim na uho zadonijo lovski rogovi, pomešani s peketanjem konjskih kopit. In že so se sem po lovski stezici pripodili kraljevi lovci.

»Moj oče je prijezdil!« je kraljična veselo vzkliknila ter mu stekla naproti. Ko jo je kralj zagledal, je skočil s konja ter jo tako radostno objel, da bi jo bil skoraj zadušil.

»Hčerka moja! Moja! Samo da si še živa!« jo je dušil z očetovskimi poljubi. »Kje si se izgubila? Kako se ti je godilo?«

»Vse ti povem, toda najprej ti moram pokazati svoje rešitelje!« In stopila je pred tri planinske silake; čez hip se je naslonila na oglarjeve prsi in ga ljubeče pogledala, nato pa svojemu očetu priznala:

»Rešil me je tale junak, oglarjev sin! Ubil je črnojezerskega zmaja, ki me je bil s kopianja v črnem jezeru ugrabil, da bi od tebe izsilil na leto dvanajst mladih devic! — Tega junaka imam rada in prepričana sem, da bom z njim srečna!«

In vpričo vseh ga je sladko poljubila.

Tedaj je kralj poklical predse tri orjake in jim razglasil:

»Ko ste bili prvič pri meni, ste me prosili milosti, ker ste se hudo pregrešili; ti, oglar, si med pretepom nehote ubil nekega pretepača, ki te je bil užalil s priimkom ‚medvedji sin‘. Čeprav si branil svojo čast, si zagrešil kaznivo dejanje, ki je zahtevalo: smrt za smrt! ... Nato ste vsi trije skupaj povzročili smrt vaškega župana, čeprav je bil toliko nor in je sam sebi kriv, ker se je pustil zakalati v mlinski kamen ... Tudi zanj bi vas doletela smrt! Obljubil pa sem vam, da vas pomilostim, če mi najdete dete, izgubljeno mojo hčer edinko! Našli in rešili ste jo, zato vas vse tri pomilostim! Še več! Nagradim vas! Hrastnik in kamnar bosta odslej na dvoru moja telesna stražnika. Tebi, oglar, pa dajem kraljično za ženo!«

Vse je veselo zavriskalo, najsrečnejša pa sta bila oglar in njegova nevesta. Brž sta se preoblekla in sedla na konja; priletele so čebele in ju vodile k oglarski koči. Tam je oglar vzel nevesto v naročje in dejal staršem: »Našel sem srečo!«

Stara oglarjeva sta strmela vanju kot v prikazen; šele čez hip sta se jima zgubana obraza razlezla v srečen smehljaj.

»Sin moj, da si našel srečo!« se je razjokala oglarka.

»Pa si našel tudi pravico?« je zaskrbelo očeta.

»Našel sem pravico in srečo! Kralj mi je vse odpustil, ker sem mu našel izgubljeno hčerko edinko ter jo rešil iz zmajevske dvorane, črnojezerskega zmaja pa ubil! — In še več! Kralj me je nagradil, kot se mi ni moglo niti sanjati: tole kraljično mi je obljubil za ženko! Zdaj pa sem vas prišel vabiti na najino poroko ter na kraljevsko gostijo!«

»Tudi jaz vaju prisrčno vabim!« In kraljična ju je objela.

Stara oglarjeva pa sta bila vsa iz sebe ter se branila.

Oglarjev sin je vrgel na konja oba medvedja kožuha, nato pa na enega posadil svojo mater, na drugega pa starega oglarja; solzna sta se poslavljalala od drage oglarske kočice. Nato sta prijela za vajeti in jima vodila konja; kraljična oglar-kinega, oglarjevega pa njegov sin.

Ko so prispeli do lovskega gradiča, jih je že pričakoval kraljevski sprevod. Nato so kraljevi služabniki prinesli oglarjevima dve prekrasni obleki, ki sta ju pa ponosno odklonila:

»Na sinovi ženitvi bova v svojih oglarskih oblekah!«

Oglarjev sin si je ogrnil medvedji kožuh, z medvedkinim pa odel svojo nevestico, vso belo ter z zlato kronico v laseh.

Ko so vsi posedli na okitene konje, je kralj velel svojim trobentačem zatrobiti in kraljevski sprevod je krenil na svatovsko pot tja k leseni drvarski cerkvi...

Pred oltar sta kraljično, sinovo nevesto, vodila oglar in oglarka, ženina pa sam kralj; hrastnik in kamnar pa sta bila svatovski priči.

Po kraljevski poroki in bogati gostiji sta se stara oglarjeva začela poslavljati. Tedaj pa ju je na pragu zadržal sam kralj: »Dovolj sta se pri oglariji nadelala in namučila! Odslej ostaneta pri nas na kraljevem dvoru!«

In ostala sta, sinu in njegovi mladi na ljubo.

130 Oglarjev sin je svojo srečo, mlado ženko, peljal skozi pohorski pragozd v medvedjo jamo, kjer je ob ugrabljeni materi preživel svojo nenavadno mladost. Od tam sta po črnih stezicah obiskala zapuščena oglarska kopišča, kjer je njegov oče v ogljenicah vse svoje življenje kuhil črno oglje. Često sta obiskala zmajevsko dvorano, do katere je kamnar napravil skalnate stopnice.

Ob rosni jutrih in v zarji planinskih večerov je po črnem jezeru tiho drsel čoln; na jezersko gladino je mlada ženica vrgla na grob svoji zvesti varučki venček planik. Z okna pa sta stari oglar in oglarka zrla na mlada oglarja v čolnu in po razoranih licih so jima pridrsale solze tihe sreče.

K o n e c .

KVIZIČNICA JOSIPA VOŠNJANA
SLOVENSKA BIŠTRICA

Nekaj časopisnih ocen

Oglarjev sin

Neumorni pohorski pravljicar Jože Tomazič je skupaj z Beránkom izdal novo slikanico »Oglarjev sin«. Sodelovanje dveh Jožetov — Tomažiča in Beránka —, izprva najbrž iz naključja, je postalo po »Drvarki Mariji« in »Dravski roži« skoraj že načrtno. Nedvomno vnaša v slovensko mladinsko slovstvo originalen tip domače slikanice, pri čemer si lep moralni uspeh družno delita pisatelj in ilustrator.

Pravkar izišli »Oglarjev sin« razodeva še neizčrpano silo Tomažičeve pravljичne fantazije, ki ji je vedno izhodišče pohorski svet s širnimi gozdovi, kakor preproga z mehкими tratami in samotnimi kočami na jasah sredi gozdov, svet, iz katerega nam šumi veličastna, skoraj mistična lepota gozdov. Iz bednih razmer v bajti pohorskega oglarja, po opisu vsakdanjega življenja teh ljudi, popelje pripovednik mladega bralca med medvede; takle pohorski kosmatin ugrabi iz maščevanja oglarko in njenega sina ter ju spravi v svoj brlog v pragoščavi. Tako se začenja zanimiva slovenska inačica tarzanskega motiva, prehajajoča iz realnosti v antropomorfsko pojmovani živalski svet in od tod v zapeljive in bleščeče možnosti pravljичne domišljije. Zgodba se zapleta in razpleta z mnogimi mikavnimi prigodami, ki mladega bralca ohranijo v nenehni napetosti. Po pisani in napeti vsebini je to, se zdi, Tomažičevo najboljše delo te vrste.

Beránek se je že tako vživel v Tomažičev pohorski svet, da ustvarja pokrajinsko prav značilna, res pohorska ozadja ilustracijam, v katerih seveda prevladuje figurativna risba, polna razgibanosti in zgovorne nazornosti. Beránek napreduje od knjige do knjige. — Oba avtorja sta izdala tudi to delo v samozaložbi.

»Jutro« št. 61 z dne 15. marca 1944.

V slovenski mladinski literaturi so si priborile v zadnjih dveh letih knjige Jožeta Tomažiča z ilustracijami Jožeta Beránka prav posebno veljavno mesto. Jože Tomažič, tinjski rojak, je začel zajemati iz polne pohorske zakladnice in nam je doslej dal že vrsto znamenitih pripovedk v svojevrstni obdelavi. Slogovno preprost, jedrnat in sočen oblikuje pohorske pripovedke tako, da že s samim pričetkom pritegne pozornost mladega kakor tudi odraslega čitatelja. Odpira nam povsem nov pravljичni svet, ki pa ima svoja realna tla v čudovitem, romantičnem pohorskem kraljestvu. Tomažičeva nova knjiga, ki je prišla nedavno na slovenski knjižni trg, je pripovedka »Oglarjev sin«. V ničemer ni zatajila vrlin, ki odlikujejo že prejšnje Tomažičeve knjige. Zgodba oglarjevega sina,

ki je živel v medvedji jami in je naposled reševal mlado kraljično, je močna, da mora živahno razgibati mladinsko domišljijo; obenem pa topli opisi vzbujajo ljubezen do pohorskih lepote. Podobe Jožeta Beráneka so tudi v tej knjigi lepe, preproste, učinkovite, v harmoničnem skladu z razpletom pripovedke.

»Domovina« št. 14 z dne 6. aprila 1944.

Tomažič Jože: »Oglarjev sin«. Pripovedka. Samozaložba. Tisk Zadrúžne tiskarne v Ljubljani. Slike narisal Jože Beránek. Nov dragocen donesek na področju naše mladinske književnosti. Jože Tomažič nam odpira z »Oglarjevim sinom« svoj očarljivi svet pohorskih gozdov in romantične podravske prirode. Mladina bo z napetim pričakovanjem sledila težkim preizkušnjam oglarjevega sina od večletnega sožitja z materjo in medvedom v medvedji jami pa do dramatičnega, uspešnega reševanja mlade kraljične. Z užitek-om bo brala o izredni naklonjenosti usode, ki je je ob koncu deležen hrabri oglarjev sin, ko ga povzdigne kralj do kraljevskega sijaja poleg sebe. Jože Tomažič pripoveduje lahko, prijetno, toplo. Njegov pripovedni jezik je klen in sočen, slog preprost, zelo rad uporablja nekatere regionalno svojske, zanimive izraze iz pohorskega narečja. Obenem uvodoma hvalevredno seznanja mlade bralce s posebnostmi oglarskega dela in življenja. Ilustrator Jože Beránek zelo smiselno, učinkovito ponazorjuje Tomažičevo pripovedovanje. Njegovi zasnutki se ne izgublajo ali zabrisujejo v stranski, nebitveni pozornosti, temveč težijo k smotnemu poudarku zapleta in razpleta živahno pisane pripovedke. Kakor »Drvarka Marija«, »Dravska roža«, »Pohorske pravljice« in druga že izišla Tomažičeva dela, tako bo prav gotovo tudi njegov »Oglarjev sin« pritegnil bralčevo pozornost ter zanimanje in poglobil ljubezen do lepe mladinske knjige. S svojim dosedanjim marljivim pisateljskim delom zasluži Jože Tomažič upoštevanje vsega mladega, pa tudi nemladega čitajočega občinstva.

»Slovenski Narod« št. 11 z dne 13. marca 1944.

Dravska roža

Tomažič-Beránek: Dravska roža. (Samozaložba.) Z dvema novima knjigama je Tomažič obogatil lani zbirko dravsko-pohorske folklore. Dravska roža je bajka, ki v obliki slikanice ob enakem deležu pisatelja in slikarja-illustratorja pripoveduje zgodbo treh bratov, dveh hudobnih in najmlajšega-noraka, ki ga starejša oropata in oslepita, ki pa s čudežno močjo prirodnih sil in po priprošnji očetovega duha (belega drvarja) zopet spregleda. Zaporedoma dobe nato bratje službo pri zlobni limbuški graščakinji, ki jim naloži pretežke naloge. Prvemu, najstarejšemu, naroči, naj ji prinese bajno lepo dravsko rožo, ki ima tako močan vonj, da zaradi njega vsak krivičen človek umre. On res najde s pomočjo belega drvarja korenino dravske rože na dnu reke, a graščakinja ga vrže v ječo, dokler se roža ne razcvete. Drugi sin-splavar se tudi po letih udinja zlobni limbuški gospej; ta ga pošlje ubijati zmaja, ki

zajezuje Dravo, dela povodnji in straži kačjo kraljico. Toda zmaj ubije srednjega brata. Najmlajši brat, ki je v letih prihlapčeval s pridnim delom dva vola, zamenja s hudobcem vola za dva črna psa (njegova brata), ki mu pomagata uničiti zmaja. Toda zlobna limbuška graščakinja ga opije in spravi do tega, da gre ubijati na otok sredi Drave kraljico kač, kateri hoče ugrabiti zlato krono. To pa ga pogubi, razjarjene kače ga po smrti svoje kraljice potopé in le s težavo ga obudi beli drvar v življenje, limbuška graščakinja pa okameni od strahu pred maščevanjem, ko vidi, da se je razcvela dravska roža s tremi belimi cveti.

Bajka o Dravski roži je razgibana zgodba, ki se odlikuje po bogastvu dejanja in tesni naslonitvi na pohorsko pokrajino ter njenega človeka. Poveljuje preprostost, dobroto in poštenje, ki dobé končno vedno svoje plačilo, dočim zloba in hudoba podležeta — že tradicionalna morala narodne tvorbe. Tomažičeva zasluga je, da je dal tej hvaležni snovi mično obliko ter ustvaril iz bajnih prizorov napeto, zanimivo povest.

»Planinski vestnik« 1944, št. 1-6.

KNJIŽNICA JOSIPA VOŠNJAKA
SLOVENSKA BISTRICA

Od istega pisatelja so izšle sledeče knjige:

Pohorske pravljice

Izdala in založila „Slovenčeva knjižnica“ l. 1942. — Nagrajena s Prešernovo nagrado mestne občine ljubljanske (razprodano).

Pastirčkova nebesa

Legenda v 50 slikah Jožeta Beráneka. — Izdala in založila Ljudska knjigarna l. 1943.

Drvarka Marija — Samozaložba leta 1943.

Legenda v 120 slikah Jožeta Beráneka.

Pohorske bajke

z ilustracijami Jožeta Beráneka. — Izdala in založila „Slovenčeva knjižnica“ l. 1943.

Dravska roža — Samozaložba l. 1943.

Bajka v 126 slikah Jožeta Beráneka.

Oglarjev sin — Samozaložba l. 1944.

Pripovedka v 125 slikah Jožeta Beráneka.

Pohorske legende

Ilustrirala Marija Kozložnikova in Jože Beránek. — Izdala in založila „Slovenčeva knjižnica“ l. 1944.

Botra vila — Samozaložba l. 1944.

Bajka v 120 slikah Jožeta Beráneka.

Čarovničina hči — **Mrtvo srce**

Pravljici v 90 in 60 slikah Jožeta Beráneka (v pripravi).

Od istega pisatelja so izšle sledeče knjige:

Drvarka Marija — Samozaložba
Legenda v 120 slikah Jožeta Beráneka

Dravska roža — Samozaložba
Bajka v 126 slikah Jožeta Beráneka

Oglarjev sin — Samozaložba
Pripovedka v 125 slikah J. Beráneka

Botra vila — Samozaložba
Bajka v 120 slikah — Izide letos

*

Pastirčkova nebesa
Legenda v 50 slikah — v založbi Ljudske knjigarne

Pohorske pravljice
v založbi „Slovenčeve knjižnice“ — nagrajena s Prešernovo nagrado mestne občine ljubljanske (razprodano)

Pohorske bajke
z ilustracijami Jožeta Beráneka. Izdala in založila „Slovenčeva knjižnica“

Pohorske legende
Ilustrirala Marija Vogelnikova in Jože Beránek — Izide letos

Knjižnica J. Vošnjaka Sl. Bistrica

Modj 2.0 - BOSS d.o.o. (043)731-557

KNJIZNICA JOSIPA VOŠNJAKA
SLOVENSKA BISTRICA

SB d 82-32
TOMAŽIČ J.
Oglarjev

0055885

COBISS •

MOHORJEVA
DRUŽBA